



การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ



วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร  
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ



วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร  
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต  
ปีการศึกษา 2567  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ  
ของ คู่บุญ เปรมศรี  
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาตรีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์  
(ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ บุญรอด)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ เชิดชู)

อนุมัติ

.....  
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)  
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

|                   |                                                                 |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------|
| ชื่อเรื่อง        | การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ |
| ผู้วิจัย          | คู่บุญ เปรมศรี                                                  |
| ประธานที่ปรึกษา   | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ บุญรอด                              |
| ประเภทวิทยานิพนธ์ | วิทยานิพนธ์ ดศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567                       |
| คำสำคัญ           | กิจกรรมดนตรี เพลงเรือพื้นบ้าน ผู้สูงอายุ                        |

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จำนวน 12 คน แบ่งเป็นเพศชาย 6 คน และเพศหญิง 6 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ รูปแบบกิจกรรมได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแนวคิดสุขภาวะสูงอายุ โดยนำเพลงเรือพื้นบ้านซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับสูงมาก กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย ความสุข ความผ่อนคลาย และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุในระดับชุมชน และยังมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทยให้คงอยู่สืบไป

|                       |                                                                |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------|
| <b>Title</b>          | DEVELOPMENT OF PHLENG RUA SINGING FOLK SONG MODELS FOR ELDERLY |
| <b>Author</b>         | KRUBOON PREMSRI                                                |
| <b>Advisor</b>        | Assistant Professor, Vich Boonrod, Ph.D.                       |
| <b>Academic Paper</b> | M.M. Thesis, Naresuan University, 2024                         |
| <b>Keywords</b>       | Music Activity, Traditional Boat Songs, Elderly                |

### ABSTRACT

This research aimed to (1) develop a model of traditional boat song singing activities for the elderly, (2) compare the behaviors and emotions of the elderly before and after participating in the activity model, and (3) study the satisfaction of the elderly after participating in the activities. The research employed a mixed-methods approach, consisting of both quantitative and qualitative research. The sample group comprised 12 elderly individuals aged 60 years and above residing in Mueang District, Phichit Province, consisting of 6 males and 6 females, selected through purposive sampling. Research instruments included interviews, behavioral and emotional observation forms, and satisfaction questionnaires. The developed activity model was based on the concepts of Creative Learning and Elderly Well-being, utilizing traditional boat songs, a form of local cultural heritage, as a medium to promote physical, mental, and social well-being among the elderly.

The research findings revealed that after participating in the activities, the elderly exhibited significantly improved behaviors and emotions at a statistically significant level and demonstrated a very high level of satisfaction with the activities. The traditional boat song singing activities effectively enhanced physical movement, happiness, relaxation, and social interactions among the elderly, leading to a tangible improvement in their quality of life.

The findings from this study can be applied as a guideline for developing activities to promote the well-being of the elderly at the community level and contribute to the preservation and continuation of Thailand's traditional cultural heritage.



## ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับ ผู้สูงอายุ สามารถดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี จาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญ์ บุญรอด ผู้ช่วยวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล ท่านอาสาสมัครผู้สูงอายุทั้งหมด 12 ท่าน และร้านอรชุตเซา พิจิตร ที่ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญ์ บุญรอด ที่ได้ให้คำปรึกษา ความรู้ แนวคิด ข้อคิด ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัยจนสำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยวิจัย ที่ได้ช่วยจัดสถานที่ สานิตกิจกรรม เก็บเอกสารจากอาสาสมัคร และพยาบาลที่คอยเฝ้าระวังดูแลเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ

ขอขอบคุณ อาสาสมัครผู้สูงอายุเมืองพิจิตร ที่ได้มาเข้าร่วมกิจกรรมครบทั้ง 3 แผนกิจกรรม ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ร้านอรชุตเซา พิจิตร ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งหมด

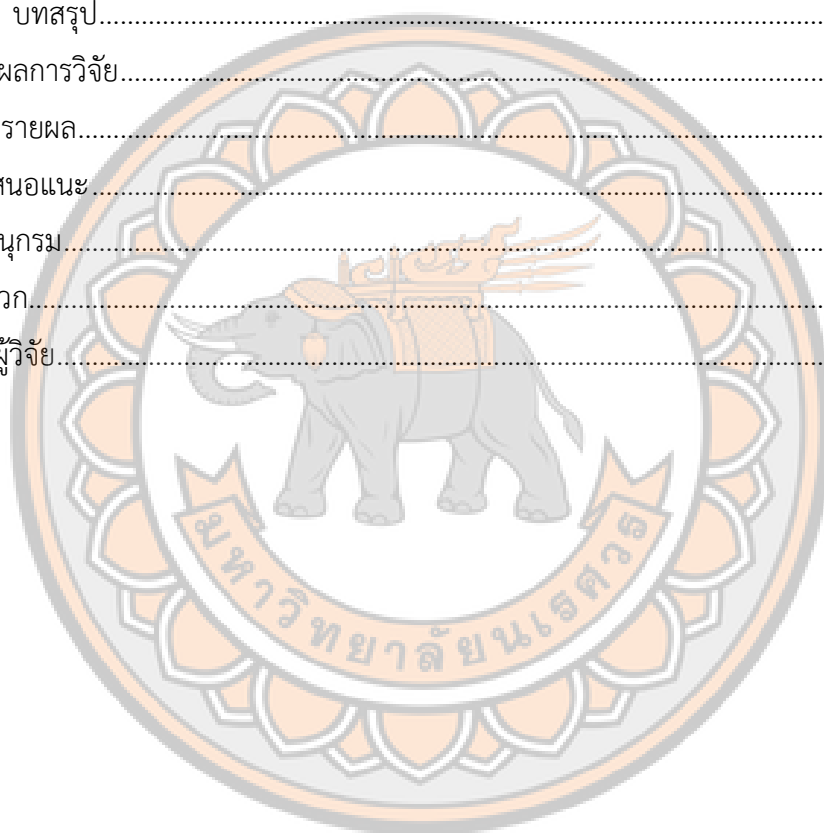
คู่บุญ เปรมศรี

## สารบัญ

หน้า

|                                                           |  |
|-----------------------------------------------------------|--|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....ค                                     |  |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง                                  |  |
| ประกาศคุุณูปการ.....ฉ                                     |  |
| สารบัญ.....ช                                              |  |
| สารบัญตาราง.....ณ                                         |  |
| สารบัญภาพ.....ญ                                           |  |
| บทที่ 1 บทนำ.....1                                        |  |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1                      |  |
| คำถามของงานวิจัย.....4                                    |  |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....4                             |  |
| ขอบเขตของงานวิจัย.....4                                   |  |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....5                           |  |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....5                                     |  |
| กรอบแนวคิดการวิจัย.....7                                  |  |
| บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....8 |  |
| รูปแบบและการพัฒนาชุดกิจกรรม.....8                         |  |
| แนวคิดเกี่ยวกับชุดกิจกรรม.....14                          |  |
| แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....26                          |  |
| การวัดและประเมินผลทางดนตรีบำบัด.....28                    |  |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....33                              |  |
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....46                         |  |
| กลุ่มตัวอย่างประชากร.....46                               |  |
| ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....47                         |  |
| การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....49   |  |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....51                                |  |
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....60                                 |  |

|                                                                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....                                                                                     | 61  |
| บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....                                                                                   | 63  |
| ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ .....                                                | 63  |
| ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือ<br>พื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ..... | 65  |
| ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือ<br>พื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ .....     | 68  |
| บทที่ 5 บทสรุป.....                                                                                                  | 85  |
| สรุปผลการวิจัย.....                                                                                                  | 85  |
| อภิปรายผล.....                                                                                                       | 88  |
| ข้อเสนอแนะ.....                                                                                                      | 92  |
| บรรณานุกรม.....                                                                                                      | 94  |
| ภาคผนวก.....                                                                                                         | 99  |
| ประวัติผู้วิจัย.....                                                                                                 | 156 |



## สารบัญตาราง

หน้า

|                                                                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ตาราง 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้.....                                                                                                                             | 58 |
| ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม<br>การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี.....  | 65 |
| ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม<br>การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 2 เพลงเพลงความเชื่อ..... | 66 |
| ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม<br>การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 3 เพลงอ่ำลา.....         | 67 |
| ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรม<br>การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ.....                                 | 68 |



## สารบัญภาพ

หน้า

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย .....  | 7  |
| ภาพ 2 แสดงขั้นตอนในการทำวิจัย ..... | 48 |



## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุถือว่าเป็นกลุ่มประชากรในกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดของความสามารถในการดำเนินชีวิต เนื่องจากสภาพของร่างกายอยู่ในกระบวนการเสื่อมถอย และความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีปัญหาทั้งในด้านร่างกายส่งผลให้ความว่องไวลดลง การเคลื่อนย้ายช้าลง และการตอบสนองต่อสิ่งรอบข้างที่ช้าลง รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยแรงและโรคเรื้อรังที่เพิ่มได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังมีปัญหาทางจิตใจที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัว เฉพาะในสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขนาดใหญ่ไปเป็นครอบครัวเล็ก ทำให้บางครั้งผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งและมีชีวิตโดยต้องพึ่งตนเอง อีกทั้งยังมีภาระที่เพิ่มขึ้นในการดูแลบุตรหลาน หรือต้องอยู่ด้วยตนเองโดยลำพัง ทำให้เกิดความโดดเดี่ยว นำไปสู่การเกิดภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกว่าตนไร้คุณค่า จากปัญหาที่กล่าวถึง การส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุในการมีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแสดงศักยภาพของตนเองเป็นทางเลือกที่ดี เนื่องจากมีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคม ลดความเหงา และเพิ่มคุณค่าของชีวิต การให้โอกาสในการมีกิจกรรมที่เพลิดเพลิน และสนุกสนาน สามารถช่วยเสริมสร้างอารมณ์ที่ดี ลดความเครียดและซึมเศร้า มีผลดีต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ (ธนธรณ์ แจ่มไม้, 2564)

นอกจากนี้ การใช้ดนตรีเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพในการสร้างความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในผู้สูงอายุ โดยมีงานวิจัยจำนวนมากที่รองรับความเป็นไปได้นี้ ดนตรีสามารถช่วยในการผ่อนคลาย สร้างความสงบ กระตุ้นการไหลเวียนของโลหิต และเสริมสร้างอารมณ์ที่ดี ๆ ลดความเครียดและซึมเศร้า ซึ่งมีการวิจัยที่ชี้ชัดว่าดนตรีมีบทบาทในการเสริมสร้างกำลังใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมได้ อาทิเช่น วิชญ์ บุญรอด (2564) ได้กล่าวว่า กิจกรรมดนตรีไม่เพียงแต่สร้างความผ่อนคลายและความสุขให้กับกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังช่วยเปลี่ยนแปลงสุขภาพกาย จิตใจ และอารมณ์ของผู้สูงอายุและสิ่งแวดล้อมในปฏิริยาอีกด้วย เหมาะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คุ้นชินและชื่นชอบ อีกทั้งยังเป็นความต่อเนื่องของดนตรีพื้นบ้านโบราณของไทยอีกด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อรรถพล รอดแก้ว (2564) ได้กล่าวว่า เพลงและท่าเต้นของดนตรีพื้นบ้านสามารถทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้นได้ โดยพบผู้สูงอายุเพศหญิงมีคุณภาพชีวิตตามดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก อยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายโดยใช้เพลงและท่าเต้นรำของดนตรีพื้นบ้าน จนทำให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และมีความภูมิใจในการสามารถยับ

ร่างกาย สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองอีกด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังกล่าวอีกว่าทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านอารมณ์ ส่งผลให้ผ่อนคลายความเครียด สนุกสนาน มีความสุข เพลิดเพลินกับดนตรีในแง่ของสังคม ทำให้ได้พบปะผู้คนที่หลากหลายและเข้าสังคมมากขึ้น และเมธาวิ จำเนียร กรกฎ จำเนียร, และเมธี แก้วสนิท (2564) ได้กล่าวว่า การแสดงพื้นบ้านโดยใช้ดนตรีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกายส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนได้

การละเล่นเพลงเรือเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์ตอบโต้กันโดยการร้องเล่นกลางลำน้ำ โดยมีพ่อเพลงและแม่เพลงต่างกันตามพื้นที่ ประวัติศาสตร์แสดงว่าการละเล่นเพลงเรือพบได้ในจังหวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ แต่ละจังหวัดจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรม จึงมีการสนับสนุนให้นักวิชาการศึกษาวิจัย พัฒนา และต่อยอดในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา โดยเน้นการศึกษา ค้นคว้า และส่งเสริมให้เกิดความรักความหวงและความรู้สึกเป็นเจ้าของวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้นักวิชาการได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาประเพณีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีการสนับสนุนให้เยาวชนรุ่นใหม่รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่สนใจได้มีส่วนร่วมซึ่งส่งผลให้มีการรักษาศิลปวัฒนธรรมเดิม และพยายามฟื้นฟูวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ โดยนำปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดให้เป็นความรู้สึกที่เข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งของตนเองมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ทำลายศิลปวัฒนธรรมเดิมและพยายามฟื้นฟูวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ ซึ่งนอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่อีกด้วย (วิชัย บุญรอด, และศิวล มาตราช , 2565)

เพลงพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและควรได้รับการอนุรักษ์และสืบทอดอย่างจริงจัง แม้ในปัจจุบัน ชุมชนหนองผักนากยังคงมีการขับร้องและเล่นเพลงพื้นบ้านบางประเภทอยู่แต่กลับอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญหายอย่างน่าเป็นห่วง ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจลักษณะและสถานะของเพลงพื้นบ้านในปัจจุบัน การศึกษาดังกล่าวมุ่งเน้นการรวบรวมและจำแนกประเภทของเพลงพื้นบ้านที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนชาติไม่ให้เลือนหายไป ผลการศึกษาชี้ว่า แม้จะยังมีการขับร้องเพลงพื้นบ้านในบางวาระและโอกาส แต่เมื่อสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง ความนิยมในเพลงพื้นบ้านก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ปัจจุบันเหลือเพียงพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าที่พยายามถ่ายทอดสืบทอดกันไป อย่างไรก็ตาม กระบวนการวางแผนและดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ยังคงขาดความชัดเจนและรูปธรรมในระดับที่เพียงพอต่อการธำรงรักษาให้ยั่งยืน บุญรอง ชาวบ้านกร่าง (2556)

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงเพลงพื้นบ้านภาคกลางจำนวน 4 ท่าน ได้ดำเนินการโดยมุ่งเน้นศึกษาบทเพลงพื้นบ้าน 5 ประเภท ได้แก่ เพลงอีแซว เพลงลำตัด เพลงเรือ เพลงกลอนยาว

และเพลงขอทาน เพื่อพัฒนาสู่การสร้างสรรคบทเพลงไทยร่วมสมัย โดยอาศัยภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ภายใต้อำนาจของผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาลักษณะคำประพันธ์และทำนองของเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ ผลการวิจัยพบว่า บทร้องของเพลงพื้นบ้านทั้ง 5 ประเภทมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน โดยใช้คำประพันธ์ลักษณะ กลอนหัวเดียว ที่เน้นภาษาง่าย ๆ ในแบบพื้นบ้าน อันสะดวกต่อการร้องและการดนตรี ทำนองและจังหวะของการร้องเริ่มต้นด้วยทำนองเกริ่น ทอดเสียงลงท้ายพร้อมกับลูกคู่ร้องรับ มีการผสมคำเอื้อนเข้ากับคำร้องและคำสร้อยอย่างกลมกลืน โดยมีความยาวของบทร้องเฉลี่ยอยู่ที่ 8-10 คำ ในด้านจังหวะ พบว่าทั้ง 5 ประเภทเพลงใช้จังหวะที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น จังหวะอัตราสองชั้นและอัตราชั้นเดียว นอกจากนี้ ในยุคของแม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ (ศิลปินแห่งชาติ) ยังมีการนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาใช้ร่วมกับการแสดง เช่น หน้าทับสองไม้ หน้าทับลาว และหน้าทับปรบไก่ ซึ่งช่วยสร้างความสนุกสนาน ครื้นเครง และเพิ่มความทันสมัยให้แก่บทเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ ชำนาญ แก้วสว่าง, บำรุง พาทยกุล, และสุพรรณิ เหลือบุญชู (2566) และในจังหวัดพิจิตร การละเล่นเพลงเรือ มักขับร้องในประเพณีการแข่งขันเรือยาว เป็นการละเล่นที่แสดงความเป็นวิถีชีวิตของชาวไทยที่อยู่ในชนบทที่อาศัยอยู่ใกล้ๆ น้ำ ในช่วงเดือน 11 กับ เดือน 12 เป็นช่วงที่ชาวบ้านว่างจากการทำไร่ ทำนาเลยเป็นโอกาสที่จะได้เห็นการแข่งขันเรือยาวกันอย่างสนุกสนาน อีกทั้งยังได้เห็นความสามัคคีกันของเหล่าผู้แข่งขัน การแข่งเรือก็มักจะมีการเล่นเพลงต่าง ๆ หนึ่งในนั้น คือ การละเล่นเพลงเรือ เป็นการโต้ตอบกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงหลังจากการแข่งขันเรือเสร็จ เพื่อแสดงความเป็นเจ้าบทเจ้ากลอนและได้แสดงความสามารถได้ทั้งชายและหญิง

สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งนับเป็นประเทศกำลังพัฒนาแห่งแรกที่เข้าสู่ภาวะนี้ ขณะที่โดยทั่วไปแล้ว สังคมผู้สูงอายุ มักเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีระบบรองรับด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข และสวัสดิการที่เข้มแข็ง แต่ประเทศไทยยังคงต้องเร่งพัฒนา กลไกและระบบการดูแลผู้สูงอายุให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โจทย์สำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติในด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จึงเน้นย้ำถึงการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านกาย ใจ และจิตวิญญาณ รวมถึงการเสริมสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผ่านกิจกรรมที่เขาค้นเคยและมีความหมายทางวัฒนธรรม เช่น เพลงเรือพื้นบ้าน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ผู้สูงอายุในพื้นที่ภาคกลางและจังหวัดพิจิตรเติบโตมากับเสียงทำนองนี้ การนำเพลงเรือมาใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุจึงไม่เพียงเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นกลไกหนึ่งในการเยียวยาใจ และเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้สูงอายู้สึกว่าตนยังมีคุณค่าต่อชุมชนและสังคม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ที่พัฒนาขึ้นในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

### คำถามของงานวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนากิจกรรมเพลงการขับร้องเรือพื้นบ้าน ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพิจิตร (สถานที่นาร่องศึกษา) เป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แตกต่างกันอย่างไรร
3. ความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับใด

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

### ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

#### ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิจิตรเท่านั้น ต้องมีอายุช่วงระหว่าง 60 ปีขึ้นไป และยังสามารถตอบสนองเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวก แบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 6 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบในการสัมภาษณ์แบบคำถามสั้น และเลือกทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำเนื้อหาทั้งหมดความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดพิจิตร แบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

### ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการศึกษาช่วงปี พ.ศ. 2567

### ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุในจังหวัดพิจิตร โดยมีจำนวนอาสาสมัคร 12 คน เท่านั้น

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุในบริบทอื่น ๆ ได้
2. พฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ มีผลลัพธ์ในเชิงบวก
3. ความพึงพอใจจากอาสาสมัครหลังเข้าร่วมกิจกรรมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ มีผลลัพธ์ในเชิงบวก

### นิยามศัพท์เฉพาะ

**รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน** หมายถึง กระบวนการหรือชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยอ้างอิงจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมทักษะ ความรู้ เจตคติ หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในบริบทของผู้สูงอายุที่ต้องการกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจ

ในการพัฒนารูปแบบกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเนื้อหาในบทเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านจากเอกสาร หนังสือ ทฤษฎี และแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบแผนกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมจริง รวมถึงศักยภาพของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

แผนกิจกรรมที่ออกแบบประกอบด้วย 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราตี แผนที่ 2 เพลงความเชื่อ และแผนที่ 3 เพลงอำลา โดยแต่ละแผนมีจุดประสงค์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพลงเรือพื้นบ้าน เสริมสร้างการมีส่วนร่วม และถ่ายทอดคุณค่าทาง

วัฒนธรรมผ่านการฝึกซ้อม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลจากประสบการณ์ตรงของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

**ผู้สูงอายุ หมายถึง** ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิจิตรเท่านั้นต้องมีอายุช่วงระหว่าง 60 ปีขึ้นไป และยังสามารถตอบสนองเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวก แบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 6 คน โดยในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่าอาสาสมัครแทนผู้สูงอายุ เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**เพลงเกี่ยวพาราตี** หมายถึง บทเพลงเรื่อที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์และพัฒนาขึ้นใหม่จากเพลงประหลาด ซึ่งเป็นเพลงเรื่อพื้นบ้านที่ใช้ในบริบทของการเกิร้นำหรือเปิดการแสดง โดยบทเพลง เกี่ยวพาราตี ได้รับการออกแบบให้มีเนื้อหาสื่อถึงการเกี่ยวพาราตีแบบสุภาพ ให้ความรู้สึกรักสนุกรสนาน สร้างความผ่อนคลาย และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้สูงอายุ ผ่านการขับร้องที่มีจังหวะและลีลาที่เหมาะสมกับวัย

**เพลงความเชื่อ** หมายถึง บทเพลงเรื่อที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์และพัฒนาขึ้นใหม่จากเพลงเรื่อแหลมโพธิ์ ซึ่งเป็นบทเพลงที่สะท้อนถึงประเพณีและความเชื่อของท้องถิ่น โดยเพลง ความเชื่อ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงค่านิยม วิถีชีวิต ความเชื่อดั้งเดิม และความศรัทธาที่มีอิทธิพลต่อชุมชนในอดีตและปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ

**เพลงอำลา** หมายถึง บทเพลงเรื่อที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์และพัฒนาขึ้นใหม่จากเพลงลา ซึ่งเดิมใช้เป็นแสดงถึงการลาจากกันเป็นการแสดงเพลงเรื่อพื้นบ้าน โดยเพลง อำลา ได้รับการปรับเนื้อหาให้มีความหมายเชิงสัญลักษณ์เกี่ยวกับการอำลาอย่างงดงาม สื่อถึงความผูกพัน ความทรงจำที่ดี และการขอบคุณซึ่งกันและกัน ทั้งยังสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

## กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบและการพัฒนาชุดกิจกรรม
2. การวัดและประเมินผลทางดนตรีบำบัด
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### รูปแบบและการพัฒนาชุดกิจกรรม

##### ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นไว้เป็นแนวทางในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กุลธิดา กุลประทีปปัญญา, และนิพพาภัทร สิ้นทรัพย์ (2564) กล่าวว่ารูปแบบหมายถึงสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ฐิติชญา ฉลาดล้ำ, สุทธิพร มูลศาสตร์, และวรรณรัตน์ ลาวัณ (2560) ได้กล่าวว่ารูปแบบหมายถึงโครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎีประสบการณ์การคาดการณ์นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง

นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์, และบุญทววรรณ วิงวอน (2564) รูปแบบหมายถึงโครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงได้ที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและสถานที่ ควรพิจารณาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จำเป็นต้องศึกษาเพื่อใช้แทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์หนึ่งปรากฏการณ์ใด โดยต้องอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของรูปแบบนั้น ๆ.

วิษณุ บุญรอด, และศิวดล มาตราข (2565) รูปแบบมีสองลักษณะ คือรูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรมเช่นระบบการปฏิบัติงานและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรมเช่นเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นต้นรูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์หรือสมการพหุนามหรือเขียนเป็นข้อความจำนวนหรือภาพหรือแผนภูมิหรือรูปสามมิติ

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวัน, รัฐวรรณ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ราไฟ ประสานธารงศิริ, และกอบกุล วิศิษฐ์สรรค์ (2564) ได้กล่าวอธิบายความหมายของรูปแบบไว้ว่ารูปแบบหมายถึงเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสร้างมาจากความคิดประสบการณ์การใช้อุปมาอุปไมยหรือจากทฤษฎีหลักการต่างๆและแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

จิรวรรณ บุญมี, และธวัชชัย บุญมี (2560) กล่าวว่ารูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์ เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

กัตติกา ธนะขว้าง, ผ่องใส กันทเสน, และรัตนกร ยศอินทร์ (2555) กล่าวว่า แบบจำลองหมายถึงสิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่างเช่น ครูออกแบบทำรำ

อาทิตยา ธาณิรัตน์, มนัส วัฒนไชยยศ, และบรรจง ชลวิโรจน์ (2559) ให้ทัศนะว่ารูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อทำให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

สนิท บุญฤทธิ์ (2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เพลงเรือแหลมโพธิ์ จังหวัดสงขลา โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะของเพลงเรือในฐานะหนึ่งในมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นด้านการใช้ภาษากลอน และจังหวะ รูปแบบบทบาทของเพลงเรือในสังคมไทย และสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการอนุรักษ์และพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรม

สมชาย สภา, สาริพันธ์ ศุภวรรณ, และชนกนารถ บุญวัฒนะกุล (2563) รูปแบบ คือ รุปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนหรือภาพโดยการลดทอนเวลาและเทศะทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น หรืออีกความหมายหนึ่ง รูปแบบคือตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะโดยสรุปแล้วรูปแบบหมายถึงแบบสถานการณ์จำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่อาจเกิดขึ้นสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือดำเนินการในอนาคต

การพัฒนาแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุได้ถูกจัดทำขึ้นตามแนวคิดจากงานวิจัย ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า งานวิจัยเรื่อง ดนตรีและเพลงพื้นบ้าน: การพัฒนา กิจกรรมดนตรีรองรับสังคมสูงวัยในจังหวัดบุรีรัมย์ อิติ ปัญญาอินทร์, และเอกชัย อีร์ภักศิริ (2566) ให้แนวคิดสำคัญในการออกแบบกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยเน้นที่การใช้ดนตรีพื้นบ้านในท้องถิ่น (เช่น เพลงเรือ) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและผู้สูงอายุ กิจกรรมเหล่านี้

สามารถใช้ดนตรีพื้นบ้านเป็นสื่อในการส่งเสริมความเข้าใจทางวัฒนธรรมและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม โดยเน้นให้ผู้สูงอายุมีบทบาททั้งในฐานะผู้เข้าร่วมและผู้ถ่ายทอดความรู้

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่ารูปแบบหมายถึงความสัมพันธ์ของ 2 ชุดตัวแปร ประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติงานกับงานวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

โดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง การจำลองหรือการย่อส่วน แนวความคิดหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้นและเข้าถึงสภาพที่แท้จริงได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งโครงสร้างของรูปแบบนั้น จะต้องมีความคิด และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และมีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

### ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่าน ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะ ซึ่งแตกต่างกันไปตามแนวความคิดและลักษณะ ดังนี้

Smith (1980) ได้แบ่งประเภทออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

#### 1. รูปแบบเชิงกายภาพ ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง โดยมีลักษณะใกล้เคียงกับของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา และหุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเหมือนจริง มีรูปแบบลักษณะใกล้เคียงกับปรากฏการณ์จริง เช่น การทดสอบทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการดำเนินการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้ใกล้เคียงกับความจริงกว่าแบบแรก

#### 2. รูปแบบเชิงรักได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ รูปแบบนี้มีพบมากที่สุด เป็นรูปแบบการใช้ข้อความปกติใช้ในการบรรยายอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาประเภทงาน คำขยายความรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ หรือรูปแบบเชิงปริมาณ เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

นอกจากนี้ Keeves (1988) ยังได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ และได้พัฒนาการใช้รูปแบบทางการศึกษาเป็น 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัย การเปรียบเทียบเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น การทำนายจำนวนของนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยใช้แนวคิดเรื่องการเปิดรับและปล่อยน้ำออกจากถังเปรียบเสมือนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบ เหมือนกับน้ำที่ไหลเข้าสู่ถัง ส่วนการที่นักเรียนออกจากระบบเปรียบได้กับน้ำที่ไหลออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่

อยู่ในระบบจึงเปรียบเทียบกับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบก็เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงของประชากรนักเรียนของโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ เป็นรูปแบบโดยการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อบรรยายหรือโดยใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็นศึกษาโดยการใช้ภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อแสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ โดยใช้ข้อความในการเชื่อมโยงและอธิบายระหว่างขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ และใช้ข้อความในการเชื่อมโยงอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ขาดความชัดเจนและความแน่นอนทำให้รูปแบบนี้ยากต่อการทดสอบ แต่ถึงแม้จะเป็นเช่นนั้น ก็มีการนำมาใช้ในการศึกษาค่อนข้างมาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้มีนิยมนำมาใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่าเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุ ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสำหรับสะท้อนได้ แนวคิดหลักของรูปแบบนี้ คือ ต้องพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีที่มีอยู่หรือจากงานวิจัยที่เคยทำมาก่อน รูปแบบจะถูกแสดงในรูปของสมการเส้นตรง โดยแต่ละสมการจะแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ จากนั้นจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์จริงเพื่อนำมาทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

4.1 รูปแบบระบบเชิงเส้นเดียว เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์รูปแบบเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรเป็นเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยปราศจากความสัมพันธ์แบบย้อนกลับ

4.2 รูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ คือ รูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรตัวหนึ่ง อาจเป็นทั้งตัวแปรผสมระหว่างเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีที่ท่าย้อนกลับได้

นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์ และบุญทวรรณ วิงวอน (2564) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบจากการวิธีการนำเสนอแนวคิดของรูปแบบตามการกระทำให้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. รูปแบบเชิงบรรยาย เป็นการนำเสนอโดยใช้คำบรรยายระบุถึงหลักการหรือตัวแปรและมีคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือ ตัวแปรเหล่านั้น

2. รูปแบบเชิงรูปภาพ เป็นการนำเสนอโดยใช้รูปภาพ หรือสัญลักษณ์จำลองแสดงถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และลากเส้นโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์แทนความคิด หลักการหรือตัวแปร และใช้ฟังก์ชันคณิตศาสตร์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือ ตัวแปรเหล่านั้น

### กระบวนการพัฒนารูปแบบ

เนถพรพรรณ เนตรประดิษฐ์, และบุญทวรรณ วิงวอน (2564) ได้กล่าวถึงการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบแบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนของการพัฒนารูปแบบนั้น ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับขั้นในการดำเนินวิทยานิพนธ์ หลักของการเขียนรายงานการวิจัย รวมถึงข้อบกพร่องที่มักพบเห็นได้ในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ จะถูกนำมาพิจารณาและสร้างเป็นรูปแบบในการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ จากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการขั้นสอง คือ การนำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบ และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

อรรถพล รอดแก้ว (2564) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบการวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดองค์การ 3) การสร้างรูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยในขั้นต้น 4) การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบขั้นต้น โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์

จากการศึกษาความเห็นของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันของเรื่องที่จะพัฒนารูปแบบ 2) การร่างรูปแบบ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ 4) การทดลองใช้รูปแบบ

### การพัฒนารูปแบบที่ดี

Keeve (1988) ได้กล่าวถึง หลักการพัฒนารูปแบบที่ดีอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบที่ใช้ประโยชน์ควรมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบด้วยขึ้นความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง ระหว่างตัวแปร มากกว่าเน้นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงทั่วไบนั้นมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะในการศึกษาวิจัยในระยะเริ่มต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการทำนายผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้งาน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ผ่านการสังเกตและการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุนข้อสรุป

3. รูปแบบควรระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่กำลังศึกษา ดังนั้น นอกจากจะใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์แล้ว รูปแบบยังสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย

4. รูปแบบควรทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อขยายขอบเขตความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่

### การตรวจสอบรูปแบบ

Elliot, Madaus, & Strfflebeam (Eds.) (2000) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า วิธีเชิงธรรมชาติ ในการประเมินเพื่อเข้าถึงคุณค่าและเกณฑ์ตัดสินคุณค่าตามแนวคิดปรัชญาอัตนัยนิยม จะมีความเชื่อว่า วิธีเชิงธรรมชาติเป็นวิธีที่เหมาะสมในการประเมิน โดยการประเมินนั้นจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่น สนับสนุน การเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพธรรมชาติ โดยเน้นการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างพยายามวิเคราะห์ ข้อมูล โดยอาศัยหลักการเชื่อมโยงเหตุผลการสังเกต และการวิเคราะห์เบื้องต้นจะนำไปสู่การสังเกต และการวิเคราะห์ในขั้นถัดไป จนได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่ประเมินโดยอาศัยความรู้ ความ เชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นเกณฑ์สำคัญในการผลิตผล จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการทดสอบและตรวจสอบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจาก หลักฐานเชิงคุณภาพ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิง ปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบ ศุภณัฏฐ์ ทรัพย์นาวิณ, รัฐวรรณ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, รำไพ ประสานธารศิริ, และกอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์ (2564) ได้ให้แนวทางว่าควรตรวจสอบ คุณลักษณะ 2 อย่าง ดังนี้

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง หรือเหตุผลระหว่าง ตัวแปร
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถ ประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ ด้วยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบได้ 2 แบบ คือ การสร้างรูปแบบใหม่ การปรับปรุงหรือพัฒนารูป แบบเดิม

แนวคิดของ Eisner (1976) ได้เสนอการทดสอบหรือการประเมินโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเห็นว่าการวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่มักดำเนินการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีเชิง ปริมาณมากเกินไป และในบางกรณีต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการสรุปผลด้วยตัวเลขเพียง อย่างเดียว ดังนั้นจึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้ประเมินโดยมุ่งสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินอิงตามการตัดสินใจ แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจะมุ่งเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์เชิงลึกเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจมีการผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาตามดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพ และเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ที่พัฒนามาจากศิลปะวิจารณ์ มาใช้เป็นรูปแบบของการประเมิน โดยให้แนวคิดว่าการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพสิ่งที่ศึกษา ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วิจารณ์วินิจฉัยเนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินค่าด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ ต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริงในการตัดสินคุณค่า แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ในวงการอุดมศึกษาจึงนิยมรูปแบบนี้ มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือ ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีดุลพินิจมุมมองที่ดีและความเที่ยงธรรม โดยมีมาตรฐานตามเกณฑ์การพิจารณาต่าง ๆ ที่เกิดจากความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามความสามารถและความถนัดของแต่ละท่าน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

## แนวคิดเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

### 1. ความหมายของชุดกิจกรรม

ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามามีผู้วิจัย และนักวิชาการได้ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันไว้หลากหลาย ดังนี้

ไข่มพร ขาญวิจิตร (2560) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อประสมที่ได้จัดระบบการผลิตและการนำเสนอการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมมีประสิทธิภาพ

ชฎาพร อุปจันโท (2561) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อที่สร้างสำหรับนักเรียน ได้ทำกิจกรรมเป็นการทบทวนหรือเสริมเพิ่มความรู้ให้นักเรียน หรือให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ให้นักเรียนได้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ

บุศรา โขมพัตร, และลัดดา หวังภาษิต (2564) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง การผลิตและนำสื่อประสมที่สอดคล้องมาใช้กับวิชาหรือหน่วยหรือหัวเรื่องเพื่อช่วยให้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เพ็ญนภา ตลับกลาง (2562) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการสอนในการดำเนินกิจกรรมสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม คำชี้แจง จุดประสงค์ของกิจกรรม และเนื้อหากิจกรรม สื่อ คำถามท้ายกิจกรรมแบบ ประเมินท้ายกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้รับประสบการณ์โดยตรง

สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล (2561) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการสอนแบบโปรแกรมชนิดหนึ่ง อาศัยระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประภัสสร ไชยธา, ผาสุข บุญธรรม, และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2560) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนรู้สำเร็จรูปประกอบด้วยอุปกรณ์หลายชนิดที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุดกิจกรรม โดยพึ่งครูน้อยที่สุดนักเรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักพึ่งพาตนเองในการศึกษาหาความรู้

พุทธิมน พรหมจิว (2561) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้นประกอบด้วย สื่อวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบเข้ากันเป็นชุด เพื่อเกิดความสะดวกต่อการใช้ในการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย เร้าใจ โดยจัด เนื้อหาเป็นชุด ๆ อย่างมีระบบ

Ceilk (2018) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนว่าเป็นการเรียนรายบุคคล เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมายผู้เรียนจะเรียนตามอัตราความสามารถ และความต้องการของตน

Hag, & Bangash (2017) ให้ความหมายชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดโปรแกรมการสอนประกอบด้วยสื่อการสอน เครื่องมือการเรียนรู้ เครื่องมือแนะนำผู้สอนหรือคู่มือ แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง จุดประสงค์การเรียนรู้

จากข้อความข้างต้นนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่เป็นกระบวนการสอนที่มีการระบุคำสั่ง ขั้นตอน จุดประสงค์ วัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และจะเป็นชุด ๆ อย่างมีระบบ แบบแผน ซึ่งสามารถฝึกฝนหรือ

สามารถทำกิจกรรมได้โดยมีผู้สอนนั้นคอยให้คำแนะนำและปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนนั้นบรรลุผลการเรียนรู้ได้ด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. ประเภทของชุดกิจกรรม

ในส่วน of ประเภทของชุดกิจกรรม ได้มีผู้วิจัยหลายท่าน รวมไปถึงนักวิชาการได้กล่าวและแบ่งประเภทไว้หลายรูปแบบ ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ชฎาพร อุปจันโท (2561) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบ คำบรรยายของครู เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรือเป็นการสอนที่หมายมุ่งการปูพื้นฐานให้กับทุกคนรู้และเข้าใจพร้อมกัน และมุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ได้ชัดเจนมากขึ้น ชุดกิจกรรมวิธีนี้ช่วยลดเวลาในการอธิบายของผู้สอนและเพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากขึ้น โดยใช้สื่อที่มีอยู่ในชุดกิจกรรม

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม หรือชุดกิจกรรมสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อยจัดเป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม แบ่งประมาณกลุ่มละ 4-8 คน โดยใช้สื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุได้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะมุ่งเน้นการได้ฝึกทักษะในเนื้อหาของวิชาที่ศึกษา โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมในชนิดนี้จะใช้โดยการเรียนการสอนแบบกิจกรรมเป็นกลุ่ม เช่น การสอนในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนในรูปแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพหรือเอกเทศเป็นชุดการสอนโดยมีจุดประสงค์หลัก คือ มุ่งให้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดกิจกรรมนี้ส่วนใหญ่จัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูล

ชไมพร ชาญวิจิตร (2560) ได้แบ่งประเภทของ ชุดกิจกรรมเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ชุดกิจกรรมการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลงและใช้สื่อการสอน ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ फिल्मสคริป ภาพยนตร์ เป็นต้น ข้อสำคัญ คือ สื่อที่จะนำมาใช้นี้ต้องให้ นักเรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน ชุดการสอนชนิดนี้บางคนอาจเรียกว่าชุดการสอนสำหรับครู

2. ชุดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอนสำหรับให้นักเรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดการสอนแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้นักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน

3. ชุดกิจกรรมการสอนแบบรายบุคคล เป็นชุดการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเองหรือเรียนเป็นรายบุคคล ความสามารถและความสนใจของตนเองอาจจะเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม

เพ็ญภา ตลับกลาง (2562) ได้แบ่งประเภทของชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แบบประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนที่มีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งหัวข้อที่จะบรรยายและประกอบกิจกรรมไว้ตามลำดับขั้น ให้ครูใช้ประกอบคำบรรยายตามปัญหาและหัวข้อที่ครูกำหนดให้ เพื่อความเรียบร้อยในการใช้ประกอบการสอนหรือบรรยาย

2. แบบกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรม ร่วมกัน ซึ่งในชุดการสอนนี้ประกอบด้วยชุดย่อยตามจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ในระยะเริ่มเรียนเท่านั้น หลังจากเริ่มเรียนแล้วผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ หรือหากปัญหาในการเรียนสามารถถามครูได้เสมอ

3. แบบรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบประเมินความก้าวหน้า และศึกษากิจกรรมอื่นต่อไปตามลำดับ ชุดกิจกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้แต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองจนสุดความสามารถ

4. แบบทางไกล เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้า เรียน เป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนต่างถิ่น สรุปได้ว่า ประเภทของชุดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

4.1 แบบประกอบการบรรยาย เป็นการสอนที่ใช้กิจกรรมร่วมกับการบรรยายโดยมีครู เป็นผู้อธิบายกิจกรรมหรือเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา โดยอาศัยกิจกรรมเข้ามาเสริม

4.2 แบบกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบกลุ่มตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรม เพื่อศึกษาเนื้อหาทีละส่วน เป็นการฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.3 แบบรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้หรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ตามรูปแบบของกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้และสร้างความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

4.4 แบบผสม กล่าวคือ เป็นชุดกิจกรรมที่ใช้ผสมกัน 2-3 ประเภทข้างต้น เพื่อนำมาใช้ กับเนื้อหาบางเรื่อง ที่ไม่เหมาะจะใช้ประเภทใด ประเภทหนึ่ง โดยชุดกิจกรรมของผู้วิจัย ได้ใช้แบบผสม แบบรายบุคคลโดยให้นักเรียนฝึกทักษะด้วยตนเองจากการเล่นเกม และการวัดจริงจากใบกิจกรรม

ศิริพร วโรตม์สุพรรณ (2560) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จโดยผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาชุดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ผู้สอน เป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ซึ่งในชุดการเรียนการสอนนั้นประกอบไปด้วยสื่อ อุปกรณ์ กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตาม

ขั้นตอน และยังมีส่วนในการจัดการเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประเภทของชุดกิจกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมสำหรับครู เป็นสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอนหน้าชั้นเรียน เพื่อเปลี่ยนบทบาทครูให้พูดบรรยายน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น
2. ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่มหรือชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียน เป็นชุดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน
3. ชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่จัดระบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุ

พุทธิมน พรหมจิว (2561) สรุปว่าชุดกิจกรรมที่จะทำให้การสอนได้ผลนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการจัดทำซึ่งเราจะต้องพิจารณาว่าชุดกิจกรรมที่เราทำนั้นประเภทใดที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างในรูปแบบที่ผู้เรียนกิจกรรมด้วยตนเองทั้งรายบุคคลรายคู่และกลุ่มโดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทของชุดกิจกรรมมีหลากหลายประเภทดังที่ผู้วิจัย และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ข้างต้น โดยเป็นแบบฝึกการเรียนที่จัดไว้เป็นชุดอย่างมีระบบ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง หรือมีผู้สอนคอยกำกับชี้แนะ โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบกลุ่ม มีทั้งแบบบรรยายโดยผู้สอน และผู้เรียนร่วมกันเรียนผ่านกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรมกับผู้อื่น และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยชุดกิจกรรมแบบรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้การทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง เรียนรู้ศึกษาด้วยตนเอง และสร้างความเข้าใจด้วยตนเองและชุดกิจกรรมแบบการบรรยายเนื้อหา โดยจะมีผู้สอนคอยบรรยาย และมีกิจกรรมเสริมแทรกในการเรียนการสอนด้วย

### 3. องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้มีการศึกษาจากบทความ งานวิจัย งานเขียนของนักวิชาการศึกษาที่ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน และนำมาอ้างอิงในการจัดทำในครั้งนี้ มีนักวิชาการ และผู้วิจัยหลายท่านได้ให้องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ดังนี้

ชฎาพร อุปจันโท (2561) กล่าวว่า องค์ประกอบในการสร้างชุดกิจกรรม นั้นมีความสำคัญต่อการสร้างชุดกิจกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแนวทางให้การสร้างชุดกิจกรรมนั้นเป็นไปอย่างมีระบบ และสมบูรณ์ในตนเอง ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วย หมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรม และเนื้อหาของกิจกรรมนั้น

2. คำชี้แจงเป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรม และลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

3. จุดมุ่งหมายในส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น

4. ความคิดรวบยอดเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาหรือโน้ตสโนของกิจกรรมนั้นส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ

5. สื่อเป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง

6. เวลาที่ใช้เป็นส่วนที่ระบุเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเพียงใด

7. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนที่ระบุในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้วิธีการจัดกิจกรรมนี้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอนซึ่งจะสอดคล้องกับหลักวิชาแล้วยังเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ครูในการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

7.1 ขั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

7.2 ขั้นกิจกรรม เป็นส่วนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์นำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย

7.3 ขั้นอภิปราย เป็นส่วนที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับจากขั้นกิจกรรมมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและอภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวาง ออกไปอีก

7.4 ขั้นสรุป เป็นส่วนที่ครูและผู้เรียนประมวลข้อความรู้ที่ได้จากขั้นกิจกรรม และขั้นอภิปราย นำมาสรุปสาระสำคัญที่สามารถนำไปใช้ต่อไป

7.5 ขั้นฝึกปฏิบัติเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม

7.6 ขั้นประเมินผล เป็นส่วนที่ได้รับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังจากการฝึกปฏิบัติครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยได้ทำแบบฝึกกิจกรรมทบทวนท้ายชุดกิจกรรม

ศิรินพร วโรตม์สุพรรณ (2560) องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่

1. คู่มือสำหรับครูผู้ใช้ชุดกิจกรรม และผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดกิจกรรม โดยมีส่วนประกอบย่อย ๆ คือ ชื่อกิจกรรม คำชี้แจง และจุดประสงค์ของกิจกรรม

2. คำชี้แจง เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนจากชุดกิจกรรม

3. เนื้อหาสาระอยู่ในรูปของสื่อการสอนแบบผสม และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มและรายบุคคล ตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติ

4. การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ต่าง ๆ รวมถึง คำเฉลยกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุถึงคำตอบในคำถามท้ายกิจกรรม

พุทธิมน พรหมจิว (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรม คือ ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ เรื่องภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ที่ประกอบด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบเข้ากันเป็นชุด มีลำดับขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอนโดยใช้การสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยคู่มือการใช้สำหรับครู - นักเรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แบบฝึก และแบบฝึก และบรรณานุกรม

Ceilk (2018) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) มีจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาที่ต้องการเรียน 2) บรรยายเนื้อหา 3) มีจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม 4) มีกิจกรรมในการเรียน 5) มีกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิด และ 6) มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

Haq (2016) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรม การสร้างชุดการเรียนรู้กิจกรรมสำหรับแนะนำครู ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งครูสามารถนำกิจกรรมนี้ไปใช้ในห้องเรียนหรือใช้เป็นหนังสืออ้างอิงเพิ่มเติม ใช้ฝึกฝนทักษะการทำโครงการในการสร้างชุดการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมประกอบไว้ด้วย ลักษณะของชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ปัญหาซึ่งเป็นชื่อเรื่องของกิจกรรม 2) วัสดุ อุปกรณ์ 3) วิธีดำเนินการทดลอง 4) รายละเอียดเพิ่มเติม ประกอบไปด้วยการอ้างอิงกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคำแนะนำต่าง ๆ ในการศึกษาต่อไป 5) คำถามท้ายกิจกรรมเพื่อให้เกิดความคิด คำถามเร้าใจเด็กทำให้เกิดการซักถามและคิดหาวิธีการเพื่อหาคำตอบเหล่านั้น

ข้อความข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าองค์ประกอบของชุดกิจกรรมนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ชุดกิจกรรมนั้นมีความสำคัญอยู่ไม่น้อย จะมีเป็นขั้นต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) ชื่อของชุดกิจกรรม หรือเนื้อหาของกิจกรรมนั้น 2) ส่วนของการอธิบาย แฉถึงคำชี้แจงของการทำกิจกรรม รวมถึงบอกวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 3) บอกถึงความมุ่งหมาย และจุดมุ่งหมายของกิจกรรม 4) เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรม เพื่อผู้สอนจะได้เตรียมสื่อการสอน และสื่อการจัดกิจกรรมต่างๆได้อย่างสอดคล้อง 5) เวลาที่จะใช้ในการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมนั้น ๆ ระบุให้ชัดเจน 6) ขั้นตอนในการลงมือสอนหรือทำกิจกรรมนั้น ๆ และ 7) การประเมินผลการใช้ชุดกิจกรรม เพื่อทราบถึงผล และนำไปปรับปรุงเพื่อให้เกิดผล และเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด

#### 4. ขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรม

ขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนที่ละเอียด และมีหลักการสร้างอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นวิชาการได้เรียบเรียง และเคยถูกนำไปใช้จริง ได้แก่

ประภัสสร ไชยถา ผาสุข บุญธรรม, และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2560) กล่าวว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ ก็ต่อเมื่อได้มีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
2. ให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการกระทำที่จากกิจกรรมการเรียนการสอน
3. มีการเสริมแรงจากนักเรียนจากประสบการณ์ที่เป็นความสำคัญอย่างถูกต้องตามขั้นตอนของการเรียนรู้

4. คอยชี้แนะแนวทางตามขั้นตอนในการเรียนรู้ตามทิศทางที่ครูได้วิเคราะห์และกำหนดความสามารถพื้นฐานของนักเรียนจากการศึกษาขั้นตอนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

พุทธิมน พรหมจิว (2561) กล่าวว่า ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม มีดังนี้

#### 1. ออกแบบชุดกิจกรรม

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมโดยละเอียดทั้งทฤษฎี แนวคิด หลักการสำคัญในการสร้างชุดกิจกรรม

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสอน ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ เช่น มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ออกแบบชุดกิจกรรมเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีองค์ประกอบครบถ้วน โดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และอาจมีภาคผนวกท้ายแผน ที่แสดงให้เห็นถึงสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใบกิจกรรม ใบงาน ใบความรู้ เครื่องมือวัดประเมินผล เป็นต้น

3. สร้างชุดกิจกรรม โดยการผลิตสื่อ และเครื่องมือต่าง ๆ ของแต่ละชุดกิจกรรมตามตารางออกแบบชุดกิจกรรม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. เขียนคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม โดยคู่มืออาจมีองค์ประกอบ คือ คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน รายการอุปกรณ์ในชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดประเมินผลการเรียนรู้จากชุดกิจกรรม

ชฎาพร อุปจันท (2561) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการสอนแบ่งข้อมูลของเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยย่อย ๆ โดยจะประมาณการให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักเรียนได้ในระยะเวลาหนึ่งสัปดาห์หรือหนึ่งครั้ง

3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะเตรียมตัวในการสอนโดยต้องถามตนเองถึงในการสอนแต่ละหน่วยควรแบ่งเป็นประสบการณ์ออกมาเป็น 4 - 6 หัวเรื่อง

4. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ จะต้องให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่องโดยสรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกัน

5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้ว เปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่นักเรียนปฏิบัติ เช่น อ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางคณิตศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ

7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่นำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนพบว่านักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนที่ตั้งตามวัตถุประสงค์ไว้หรือไม่หลังจากผ่านกิจกรรมแล้ว

8. การเลือกและผลิตสื่อการสอน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ เป็นส่วนสำคัญ ในวิธีสื่อการสอนทั้งหมด เมื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับแต่ละหัวข้อแล้ว ควรจัดเก็บสื่อการสอน เหล่านี้จัดเป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ ก่อนที่จะนำไปทดลองเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ เรียกว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

9. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เกณฑ์ขึ้นล่วงหน้าโดยคำนึงถึงหลักการ ที่ว่าการเรียนรู้เป็นการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนบรรลุผล

10. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนนักเรียนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรม การเรียนรู้และระดับการศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนการใช้ ดังนี้

- 10.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิม
- 10.2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- 10.3 ขึ้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (การสอน)
- 10.4 ขึ้นสรุปผลการสอน เพื่อสรุปความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญ
- 10.5 ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปแล้ว

จากข้อความข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม ควรศึกษาเนื้อหาสาระของรายวิชาที่จะนำมาสร้างเป็นชุดกิจกรรม แล้ววิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม เวลาที่ใช้ เลือกผลิตสื่อ การเรียน การสอน และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด นำทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงข้อแก้ไขตามข้อบกพร่องที่พบ เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วจึงนำชุดกิจกรรมไปใช้พัฒนาการเรียนรู้กับนักเรียนต่อไปนักเรียน

## 5. ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

ประโยชน์ของชุดกิจกรรมนั้น ชฎาพร อุปจันโท (2561) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว
  2. ความสนใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาที่กำลังศึกษา เนื่องจากชุดการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ด้วยตนเอง
  3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
  4. เป็นการสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่สามารถหยิบใช้ได้ทันที
  5. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน เพราะสื่อประสม ที่จัดไว้ในระบบเป็นการปรับเปลี่ยนกิจกรรมช่วยรักษาระดับความสนใจของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
  6. แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายบุคคล ตามความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่อำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน
  7. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู ชุดการสอนทำให้ผู้เรียน เรียนโดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ทั้งสามารถเรียนด้วยตนเอง ครูคนหนึ่งจึงสามารถสอนนักเรียนได้จำนวนมาก
  8. ช่วยนักเรียนให้รู้จุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน ตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการเพิ่มพูนการจูงใจในการเรียน
  9. ชุดการสอนจะกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้ชัดเจนว่าตอนใด ใคร จะทำอะไรอย่างไร ลดบทบาทของการกระทำของครูข้างเดียว นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำมากยิ่งขึ้น
  10. ชุดการสอนเกิดจากการนำวิธีเชิงระบบเข้ามาใช้ เมื่อผ่านการทดลองจึงทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
  11. ชุดการสอนฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน และรู้จักการทำงานร่วมกัน
  12. ชุดการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมตามความสนใจ
  13. ชุดการสอนทำให้ผู้เรียน รู้การกระทำของเขาและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง
- ยัมรมัย พลศรี (2560) ชุดการเรียนการสอนมีประโยชน์ คือ ช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ด้วยตนเองได้ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูได้อีกด้วย

พุทธิมน พรหมจิว (2561) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสอนมากที่สุด ถึงแม้ว่าครูจะพูดหรือสอนไม่เก่งก็ตาม และยังสามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูเพราะผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการคิด การตัดสินใจ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้จักมุ่งหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจน รู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และในการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 6. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

พุทธิมน พรหมจิว (2561) กล่าวว่า การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อทำการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นมาแล้วผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการประเมินผลสื่อประสมที่สร้างขึ้นมาก่อนที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน และนำไปประเมินผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก็คือการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งก็คือการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ไปทดลองใช้ โดยการนำไปใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงแล้วจึงนำไปสอนจริงต่อไปผู้วิจัยชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องทดสอบประสิทธิภาพเพราะสาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มั่นใจว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้แน่ใจได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
3. เพื่อเป็นหลักประกันได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างออกมาแล้วใช้ได้เป็นอย่างดีคุ้มค่าแก่การลงทุน

บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้จำแนกวิธีการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็น 3 วิธี คือ

1. การหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือ ครู โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ครู พิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำสื่อต่างๆ แบบประเมินอาจเป็นแบบมาตราประเมินค่า หรือเป็นแบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย สรุปเป็นความถี่แล้วอาจทดสอบความแตกต่างระหว่างความถี่ด้วยมาตราส่วน

2. การหาประสิทธิภาพโดยผู้เรียน มีลักษณะเช่นเดียวกับการหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ แต่เน้นการรับรู้คุณค่าที่ได้จากการเรียนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะต้องพิสูจน์คุณภาพ และคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ๆ โดยจะวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อะไรบ้าง เป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมนั้นอาจจำแนกได้ 2 วิธี คือ

2.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำไว้ เช่น 80/80 หรือ 90/90

2.2 ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า แต่พิจารณาการเปรียบเทียบ ผลการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรือเปรียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมนั้นสูงกว่าหรือเท่ากับสื่อ หรือเทคนิคการสอนอย่างอื่นหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

สุภาพร อุปจันท (2561) ชุดกิจกรรมบางวิชาที่มีเนื้อหายาก อาจหาประสิทธิภาพได้ต่ำกว่าเกณฑ์ 90/90 แต่ไม่ควรต่ำกว่า 80/80 จึงถือว่าพอใช้ได้การทดลองหาประสิทธิภาพโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) นำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้กับเด็ก 1 - 2 คน โดยทดลองกับเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน การทดลองแต่ละครั้งต้องปรับปรุงสื่อการสอนให้ดีขึ้น

2. แบบกลุ่ม (1:10) นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองกับเด็ก 6 - 10 คน ที่มีความสามารถละกันแล้วทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. ภาคสนาม (1: 100) ชุดกิจกรรมไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 30-100 คน หากการทดลองภาคสนามให้ค่า E1 และ E2 ให้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะต้องปรับปรุง

ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องปรับปรุงชุดกิจกรรมและทำการทดสอบประสิทธิภาพใหม่อีกครั้ง เนื่องจากมีตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพของห้องเรียน ความพร้อมของผู้เรียน บทบาทและความชำนาญของครูในการดำเนินใช้ชุดกิจกรรม อาจอนุโลมให้มีระดับความผิดพลาดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ประมาณ 10 - 15 % ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นอาจกำหนดไว้ 3 ระดับ คือ (ขโมพร ชาลวจิตร, 2560)

1. สูงกว่าเกณฑ์ โดยประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด และมีค่ามากกว่าที่ตั้งไว้

2. เท่าเกณฑ์ โดยประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ 2.5% ที่กำหนดไว้แต่ไม่เกิน 2.5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่ยังอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่สามารถยอมรับได้

จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือต่อไป

## แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

### 1. ความหมายของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาความหมายของผู้สูงอายุ ได้มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

สันติพันธ์ พุฒฤทธิ์ และคณะ (2562) กล่าวว่า วัยสูงอายุ จัดเป็นวัยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต ลักษณะและพัฒนาการในวัยนี้จะตรงข้ามกับวัยเด็ก คือมีแต่ความเสื่อมโทรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงเป็นการยากที่จะกำหนดว่าบุคคลใดอยู่ในวัยสูงอายุ เกณฑ์ที่สังคมจะกำหนดว่าบุคคลใดเป็นผู้สูงอายุนั้น

ปานใจ จันทรสิด (2558) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง การมีอายุเพิ่มขึ้นตามวัย ซึ่งเป็นการวัดอายุตามปฏิทินโดยนับจากปีเกิด ทำให้สามารถระบุได้ทันทีว่าใครมีอายุมากหรือน้อยเพียงใด เป็นการพิจารณาความสูงอายุตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลเมื่ออายุมากขึ้น

ภานุรุจ เดชวาริ (2555) กล่าวว่า ผู้สูงอายุหมายถึง การสูงอายุตามสภาพจิตใจ เป็นการเปลี่ยนแปลง ความคิด อารมณ์ การสูงอายุตามสภาพสังคม บทบาทหน้าที่สถานภาพของบุคคล รวมทั้งความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลนั้นซึ่งเกี่ยวกับอายุ การแสดงออกตามคุณค่าและความต้องการของสังคม

ทั้งนี้ตามที่ หมัดเฟาซี รูบามา, และกฤษดา มงคลศรี (2562) ได้กล่าวว่า สำหรับการกำหนด ผู้สูงอายุเริ่มเมื่ออายุเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในแต่ละสังคมบริบทของสังคมนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความหมายของผู้สูงอายุสามารถจัดประเภทได้หลายวิธี โดยการใช้เกณฑ์อายุอาจยังมีข้อโต้แย้งกันว่าอาจไม่เหมาะสม นักวิชาการบางท่านจึงเลือกใช้เกณฑ์ความสามารถของผู้สูงอายุในการแบ่งกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่ และกลุ่มที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง และกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ มีความพิการ

### 2. ทฤษฎีสูงอายุ

ปรากฏการณ์ที่เกิดกับการสูงอายุมีความซับซ้อน มีความแตกต่างในการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการด้านสรีรวิทยาและจิตใจในแต่ละบุคคล จึงเป็นการยากที่จะอธิบายกระบวนการสูงอายุด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง มีผู้รวบรวมสรุปทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับสาเหตุ ไว้ดังนี้

ลัดดา บุญเกิด (2557) ได้สรุปทฤษฎีสูงอายุ ไว้ได้แก่ ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีทางชีววิทยา ทฤษฎีทางจิตวิทยา และ ทฤษฎีทางสังคมวิทยา โดยอธิบายรายละเอียดในแต่ละทฤษฎีไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีวิวัฒนาการ เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่วิวัฒนาการอยู่เสมอ ๆ เป็นไปตามสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเพื่อการอยู่รอด เมื่อมีอายุมากขึ้นก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้

2. ทฤษฎีทางชีววิทยา เป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายถึงสาเหตุของการสูงอายุหรือความชราของสังขาร ซึ่งสอดคล้องกับ หมัดเฟาซี รูบามา และ กฤษดา มงคลศรี (2562) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีทางชีววิทยา เป็นพันธุกรรมเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย

2.1 คอลลาเจน ปัจจุบันเชื่อว่า เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สารที่เป็นส่วนประกอบของคอลลาเจนและไฟบรัสโปรตีนจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นและเกิดการขีดเกาะกันแน่นไม่ยอมสลายตัวทำให้เส้นใย หดสั้นเข้า เนื้อเยื่อต่าง ๆ ลดการย่อยและการขับถ่ายของเสียในร่างกาย อันเป็นสภาพเสื่อมลงเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

2.2 อนุมูลอิสระ ปัจจุบันเชื่อว่า การเสื่อมทำลายของเซลล์ในร่างกายเป็นผลมาจากการสะสมของอนุมูลอิสระ ซึ่งเป็นสารประกอบทางเคมีที่เกิดจากปฏิกิริยาเคมีขั้นสุดท้ายของออกซิเจนภายในเซลล์ โดยเฉพาะสารที่ไม่ละลายในไขมัน จึงเกิดการทำลายและรั่วไหลของผนังเซลล์ได้ง่าย ทำให้มีคอลลาเจนและอีลาสตินเกิดขึ้นมากมายจนเนื้อเยื่อเสียความยืดหยุ่นไป ทำให้ผิวหนังเหี่ยวย่น

2.3 ความเสื่อมถอย ปัจจุบันเชื่อว่า ความเครียดและการได้รับความกระทบกระเทือนจากภาวะใด ๆ ก็ตามทำให้เกิดความเสื่อมสลายของร่างกาย

2.4 การทำลายตัวเอง ปัจจุบันเชื่อว่า ความชราเกิดจากการที่ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันปกติน้อยลง ทำให้ร่างกายต่อสู้เชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมไม่ได้ดี เกิดความเจ็บป่วยง่ายและเมื่อเกิดขึ้นแล้วมักจะรุนแรงเป็นอันตรายต่อชีวิตพร้อม ๆ กันนั้น ร่างกายจะมีการสร้างภูมิคุ้มกันชนิดทำลายตัวเอง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการต่อต้านตัวเอง ทำลายเซลล์ของร่างกาย

ซึ่งสอดคล้องกับ ปานใจ จันทร์สีดา (2558) ที่ได้สรุปว่า หากผู้สูงอายุมีประสบการณ์ดีในอดีตและได้รับการยอมรับอย่างดี จะมีสภาพอารมณ์ที่ดีตามมามากมาย ก็จะส่งผลต่อวัยที่สูงขึ้น ทำให้มีความรอบคอบสุขุมตามขึ้น และทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตามที่กล่าวถึง แนวโน้มถึงบทบาทบุคคล ความสัมพันธ์และการปรับตัวเข้าสู่สังคมในช่วงปลายของชีวิต ทฤษฎีแนวนี้พยายามวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องมีสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยเชื่อว่าถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ก็จะทำให้สภาพของผู้สูงอายุในสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย ผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้สูงอายุจึงรู้สึกเหงาและว้าเหว่

จากทฤษฎีสูงอายุข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีการสูงอายุ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุและกระบวนการสูงอายุของบุคคล ซึ่งพอสรุปแยกย่อยเป็น 4 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีวิวัฒนาการ อธิบายถึงขั้นตอนพัฒนาการของมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดและจัดไว้แล้วตามลำดับ 2) ทฤษฎีทางชีววิทยา กล่าวอธิบายถึงสาเหตุของการสูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายโดยมีพันธุกรรมเป็นพื้นฐาน 3) ทฤษฎีทางจิตวิทยา อธิบายถึงกลไกการเจริญทางด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุ และ 4) ทฤษฎีทางสังคมวิทยา ซึ่งพยายามวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องมีสถานภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพยายามที่จะช่วยแนะนำให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น ทฤษฎีการสูงอายุ จึงมีความสอดคล้องกับปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุก็คือมนุษย์ผู้หนึ่ง ที่ต้องมีวิวัฒนาการของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เมื่อมนุษย์มีอายุที่เพิ่มขึ้น ร่างกายของมนุษย์ก็เริ่มเสื่อมถอยลงเรื่อย ๆ จนเกิดปัญหาด้านสุขภาพต่าง ๆ ตามมามากมาย และในที่สุดก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่รอดต่อไปได้ สาเหตุของการสูงอายุที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุมีสาเหตุมาจากพันธุกรรมเป็นพื้นฐาน เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุเส้นใยคอลลาเจนในตัวผู้สูงอายุจะหดสั้นเข้าเนื้อเยื่อต่าง ๆ ลดการย่อยและลดการขับถ่ายของเสียในร่างกาย เป็นการบ่งบอกว่าสภาพร่างกายเริ่มเสื่อมลงเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และอนุมูลอิสระในร่างกายที่สะสมมากเกินไป ทำให้เนื้อเยื่อเสียความยืดหยุ่น ผิวหนังมีลักษณะเหี่ยวย่นอย่างเห็นได้ชัด ส่วนความเสื่อมถอยหรือความเสื่อมสลายของร่างกายจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุของมนุษย์ ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน จนทำให้การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เสื่อมลง และรวมทั้งการที่ภูมิคุ้มกันภายในร่างกายของผู้สูงอายุลดน้อยลงเรื่อย ๆ จึงมีผลให้สุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุต่อสู้กับเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมได้ไม่ดี ส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดอาการเจ็บป่วยได้ง่าย ทั้งสาเหตุทางจิตวิทยา ที่สำคัญคือ ความเครียดของผู้สูงอายุ และสาเหตุทางสังคมวิทยา เกี่ยวกับสัมพันธภาพและการปรับตัวทางสังคมในช่วงท้ายของชีวิตผู้สูงอายุ ที่จำเป็นจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

## การวัดและประเมินผลทางดนตรีบำบัด

### 1. ดนตรีบำบัดกับผู้สูงอายุ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีบำบัด ที่จะกล่าวต่อไปนี้ ได้แก่ ดนตรีบำบัด ผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

Wall, & Duffy (2010) ได้ศึกษาผลของดนตรีบำบัดต่อผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม พบว่าการใช้ดนตรีบำบัดสามารถช่วยลดความกระวนกระวาย ส่งเสริมอารมณ์เชิงบวก และเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งยังช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกผ่อนคลายและลดความตึงเครียดทางอารมณ์ งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของดนตรีในฐานะเครื่องมือทาง

จิตวิทยาและสังคมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและภาวะทางอารมณ์ของผู้สูงอายุได้อย่างเป็นระบบ

Baird, & Thompson (2018) ได้ศึกษาผลกระทบของดนตรีต่ออัตลักษณ์ตนเองในผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม โดยพบว่าดนตรีสามารถช่วยกระตุ้นความทรงจำส่วนบุคคล เสริมสร้างความรู้สึกมีตัวตน และรักษาความต่อเนื่องของอัตลักษณ์ในผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฟังหรือมีส่วนร่วมกับดนตรีที่มีความหมายส่วนตัวสามารถช่วยให้ผู้ป่วยเชื่อมโยงกับอดีตของตนเอง ลดความสับสนทางอารมณ์ และเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของชีวิตในปัจจุบัน งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าดนตรีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือบำบัดทางอารมณ์ แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความเป็นตัวของตัวเองในกลุ่มผู้ที่มีความเสื่อมทางสมอง

Chan, Chan, & Mok (2010) ได้ทำการศึกษาผลของดนตรีต่อภาวะซึมเศร้าและคุณภาพการนอนหลับในผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (randomised controlled trial) ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับฟังดนตรีอย่างสม่ำเสมอมีระดับภาวะซึมเศร้าที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และมีคุณภาพการนอนที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของดนตรีในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจและร่างกายของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในด้านการลดความเครียด ความวิตกกังวล และการฟื้นฟูวงจรการนอนอย่างเป็นธรรมชาติ

Gallego, & Garcia (2017) ศึกษาผลของดนตรีบำบัดต่อผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ โดยเน้นในด้านผลกระทบทางด้านสติปัญญา จิตวิทยา และพฤติกรรม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ดนตรีบำบัดสามารถช่วยชะลอการเสื่อมถอยของความสามารถด้านความจำ เพิ่มสมาธิ และลดอาการทางพฤติกรรม เช่น ความก้าวร้าว ความกระวนกระวาย และความหงุดหงิดในผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าดนตรียังส่งผลให้เกิดความรู้สึกสงบและพึงพอใจทางอารมณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์อย่างรอบด้าน

Kaufmann, Montross-Thomas, & Griser (2018) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุที่ฟังดนตรีอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตวิญญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่ฟังดนตรีเป็นประจำมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น มีแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตสูงขึ้น รวมทั้งมีการตื่นตัวทางจิตใจและอารมณ์ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน งานวิจัยนี้เน้นให้เห็นว่าดนตรีไม่เพียงส่งผลต่อด้านอารมณ์หรือความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมการมีชีวิตอย่างกระตือรือร้นและมีความหมายในวัยสูงอายุ

Chang, Wray, & Lin (2014) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมยามว่าง ความสัมพันธ์ทางสังคม และสุขภาพในผู้สูงอายุ โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมยามว่างอย่างสม่ำเสมอ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้ที่ขาดกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงส่งเสริม

ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านอารมณ์และจิตใจ แต่ยังส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและลดความเสี่ยงของภาวะซึมเศร้าในวัยสูงอายุ งานวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผ่านกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้สูงอายุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

Stratton, & Zalanowski (1984) ได้ศึกษาผลของดนตรีพื้นหลังต่อการปฏิสัมพันธ์ทางวาจาในกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าการเปิดเพลงพื้นหลังในระหว่างกิจกรรมกลุ่มช่วยส่งเสริมการสื่อสาร เพิ่มความผ่อนคลาย และกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ ดนตรีจึงถูกมองว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความกล้าแสดงออก ลดความตึงเครียด และเพิ่มระดับความสัมพันธ์ทางสังคม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าดนตรีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบริบทของกิจกรรมกลุ่ม

Cohen, Bailey, & Nilsson (2002) ได้ศึกษาความสำคัญของดนตรีต่อกลุ่มผู้สูงอายุ โดยพบว่า ดนตรีมีบทบาทเชิงบวกอย่างลึกซึ้งต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสร้างความสุข ความผ่อนคลาย ความทรงจำส่วนบุคคล รวมถึงความรู้สึกเชื่อมโยงกับสังคมและอดีต งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุจำนวนมากมองว่าดนตรีเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะช่วยบรรเทาความเหงา ลดความวิตกกังวล และเสริมสร้างอัตลักษณ์ตนเอง ดนตรีจึงไม่เพียงเป็นสื่อบันเทิงเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนด้านจิตวิทยาและอารมณ์ของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

Khemthong, Pejarasangharn, Uptampohtiwat, & Khamya (2012) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการฝึกดนตรีต่อเวลาในการตอบสนองของผู้สูงอายุชาวไทย โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบสุ่มมีกลุ่มควบคุม (randomized control trial) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการฝึกดนตรีมีเวลาในการตอบสนองที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ดนตรีจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นระบบประสาทและส่งเสริมการทำงานของสมองในด้านการตอบสนองต่อสิ่งเร้า งานวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าดนตรีเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถใช้เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางสติปัญญาและการเคลื่อนไหวในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยเกี่ยวกับดนตรีบำบัด พบว่าดนตรีสามารถส่งเสริมสุขภาพจิต อารมณ์ ความจำ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยลดภาวะซึมเศร้าและความเครียด เสริมสร้างความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน โดยวัดผลผ่านแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรม

## 2. ความหมายความพึงพอใจ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ที่จะกล่าวต่อไปนี้ได้แก่ ความหมาย ความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บุศรา โขมพัตร, และลัดดา หวังภษิต (2564) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

ชฎาพร อุปจันโท (2561) ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความอึดอเมใจ ความยินดี เมื่อความต้องการหรือแรงจูงใจของตนได้รับการตอบสนอง ความหมายทางด้านจิตวิทยา หมายถึง ความรู้สึกในขั้นแรกเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์และความรู้สึกขั้นสุดท้ายเมื่อบรรลุถึงจุดหมายโดยมีแรงกระตุ้น และความหมายทั่ว ๆ ไปหมายถึง ความชื่นชม ความนิยม หรือความรู้สึกยอมรับในสิ่งที่เห็นหรือได้

ชไมพร ชาญวิจิตร (2560) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง กระบวนการที่กระตุ้นให้บุคคลเคลื่อนไหวหรือแสดงพฤติกรรมไปยังจุดหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีแรงจูงใจเป็นตัวผลักดัน ซึ่งมีความต้องการสิ่งจูงใจและแรงขับเข้ามาเกี่ยวข้องโดยมีกระบวนการในการจูงใจอย่างเป็นลำดับ

อ่อนศรีสุตา เครือเนียม (2560) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ ความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่และบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

ชาญณรงค์ ศรีจันทร์ (2562) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นผลของคุณภาพการให้บริการซึ่งหมายความว่ามีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการในลักษณะที่เป็นบวก นอกจากนี้ระดับความพึงพอใจยังเชื่อได้ว่าจะเพิ่มขึ้นพร้อมกับระดับที่เพิ่มขึ้นของการรับรู้คุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการ

จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังมากเมื่อได้รับการตอบสนองดีก็จะเกิดความพึงพอใจมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าได้รับการตอบสนองน้อยกว่าที่คาดหวังก็จะเกิดความผิดหวังหรือไม่พึงพอใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของผู้เรียนที่มีต่อ บทเรียน การศึกษาผลการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรม

### 3. แนวคิดการวัดความพึงพอใจ

นักการศึกษากล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ ดังนี้

จูลมณี สุระโยธิน และคณะ (2562) กล่าวถึง ทฤษฎีและแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของเฮร์เบิร์ต (Herzberg) มีดังนี้

1. ปัจจัยกระตุ้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจ เช่น ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคตสถานะของอาชีพสภาพการทำงาน เป็นต้น

พิมพ์ณัฐชา เทียนเจษฎา (2562) กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ มีดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ เมื่อได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีก ความต้องการอาจจะซ้ำซ้อนหรือเกิดความต้องการอีกอย่างหนึ่งถ้าหากได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ ก็เกิดแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมให้สังคมยอมรับ และสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นสูงขึ้น จึงนำแนวคิดทฤษฎีนี้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.1 การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกถึงความต้องการของบุคคล
- 1.2 การช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เข้าต้องการแสดงเสียก่อน
- 1.3 การจัดการเรียนรู้ หากครูค้นหาค้นได้นักเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับใดก็จะสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของนักเรียนมาเป็นแรงจูงใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
- 1.4 การช่วยให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอการให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่นักเรียน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

2. ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นดิค (Thorndike) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่มนุษย์หรือสัตว์ได้เลือกเอาปฏิกิริยาตอบสนองเชื่อมต่อเข้ากับสิ่งเร้าอย่างเหมาะสม หรือการเรียนรู้จะเกิดขึ้นด้วยการเชื่อมโยงหรือพันธะระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ร่างกายความพยายามที่จะแก้ปัญหาโดยแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาหลาย ๆ รูปแบบซึ่งร่างกายจะเลือกพฤติกรรมตอบสนองที่พอใจที่สุดไปเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหานั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นมา ได้แก่

2.1 กฎแห่งความพร้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้านักเรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2.2 กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ ในที่สุดอาจลืมได้

2.3 กฎของการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองถ้านำมาใช้บ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความมั่นคงในการเรียนรู้

2.4 กฎของผลลัพธ์ที่พึงพอใจระบุว่า เมื่อบุคคลได้รับผลลัพธ์ที่ทำให้พอใจ เขาจะมีแนวโน้มที่จะต้องการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น การได้รับผลลัพธ์ที่พึงพอใจจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียน

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ประกอบด้วยความพึงพอใจในการทำงานของเฮร์เบิร์ก (Herzberg) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) และทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นความต้องการและความอยากได้เป็นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ละบุคคลจะมีความอยากมากหรือน้อยแตกต่างกัน เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จดังที่คาดหวัง

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรรถพล รอดแก้ว (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยการร่วมนักวิชาการเป็นกรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 43 คน เป็นสมาชิกของโรงเรียนอาวสุปลายชุมพล ตำบลปลายชุมพร อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก การวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการเต้นรำพื้นบ้านในท้องถิ่น และใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อตรวจสอบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การวิจัยแสดงความเป็นมาและประวัติการเต้นรำพื้นเมืองของบ้านปลายชุมพรที่พัฒนามาจากท่าเต้นและเพลงรำพื้นบ้านเมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้ว จนถึงขณะนี้ยังพบเพลงและท่าเต้นของเพลงเต้นรำพื้นบ้านเหล่านี้เพียงเล็กน้อย ต่อมาได้ก่อตั้งวงดนตรีขึ้นในหมู่บ้าน โดยมีกลอง 2 กลอง ฉาบ ฉาบธรรมดา จนกระทั่งมีการพัฒนาและสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ รำพื้นเมืองท้องถิ่นนี้พัฒนาขึ้นเพื่อการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ เป็นการนำเพลงลูกทุ่งยอดนิยมเพลงลูกทุ่งทั้งท่าเต้นและท่าเต้นที่ยังปรากฏอยู่ในพื้นที่มาประกอบเป็นชุดออกกำลังกายโดยแบ่งเป็น 3 ช่วงออกกำลังกาย คือ 1) ช่วงวอร์มอัพ ประกอบด้วยเพลงและท่าเต้น ดนตรี การเดินชม การเต้นรำ

และเพลงพวงมาลัย 2) ช่วงออกกำลังกายประกอบด้วยดนตรีลูกทุ่งและท่ารำ และ 3) ช่วงผ่อนคลาย ประกอบด้วยเพลงและท่าเต้นของดนตรีพื้นบ้าน สำหรับการวิจัยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีคุณภาพชีวิตตามดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก อยู่ในระดับดีและ คุณภาพชีวิตก่อนและหลังการฟ้อนรำพื้นเมืองไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้สูงอายุมี สุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เป็นอิสระ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น อีกทั้งยังมีพลังงานที่สามารถขยับร่างกายที่ สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองอีกด้วย นอกจากนี้ พบว่าผลการวิจัยยังทำให้เกิดความเป็นอยู่ ที่ดีด้านจิตสังคม ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ส่งผลให้ผ่อนคลายความเครียด สนุกสนาน มีความสุข เพลิดเพลินกับดนตรีในแง่ของสังคม ส่งผลให้ได้พบปะผู้คนที่หลากหลายทำให้เกิดการบูรณาการและ เข้าสังคมมากขึ้น

ชลาลัย วงศ์อารีย์ (2561) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการเสนอจัดกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สามารถส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุงานวิจัยเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อเสนอ 1) ศึกษาบริบทและปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านห้วยสะพาน ตำบลบ้านยาง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อสร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและชุดการแสดงนาฏย ประดิษฐ์พื้นบ้านสำหรับท้องถิ่นชุด ฟ้อนบูชาหลวงปู่ขาว เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยใช้รูปแบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุชาย-หญิง ของชุมชนบ้านห้วย สะพาน จำนวน 60 คน เก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการ วิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับรวบรวม ข้อมูล และแบบรูปการประเมินเพื่อวัดความสุขของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนจะ ถูกทิ้งให้อยู่บ้านเพียงลำพัง ในชุมชนมีทุนสนับสนุนทางด้านของวัฒนธรรมที่ดี ผู้วิจัยจึงได้ทำการ คิดค้นบทสรภัญญะ พร้อมดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเคลื่อนไหว ทั้งหมด 4 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมเพลงนำพา กิจกรรมท่าพื้นฐาน กิจกรรมประสานท่วงที กิจกรรมมีลีลาเกมส่งผู้สูงวัย ซึ่งผู้สูง วัยได้ร่วมกันสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏยประดิษฐ์พื้นบ้านขึ้น 1 ชุด ได้แก่ ฟ้อนบูชาหลวงปู่ขาว โดยมีลักษณะการออกแบบท่ารำแบบเล่าเรื่องตามประวัติในอดีตของหลวงปู่ขาวเพื่อถ่ายทอดการจดจำและ กระตุ้นความสนใจต่อผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความกระตือรือร้นและแสดงอารมณ์ สนุกสนานตลอดการทำกิจกรรมเคลื่อนไหว และจากการทำแบบประเมิน พบว่า ระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน

รัชยา เชื้อกลาง, สุทธิพรณ อีรพงศ์, และฉลาพิชญ์บุญจิตสิทธิ์ศักดิ์ (2563) ได้ทำการศึกษา การสร้างนิทานเพลงพื้นบ้านมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านภาคกลางสำหรับ เด็กอนุบาล วัดอุปประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สำรวจทัศนคติ ความตระหนัก และการได้เห็นคุณค่าของตัว งานศิลปะเพลงพื้นบ้านของภาคกลาง 2) สร้างและทำการศึกษาผลการใช้สื่อนิทานเพลงพื้นบ้าน มัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมต่อการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านของคนไทยภูมิภาคกลางสำหรับเด็กอนุบาล

โดยกลุ่มเป้าหมายโดยคัดเลือกเป็นเด็กชายและเด็กหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 5-6 ปี ทำการคัดเลือกจากโรงเรียนอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 259 คน ในงานวิจัยที่ได้ศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีองค์ประกอบ ระยะที่ 1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติ ให้ได้ตระหนักรู้คุณค่าในศิลปะของเพลงพื้นบ้านภูมิภาคตอนกลาง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้บริหารของสถานศึกษา คุณครู และเด็กนักเรียนอนุบาล ระยะที่ 2 การพัฒนาการใช้สื่อนิทานบทเพลงพื้นบ้านผ่านมัลติมีเดีย ระยะที่ 3 ทำการทดลองใช้สื่อ จำนวนทั้งหมด 7 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที ระยะที่ 4 การนำเสนอสื่อเพลงนิทานพื้นบ้านผ่านมัลติมีเดียตัวแบบสมบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า สื่อที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยนิทานในรูปแบบเพลงจำนวน 7 เรื่อง คู่มือการใช้สื่อ และรูปแบบแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 21 แผน ทั้งหมดถูกสื่อที่พัฒนาขึ้นถูกจัดทำในรูปแบบ DVD และหลังจากการใช้สื่อนี้ พบว่าเด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านภาคกลางเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 05

อัมมิชา นาไวย์, อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, ไพรัช โกศลย์พิพัฒน์, ศรีจันทร์ พูใจ, และสุทธิดา พงษ์พันธ์งาม (2563) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการออกแบบการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิงเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอาการปวดข้อเข่า มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินคุณภาพของรูปแบบการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิงเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอาการปวดข้อเข่าโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วยระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิง ได้แก่ 1) สำรวจสถานการณ์ปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย 2) ศึกษาแนวคิดการส่งเสริมสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุโดยการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิง 3) จัดการสนทนากลุ่มกับชุมชนเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ ปัญหา และผลกระทบของโรคข้อเข่าเสื่อม รวมถึงความต้องการของชุมชนในการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมผ่านการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิง 4) ร่างรูปแบบการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิงระยะที่ 2 ทำการประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่มีอาการปวดข้อเข่าเรื้อรังจำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ โดยให้ทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50-60 นาที แล้วเปรียบเทียบน้ำหนักตัว อัตราการเต้นของชีพจร ความดันโลหิต ระดับความเจ็บปวด และสมรรถภาพทางร่างกายและ จิตใจ ก่อนและหลังทดลองออกกำลังกายแบบพ่อนเจิงโดยสถิติ Dependent t-test ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการออกกำลังกายแบบพ่อนเจิง ประกอบด้วย 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงอบอุ่นร่างกาย 18 ท่า ช่วงรำ 16 ท่า ช่วงผ่อนคลาย 12 ท่า ใช้เวลาทั้งหมด 50-60 นาทีต่อครั้ง และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p\text{-value} > 0.05$ ) ของน้ำหนักตัว ชีพจร ความดันโลหิต ระดับความเจ็บปวดและสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการออกกำลังกายในระยะเวลา

2 สัปดาห์กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการออกกำลังกายแบบฟอนเจิงโดยรวมในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.74, SD. = 0.17)

ศุภโชคชัย นันทศรี (2564) ได้ทำการศึกษาการสร้างฐานข้อมูล นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์จากเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อสร้างฐานข้อมูลเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อสร้างนวัตกรรมเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร และ 3) เพื่อประเมินการใช้ประโยชน์ของเกมพื้นบ้าน นวัตกรรมเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงละครพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร งานวิจัยนี้มีวิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 400 คน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกมพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ปราชญ์หมู่บ้านและนักวิชาการ 6 คน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1) พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการเล่นเกมที่เน้นทักษะการพูด/ร้องเพลง เฉลี่ย 4.44 เพื่อใช้ช่วยในการออกกำลังกายร่างกายให้แข็งแรง เฉลี่ย 4.68 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) พบว่า นวัตกรรมเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร นั้นเป็น การแสดงการเล่นพื้นบ้าน โดยนำกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน 3 รายการมาถ่ายทอดสู่ผู้สูงอายุและเป็น ประยุกต์ให้ดูเหมือนการแสดง โดยการเล่นพื้นบ้านดังกล่าว คือ 1) การเต้นรำพื้นบ้านซึ่งจะปรากฏเฉพาะในตำบลไตรศูรเท่านั้น จากหลักฐานการค้นหามีมาไม่ต่ำกว่า 90 ปีแล้ว ดูเหมือนการเต้นรำทั่วไป แต่เนื้อหา ทำนอง และเนื้อเพลงจะพูดถึงวิถีชีวิต ภูมิศาสตร์ และการดำรงชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง 2) แดนซ์เก้โกมีมาอย่างน้อย 90 ปีหรือมากกว่านั้น ใช้ตัวอักษร A ถึง H ในเนื้อเพลง คล้ายเพลงมัลลย์ของภาคกลางมีการเกี่ยวพาราสีระหว่างชายกับหญิงในเนื้อเพลง และ 3) ระบำซ่าง มีการเกี่ยวพาราสีระหว่างชายและหญิงในเนื้อร้องเดียวกันกับรำโกโกโดยที่หญิง ใช้ผ้าพันคอของชายขณะร้องเพลงและเต้นรำบนเวที โดยสลับการร้องและเต้นรำระหว่างหญิงและชาย การเล่นเกมพื้นบ้านถูกส่งต่อไปยังรุ่นต่อ ๆ ไป โดยบูรณาการเป็นวิชาการของโรงเรียน และจังหวัดกำแพงเพชรก็มีเวทีการเล่นพื้นบ้านด้วย นอกจากจะส่งต่อไปยังรุ่นต่อ ๆ ไปแล้ว เกมพื้นบ้านดังกล่าวยังได้ส่งต่อไปยังผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรและก่อให้เกิดนวัตกรรมอีกด้วย การแสดงละครพื้นบ้าน โดยประยุกต์การเล่นพื้นบ้านทั้ง 3 กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น โดยการแปลงท่าเต้นมาตรฐานให้เป็นท่าเต้นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อออกกำลังกาย ผักผ่อนทักษะ มีความสนุกสนานและเพื่อสุขภาพที่ดี นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเพลงพื้นบ้านเข้าไปในเสียงเครื่องดนตรีด้วย มีเสียงร้องและการบันทึกใหม่มีการบันทึกเทปเพื่อสร้างฐานข้อมูล จัดส่งและเผยแพร่ไปยังชมรมผู้สูงอายุทุกอำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) พบว่า ค่าเสียโอกาสของนวัตกรรมการแสดงพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เนื่องจากไม่ค่อยได้พบปะพูดคุยกันเพราะไม่ค่อยมีกิจกรรมที่ทำให้การ ผู้สูงอายุมา

รวมตัวกันบ่อย ๆ อาจทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียโอกาสด้านสุขภาพจิตอันนำไปสู่ความสุขได้ แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาสำหรับชีวิตของผู้สูงอายุ

ธนธรณ์ แจ่มไม้ (2564) ได้ทำการศึกษาการใช้ประโยชน์จากเกมพื้นบ้านเชิงนวัตกรรมการสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมการเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาต้นทุนเสียโอกาสจากนวัตกรรมการเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร และ 3) เพื่อประเมินผล ผลลัพธ์ของกิจกรรมนวัตกรรมการเล่นเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร งานวิจัยนี้มีวิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงประเมินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ วัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร นักวิชาการชาวบ้าน อาสาสมัคร และนักวิชาการ จำนวน 6 คน พิจารณาจากเกณฑ์ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่นเกมพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยอธิบายเนื้อหา ในด้านการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 100 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบประเมินกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ เปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1) พบว่าผู้สูงอายุสามารถใช้นวัตกรรมการเล่นเกมพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรได้ การเล่นเกมพื้นบ้าน ใช้ประโยชน์ คือ ช่วยส่งเสริมสุขภาพ ความสามัคคี และสามารถบูรณาการในการเรียนการสอนได้ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2) พบว่าต้นทุนเสียโอกาสจากนวัตกรรมการเกมพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรมี 5 ด้าน ดังนี้ 2.1) ด้านเศรษฐกิจ เด็กรุ่นอนาคตจะไม่สามารถรู้เกี่ยวกับ วิถีชีวิตและการค้าขายของประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรในอดีตและความเป็นอยู่ 2.2) ด้านสังคม: ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้พบกันบ่อยเหมือนในอดีต 2.3) ด้านวัฒนธรรม: สูญเสียโอกาสในการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมจากเนื้อเพลงในเพลง 2.4) สุขภาพ ด้าน: นวัตกรรมการเกมพื้นบ้านก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าการสูญเสียโอกาส 2.5) ด้านจิตวิทยา: การขาดการพบปะพูดคุยอาจทำให้สุขภาพจิตของผู้สูงอายุลดลงซึ่งนำไปสู่ความสุขได้ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวมสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.757

กฤต พิรัตน์ตสกุล (2564) การพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมโดยใช้แบบ K6 และการใช้ดนตรีท้องถิ่นผสมผสานกับดนตรีสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มวิชาเรียนศิลปะ (วิชาดนตรี) โรงเรียนกัลยาณวัฒน์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีพื้นบ้านโดยใช้แบบ K6 และการใช้ดนตรีพื้นบ้านผสมกับดนตรีตะวันตก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน 3) เพื่อเปรียบเทียบและหาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนก่อนวัยเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนตัวอย่าง

5) เพื่อประเมินทักษะดนตรีหลังกิจกรรมการสอน กลุ่มผู้ทดลองที่ใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรม ได้แก่ นักเรียน ที่กำลังศึกษาปี 2563 มีจำนวนทั้งหมด 56 คน กลุ่มผู้ทดลองในการ ทดลองวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 26 คน เครื่องมือวิจัยประกอบไปด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแผน กิจกรรม แบบประเมินทักษะดนตรี และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน E1/E2 EI และสมมติฐาน ทดสอบโดยใช้ Dependent Samples Test t-test ผลปรากฏ ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมืองได้โดยใช้รูปแบบ K6 และการใช้ดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกับดนตรีสากล ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และเงื่อนไข การประยุกต์รูปแบบกระบวนการสอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักเครื่องดนตรี 2) รู้จักโน้ตเพลง 3) รู้หลักการฝึกฝน 3.1) สังเกต รับรู้ 3.2) ทำตามแบบ 3.3) ทำโดยไม่มีรูปแบบ 3.4) ฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ 3.5) วัดทักษะทางดนตรี 4) รู้จักการดูแลรักษาเครื่องดนตรี 5) รู้จักพัฒนา ทักษะ และ 6) รู้จักครูผู้สอน รูปแบบการสอนดนตรีพื้นเมืองโดยใช้แบบ K6 และการใช้ดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกับดนตรีสากล ประสิทธิภาพที่พัฒนาแล้วอยู่ที่ 86.45/88.83 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ดัชนี ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมโดยใช้แบบจำลอง K6 และการใช้ดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกับดนตรีสากล ความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 83.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .50 3) หลังจากเรียนด้วยรูปแบบ การสอนดนตรีแบบดั้งเดิมโดยใช้รุ่น K6 และการใช้ดนตรีลูกทุ่งร่วมกับดนตรีสากล ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้เรียนที่พอใจกับรูปแบบ การสอนดนตรีพื้นเมืองแบบ K6 และการใช้ดนตรีพื้นบ้านผสมกับดนตรีสากล อยู่ในระดับสูงสุด 5) การประเมินทักษะดนตรี พบว่า หลังจากสอนด้วยรูปแบบการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมโดยใช้ แบบจำลอง K6 และใช้ดนตรีดั้งเดิมผสมกับดนตรีสากล ประเมินทักษะทางดนตรีโดยใช้การประเมิน ชุดเดียวกัน โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

เมธาวิ จำเนียร, กรกฎ จำเนียร, และเมธี แก้วสนิท (2564) การใช้สื่อการแสดงพื้นบ้าน เพื่อการส่งเสริมด้านสุขภาวะผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล พบว่า รูปแบบการละเล่นพื้นบ้านของคนยุคก่อน ส่วนมากแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นบทบาทมาเป็นสื่อในการแสดงพื้นบ้าน โดยนำมาไว้ใช้แสดงใน โอกาสต่าง ๆ ซึ่งสื่อการแสดงพื้นบ้านในบางรูปแบบสามารถนำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการ ออก กำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงวัยในท้องถิ่นได้ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ในด้าน งบประมาณของการจัดกิจกรรม ด้านเครื่องดนตรีที่นำไปใช้กับประกอบการแสดงพื้นบ้าน การเกิดโรค ระบาดโควิด-19 ฯลฯ ทำให้การออกกำลังกายส่งเสริมสุขภาวะโดยตรงของผู้สูงอายุในชุมชนด้วยโดย สื่อดังกล่าวไม่มีความต่อเนื่องเป็นรูปธรรม การผลิตสื่อการแสดงพื้นบ้านในรูปแบบดิจิทัลเป็นอีกหนึ่ง ทางเลือกที่ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดความต่อเนื่องที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากสื่อดิจิทัลมีความสะดวกใน การใช้งานและสามารถใช้ในการออกกำลังกายได้ทุกที่และทุกสถานการณ์ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์

เพื่อเสนอแนวทางในการใช้สื่อการแสดงพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านการออกกำลังกาย โดยการปรับเปลี่ยนสื่อการแสดงพื้นบ้านให้อยู่ในรูปแบบสื่อดิจิทัลและนำมาประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ และกลยุทธ์ในการสร้างสื่อการแสดงพื้นบ้านในรูปแบบของดิจิทัลเพื่อเพิ่มในด้านประสิทธิภาพและผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุ โดยในการผลิตสื่อการแสดงพื้นบ้านในรูปแบบดิจิทัลอย่างมีกลยุทธ์จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผล รวมถึงการสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิม การเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ และการสื่อสารแบบสองทาง และการเผยแพร่สม่ำเสมอการแสดงตัวอย่างให้ผู้สูงอายุรับชมและการให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้ฝึกทดลองทำมีโอกาสทดลองออกกำลังกาย

นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์, และบุญทวรรณ วิงวอน (2564) รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมประเพณีของชุมชนลำปางเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: บ้านสบเลื่อน วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ 1) วิเคราะห์ภูมิปัญญาดั้งเดิมการมีส่วนร่วมของชุมชนลำปางเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่น บ้านสบเลื่อน 2) เพื่อจำแนกภูมิปัญญาดั้งเดิมผ่านการบูรณาการกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนลำปางเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่น บ้านสบ-ลือ และ 3) เชื่อมโยงรูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมประเพณีของชุมชนลำปางเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดเอกลักษณ์ท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: บ้านสบเลื่อน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักวิชาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้อาวุโส และตัวแทนชุมชน จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลปรากฏว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในบ้านสบเลื่อน ได้แก่ วัดโบราณ โบราณสถานที่มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังคงเหลือให้เห็น สถาปัตยกรรมโบราณของอาคารท้องถิ่น โครงสร้างเมือง และซากปรักหักพัง 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านบ้านสบเลื่อน คือ การค้นพบแต่ละอย่างและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แก้ไขปัญหาและสร้างขวัญกำลังใจจนตกผลึกองค์ความรู้ในชุมชน 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านบ้านสบเลื่อน แบ่งเป็น รูปแบบของภูมิปัญญาด้านศิลปะ รูปแบบของภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม รูปแบบของภูมิปัญญาด้านสมุนไพร รูปแบบของภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้าน รูปแบบของภูมิปัญญาด้านอาหาร และรูปแบบของภูมิปัญญาด้านดนตรีรำไทยและการแสดงพื้นบ้าน และภูมิปัญญาพิธีกรรม 4) รูปแบบกิจกรรมประเพณีของชาวบ้านบ้านสบเลื่อนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย รูปแบบกิจกรรมประเพณีตามวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ และรูปแบบกิจกรรมประเพณีตามภูมิปัญญา

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวัน, รัฐวรรณ เทพหัสติน ณ อยุธยา, รำไพ ประสานธารังศิริ, และกอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์ (2564) รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการตนเองแบบกลุ่มเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการจัดการตนเองกลุ่มของ

ผู้สูงอายุเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชุมชน 2) ศึกษาสภาพการจัดการกลุ่มในปัจจุบัน 3) สร้างรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารกลุ่ม และ 4) ลองและประเมินแบบจำลอง ขั้นตอนการศึกษามีดังนี้ 1) ศึกษาสมรรถนะโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 10 คน 2) ศึกษาเงื่อนไขการบริหารกลุ่มในปัจจุบัน โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 32 คน จากชมรมผู้สูงอายุอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี และวิเคราะห์เนื้อหา 3) สร้างแบบจำลอง โดยใช้การสังเคราะห์ และ 4) ทดลองใช้และประเมินแบบจำลองโดยทดลองแบบจำลองกับกลุ่มผู้สูงอายุ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน และผู้รับ 20 คน การตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือนี้เป็นแบบสอบถามประเมินความสามารถและแบบประเมินความพึงพอใจในการรับการถ่ายทอดภูมิปัญญา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที การสังเกตยังใช้ในระหว่างการนำแบบจำลองไปใช้ ผลการวิจัย ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการกลุ่มประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะการจัดการ และสมรรถนะเทคนิคการถ่ายทอด 2) สภาพการจัดการกลุ่มในปัจจุบัน คือ กลุ่มขาดการรวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสูญเสีย และ ว่าผู้สูงอายุขาดความรู้ในการจัดการกลุ่มและเทคนิคการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่มีประสิทธิภาพ 3) รูปแบบประกอบด้วยกลุ่มผู้สูงอายুরวบรวมภูมิปัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร การให้ความรู้ด้านสมรรถนะ การส่งเสริมการวางแผนการจัดการกลุ่ม ทดลองฝึกปฏิบัติและประเมินผล และ 4) ผลการประเมินพบว่า ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีความสามารถหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของผู้รับต่อการได้รับภูมิปัญญาอยู่ในระดับสูง และผลการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุ สามารถดำเนินการตามแบบจำลองและบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ฉันทิพัทธ์ มณีพันธ์, ศรีรัตน์ จันทิพัทธ์, และณรงค์กร ชัยวงศ์ (2565) การพัฒนาชุดกิจกรรมภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านต่อการป้องกันภาวะสมองเสื่อม ของผู้สูงอายุในชุมชน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของชุดกิจกรรมภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านต่อการป้องกันภาวะสมองเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในผู้สูงอายุที่มีการรู้คิดบกพร่องเล็กน้อย จำนวน 30 คน ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2564 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติบรรยาย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบของคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบสมรรถภาพสมองไทยก่อนและหลังทดลองโดยใช้สถิติ t-test ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาสมองแบบภูมิปัญญาชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบสมรรถภาพสมองไทยสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมพัฒนาสมองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.62 (SD = 0.45) การใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาสมองแบบผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านในผู้สูงอายุ เขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด จังหวัดบุรีรัมย์ สร้างความ

เข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงการสร้างตระหนักรู้ในการป้องกันปัญหา กระตุ้นสมองในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยป้องกันสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

วิษณุ บุญรอด, และศิวตล มาตราข (2565) องค์ความรู้และการสร้างสรรค์การเล่นเพลงเรือโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และวัฒนธรรมการเล่นเพลงพายเรือผ่านชุมชนผู้สูงอายุท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และสร้างเพลงร่วมกับชุมชน แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ให้บริการข้อมูลข่าวสารซึ่งเชี่ยวชาญด้านละครพื้นบ้าน นักปราชญ์ชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุในชุมชน และ 2) กลุ่มตัวอย่าง รวมผู้สูงอายุอาสาชุมชนท่าโพธิ์ จำนวน 8 คน ผู้เข้าร่วมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เป็นประชากรที่ลงทะเบียนของตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทางกลุ่มจะร่วมมือกันสร้างเพลงในงานวิจัยนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์ตามประสบการณ์และการประเมินผลงานสร้างสรรค์ ผลการศึกษาเปิดเผยเป็น 2 ด้าน ดังนี้ เพลงแรกโดยชุมชนท่าโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลก มีความโดดเด่นในเรื่องของภาษาถิ่นที่ประยุกต์ใช้ภาษาท้องถิ่นในการร้อง บทเพลงจึงเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท่าโพธิ์ แต่เพลงเรือก็ค่อย ๆ หายไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลก การค้นพบครั้งต่อไปเกี่ยวกับเพลงที่ได้รับการระดมความคิดในหมู่สมาชิกในชุมชน พวกเขาสร้างและแสดงร่วมกัน และวัดได้ในระดับดีเยี่ยม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านละครพื้นบ้านเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับชุมชน และสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีหนึ่งในการทำให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงสามารถอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปยังรุ่นต่อไปได้

เมธาวี จำเนียร, กรกฏ จำเนียร, ศศิพัชร บุญขวัญ, ทองพูล มุขรักษ์, ประภาศรี เพชรมนต์, และสุรศักดิ์ แก้วอ่อน (2566) การพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้รำไท่หนกพิทิต: การละเล่นพื้นบ้านสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ของตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสื่อส่งเสริมการเรียนรู้รำไท่หนกพิทิตของชุมชนและเพื่อพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้รำไท่หนกพิทิตโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากการขาดสื่อส่งเสริมการเรียนรู้รำไท่หนกพิทิต ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่ชุมชนต้องการพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ขึ้นเพื่อรวบรวมบทเพลงรำไท่หนกพิทิต เพื่อใช้ถ่ายทอดแก่เยาวชนและเป็นมรดกของชุมชน การวิจัยดังกล่าว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคณะครู ปราชญ์ชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และการนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินผลสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีความต้องการสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบสิ่งพิมพ์หนังสือแบบเรียนรำไท่หนกพิทิตเชื่อมโยงกับวิถีทัศน์แสดงการรำไท่หนกพิทิตในลักษณะคิวอาร์โค้ด (QR code) จากการพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้ได้สื่อส่งเสริมการเรียนรู้ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ที่มาจากการลงพื้นที่

ค้นคว้าหาข้อมูล การค้นหาจากเอกสาร การบันทึกภาพการรำไทพอนกพิทิตเพื่อนำมาให้นักศึกษานานาฏศิลป์ฝึกซ้อมเพื่อเป็นต้นแบบการรำในสื่อ การประเมินความถูกต้องจากปราชญ์ชาวบ้าน การบันทึกเสียงของปราชญ์ชาวบ้าน การบันทึกภาพท่ารำของนักศึกษานานาฏศิลป์ และการเผยแพร่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจากการประเมินความพึงพอใจของตัวแทนคุณครูที่ได้นำไปสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวไปทดลองใช้ พบว่า สื่อดังกล่าวสามารถสร้างการเรียนรู้รำไทพอนกพิทิตแก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี

จิรวรรณ บุญมี, และธวัชชัย บุญมี (2560) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา 6 ชนิด ได้แก่ บะข่างไว้ เดินกะลา ไม้โก้งแก้ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จี๊จั่น และก้องท้อป จากปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้านและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา นำไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทรายในระหว่างเดือน สิงหาคม ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2560 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนการทำและวิธีการเล่น ตลอดจนสามารถเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนาได้ ถือเป็นการอนุรักษ์ และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา และเยาวชนที่สนใจ โครงสร้างหลักสูตร ประกอบไปด้วย 6 หัวข้อ ได้แก่ บะข่างไว้ เดินกะลา ไม้โก้งแก้ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จี๊จั่น ก้องท้อป รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง โดยใช้เทคนิคการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และเกมการแข่งขัน ประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม สำหรับสื่อการสอน ประกอบด้วย หนังสือการ์ตูน เรื่อง ของเล่นพื้นบ้านล้านนา..ย้อนอดีต วิดีทัศน์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา และเอกสารประกอบการฝึกอบรมจากเนื้อหาในเล่มหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังอบรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 25 ข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 7.33 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมเท่ากับ 19.07 คะแนน เมื่อพิจารณา เป็นรายบุคคล พบว่าผู้เข้าอบรมทุกคนมีคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้นทุกคน สามารถคำนวณหา ค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้เฉลี่ยได้ร้อยละ 46.93 ซึ่งเมื่อนำไปทดสอบทางสถิติโดยใช้ค่าที (Paired Sample t-test) พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการ

ฝึกรบ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกรบ พบว่าโดยภาพรวมผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังในระหว่างการฝึกรบ ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมดังนี้ กระตือรือร้นที่จะเล่นของเล่น เกิดความสนุกสนานในขณะที่กำลังเล่นของเล่น ตั้งใจเรียนรู้ขั้นตอนการทำของเล่น ได้ฝึกเล่นของเล่น พยายามที่จะเล่นของเล่นให้เป็น สามารถเล่นของเล่นได้ และสนใจเรียนรู้ขั้นตอนการทำของเล่น นอกจากนั้นผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ยังแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการทำของเล่น สามารถบอกวิธีการเล่นของเล่นให้ผู้อื่นได้ และสามารถบอกวิธีการทำของเล่นให้ผู้อื่นได้ 4) ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 10.50 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.00 ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรมโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อวิทยากรด้านความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เข้าอบรมเห็นด้วยอย่างยิ่งสำหรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากร สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกรบโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด

กัตติกา ธนะขว้าง, ผ่องใส กันทเสน, และรัตนกร ยศินทร์ (2555) การพัฒนาและการทดสอบประสิทธิผลของตัวโปรแกรมการออกกำลังกาย ด้วยการร่ายรำไม้พลองประยุกต์กับการฟ้อนมอญเชิงเมืองน่าน ต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ในตัวการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมการออกกำลังกายที่ใช้การร่ายรำไม้พลองเชิงประยุกต์และการฟ้อนมอญเชิงเมืองน่าน เพื่อลองผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 1) ระยะการพัฒนาค้นคว้าโปรแกรมการออกกำลังกายโดยใช้วิธีในการร่ายรำไม้พลองประยุกต์ใช้กับการฟ้อนมอญเชิงเมืองน่าน 2) ระยะการทดสอบประเมินผลสำเร็จของโปรแกรมในการใช้การออกกำลังกาย โดยการทดลองในรูปแบบกลุ่มและเดี่ยวโดยวัดประเมินผลก่อนและหลัง ในกลุ่มของผู้สูงอายุหญิง ตัวอย่าง จำนวน 24 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกค่า ความสามารถในการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ออกซิเจนสูงสุดของร่างกายและการบันทึกข้อมูลร่างกายความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อและข้อต่อถูกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการร่ายรำไม้พลองประยุกต์กับการฟ้อนมอญเชิงเมืองน่านถูกออกแบบให้แบ่งท่าทางอย่างเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยครอบคลุมการออกกำลังกายทุกส่วนของร่างกาย โดยประกอบด้วย 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงอบอุ่นร่างกายมีจำนวน 10 ท่า และการออกกำลังกายด้วยท่าทางจำนวน 18 ท่าและท่าช่วงผ่อนคลายร่างกาย 10 ท่า ใช้เวลาทั้งหมด 43 นาที ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมในด้านต่างๆ ของการออกกำลังกายในระดับมากไปจนถึงมากที่สุด รูปแบบการออกกำลังกายนี้มีความเที่ยง และมีความหนักอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการทดสอบ

ประสิทธิผล ของโปรแกรมการออกกำลังกายที่ใช้กับผู้สูงอายุหญิงจำนวน 24 คน หลังจากการศึกษาตลอด 12 สัปดาห์ พบว่าสมรรถภาพทางกายด้านความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อและข้อต่อ รวมถึงความทนทานของปอดและหัวใจในผู้สูงอายุมีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผลของการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมในการออกกำลังกายที่ใช้รูปแบบการพั่นบ้านเป็นฐานนั้นเหมาะสมใช้กับผู้สูงอายุ และยังสามารถใช้เป็นตัวเลือกหนึ่งของการเสริมสร้างการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุได้

สมชาย สภา, สาริพันธุ์ ศุภวรรณ, และชนกนารถ บุญวัฒนะกุล (2563) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุ และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะใน รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาการปรับตัวของผู้สูงอายุ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 285 คน โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามประเมินความต้องการในการจัดกิจกรรมนันทนาการ ค่าความน่าเชื่อถือ 0.88 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุมีความสม่ำเสมอภายใน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 3) คุณภาพรูปแบบ แบบฟอร์มการประเมินผล ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุสมัครใจที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบวัดประเมินความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุที่มีค่าความน่าเชื่อถือ 0.93 และ 2) แบบแสดงแนวทางการอภิปรายกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เป็นส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยมีดังนี้ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา แผนกิจกรรม วัสดุและอุปกรณ์ และการประเมินผล 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุ 2) ความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะคือการประเมินกิจกรรมนันทนาการควรเป็นจริง ระยะเวลาในกิจกรรมนันทนาการควรยืดหยุ่น และคำนึงถึงความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุแต่ละคนด้วย

วิญญู บุญรอด (2564) กิจกรรมดนตรีเพื่อผู้สูงอายุเสริมสร้างสุขภาพจิต การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ 2) ประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมดนตรี และ 3) ประเมินระดับความสุขของผู้เข้าร่วมก่อนและหลังกิจกรรมดนตรี ผู้เข้าร่วมโครงการ

ได้แก่ ผู้สูงอายุ 65 ปี บ้านกอง ตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี 3 กิจกรรมภายใน 3 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบขอ สัมภาษณ์กิจกรรมดนตรี กิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม และแบบประเมินความสุข ผลการศึกษาพบว่า 1) กิจกรรมดนตรีมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมดนตรี 3 กิจกรรม ได้แก่ ขอย รำโทน และรำไทย กิจกรรมส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุผ่านการเต้น ร้องเพลง และขยับร่างกายไปตามบทเพลง 2) ผลการ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า กิจกรรมมีความเหมาะสม สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ 4.78 เหมาะสมที่สุด 3) กิจกรรมเหล่านี้นั้นให้ความบันเทิง สนุกสนาน และมีความสุข ซึ่งสูงกว่าทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.1 มีความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้สูงอายุว่า กิจกรรมดนตรีไม่เพียงแต่สร้างความผ่อนคลายและความสุขให้กับผู้เข้าร่วมเท่านั้น แต่ยังช่วย เปลี่ยนแปลงสุขภาพกาย จิตใจ และอารมณ์ของผู้สูงอายุและสิ่งแวดล้อมในทางบวกอีกด้วย เหมาะ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนบ้านกองด้วยเพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คุ้นเคยและชื่นชอบ อีกทั้ง ยังเป็นความต่อเนื่องของดนตรีพื้นบ้านโบราณของไทยอีกด้วย



### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงผสม ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ที่พัฒนาขึ้น ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดของวิธีดำเนินการศึกษาที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร
2. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

#### กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิจิตรเท่านั้น ต้องมีอายุช่วง 60 ปีขึ้นไป และยังสามารถตอบสนองเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวก แบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 6 คน

1. ต้องเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร
2. ต้องมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป
3. ต้องสามารถเคลื่อนไหวร่างกายและตอบสนองได้ดี
4. ต้องยินยอมอย่างสมัครใจเอง

รูปแบบในการสัมภาษณ์แบบคำถามสั้น และเลือกทำวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำเนื้อหาทั้งหมด ความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดพิจิตร แบ่งเป็นชาย 6 คน หญิง 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ผู้วิจัยจะใช้คำว่าอาสาสมัครแทน

ผู้สูงอายุ เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

### ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 กระบวนการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ  
แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน แบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรม

ระยะที่ 2 การจัดทำแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

รายละเอียดการดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะมี ดังนี้

1. ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ  
แบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรม การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน  
ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

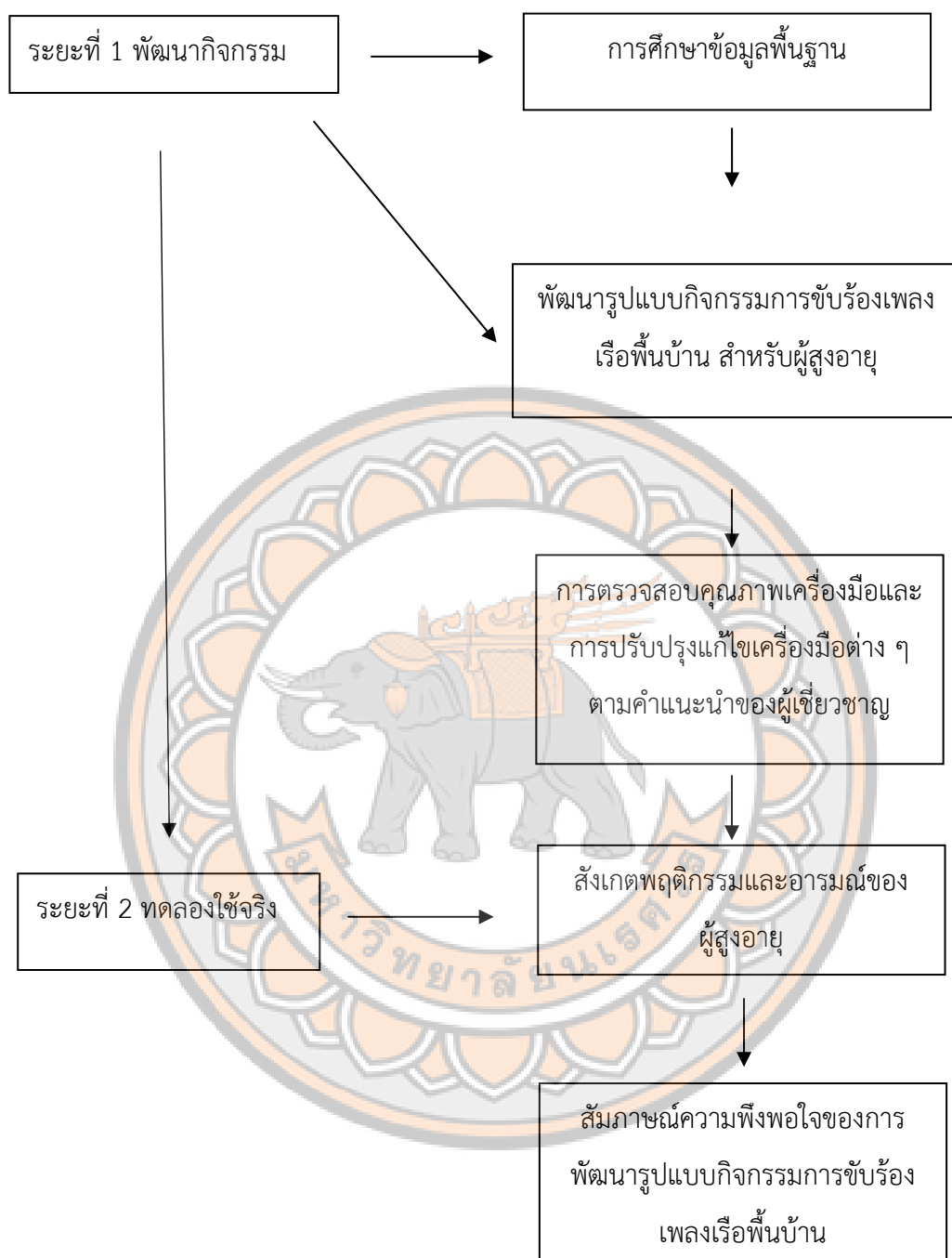
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานเพลงเรือพื้นบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 การใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และ  
การจัดทำแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นตอนในการทำวิจัย

2. ระยะที่ 2 การทดลองใช้แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับกลุ่มตัวอย่าง  
ผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลผ่านแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ สามารถเขียน  
เป็นแผนผังแสดงการดำเนินงานดังภาพ 2

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ  
การใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ



ภาพ 2 แสดงขั้นตอนในการทำวิจัย

## การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้เครื่องมือ 4 แบบ ได้แก่ แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ แบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรม แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านซึ่งเป็นเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมด้านภาษาเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน และจุดประสงค์โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

### 1. แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

1.1 ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จากเอกสาร หนังสือ ทฤษฎี และแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

1.2 แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้เนื้อหาบทเรียนทั้งหมด 3 แผน ดังนี้

1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เพลงประเพณี ผู้วิจัยนำมาประยุกต์และพัฒนาเป็นบทเพลงเรือใหม่ที่มีชื่อว่า เพลงเกี่ยวพาราฮี

1.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เพลงเรือแหลมโพธิ์ ด้านประเพณี ชื่อเพลงอนุรักษ์ของเก่า ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ และพัฒนาเป็นบทเพลงเรือใหม่ที่มีชื่อว่า เพลงความเชื่อ

1.2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เพลงลา ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ และพัฒนาเป็นบทเพลงเรือใหม่ที่มีชื่อว่า เพลงอำลา

1.3 นำแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไข ให้เหมาะสมถูกต้อง

1.4 นำแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

## 2. แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ

2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของเนื้อหากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลัง โดยทำการวัดความเข้าใจ ความสนุกสนาน การร่วมกิจกรรม กระตือรือร้นในการสื่อสาร และความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่ม

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไข ให้เหมาะสมถูกต้อง

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

## 3. แบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรม

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรม

3.2 พัฒนาและปรับปรุงกรอบที่จะประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

|                                             |                              |
|---------------------------------------------|------------------------------|
| ระดับ 5 ค่ะแน่นอน                           | หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง    |
| ระดับ 4 ค่ะแน่นอน                           | หมายถึง เห็นด้วย             |
| ระดับ 3 ค่ะแน่นอน                           | หมายถึง ไม่แน่ใจ             |
| ระดับ 2 ค่ะแน่นอน                           | หมายถึง ไม่เห็นด้วย          |
| ระดับ 1 ค่ะแน่นอน                           | หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง |
| การสรุปผลความพึงพอใจแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ |                              |
| ระดับดีมาก                                  | มีค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00      |
| ระดับดี                                     | มีค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49      |
| ระดับปานกลาง                                | มีค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49      |
| ระดับน้อย                                   | มีค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.59      |
| ระดับน้อยที่สุด                             | มีค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49      |

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไข ให้เหมาะสมถูกต้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

|             |                                                                     |
|-------------|---------------------------------------------------------------------|
| ให้คะแนน +1 | เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้    |
| ให้คะแนน 0  | เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ |
| ให้คะแนน -1 | เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้    |

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปพิมพ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

#### 4. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

4.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของเนื้อหากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

4.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน โดยทำการสอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไข ให้เหมาะสมถูกต้อง

4.4 นำแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยการสร้างแผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ทั้งหมด 3 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ตัวอย่าง เนื้อเพลงประหน้า

เอ๋อ เออ เอ็ง เอย เอ้า ฮั๊ฮั๊ เขียบ เขียบ

ได้ยินเสียงพี่ชาย พายเรือมาทักทัก มองหน้าไม่รู้จัก...ว่าเป็นใคร

มาทำท่าเจ้าชู้ เหลือบดูไม่เคยคุ้น หน้าตาพ่อเจ้าประคุณ...ว้าย...ตัวอะไร

พอเห็นหน้าพี่แล้ว อยากจะแจวเรือหนี ว่านั่นคนหรือนี่...ตัวกินไก่

พี่ชอบอยู่บนบก หรือว่าอยู่ในน้ำ มาพูดพรัอำพราง...อยู่ทำไม

บอกว่าเที่ยวมานัก ยังไม่รักใครเหมือนน้อง พี่จำไม่ต้อง...เข้ามาใกล้

ถ้าได้พี่เป็นคู่ หนูขออยู่คนเดียว อย่ามาพูดคดเคี้ยว...ไปให้ไกล

(ลง)โอ้ยอดชาขนายจำ อ๋ามั้วมาอดอดอ้อน ฉั่นคงไมโคโนอ่อน...ไว้ใจเอย  
(ลูกคู่รับ) เอ้ยใจเอย โอ้ยอดชาขนายจำ อ๋ามั้วมาอดอดอ้อน โอ้ยอดชาขนายจำ อ๋ามั้วมาอดอดอ้อน  
ฉั่น  
คงไมโคโนอ่อนไว้ใจเอย  
เอ้า ฮ้า ไฮ้ เจี้ยบ เจี้ยบ นอย

ที่มา: บุญสมหญิง พลเมืองดี และกนกวัลย์ แจ่มจำรูญ, 2558

## สู่การพัฒนาเพลงในกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี

## เพลงร้องเดี่ยว

เอ้อ เออ เอ็ง เอย ฮ้า ไห้ เจ็บบ เจ็บบ  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮ้า ไห้ เจ็บบ เจ็บบ

ยืนลำเนียงเสียงขाय แจวเรือเข้ามาทัก ทำหยอกมาบอกรัก...( ฮ้า ไฮ้ ) ป่นอะไร  
 ดูท่าทางเจ้าชู เห็นหูกี่ไม้คั่น เหมือนอยากอมกระสุน...( ฮ้า ไฮ้ ) หรือยังเง  
 ได้พบประสบแล้ว ต้องการแจวเรือหนี ว่านี่คนไข้ใหม่นี่...( ฮ้า ไฮ้ ) ตะกวดเง  
 ขึ้นบกฟឹก็ชอบ ลงน้ำฟឹไม่เกียง ดูคำพูดเพราะเพียง...( ฮ้า ไฮ้ ) อ่าพรางใจ  
 ฟิเองผ่านมานัก บอกรักแต่ตัวน้อง ฟิเองไม่ต้อง...( ฮ้า ไฮ้ ) มาอยู่ใกล้  
 ถ้าฟินั้นเป็นค้ หน้ไม่ขอยด้วย อย่าทำพรตปสว...( ฮ้า ไฮ้ ) เชื่อไม่ได้

(ลง) ไฉ่ ยอดชายหน้าดำ ออย่ามัว คิดอดอดอัน  
 นื่องคงไม่เอนอ่อน เชื่อใจเอย  
 (ลูกคู่รับ) เอ๊ย เอ้ย ใจเอย  
 ไฉ่ยอดชายหน้าดำ ออย่ามัว คิดอดอดอัน  
 ไฉ่ยอดชายหน้าดำ ออย่ามัว คิดอดอดอัน  
 นื่องคงไม่เอนอ่อน เชื่อใจเอย ฮั้ ไฉ้ เข็ญ เข็ญ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ตัวอย่าง เนื้อเพลงเรือแหลมโพธิ์ ด้านประเพณี ชื่อ เพลง  
อนุรักษ์ของเก่า

เดือนสิบเอ็ดแรมตำหนึ่งหมันถึงมาแล้ว เรือพระตั้งแถวล่นมาชุมนุม  
ชาวพุทธสุดหวงทำพวงต้มแขวน จำกันได้แม่นวันออกพรรษา  
เอนมพระมาสมโภชเพื่อโฆษณา ให้ชาวประชามานมัสการ  
ได้มาชมศิลป์ต่างถิ่นมาประกวด ดูช่างสวยสดงดงามต่างกัน  
นมเล็กนมใหญ่ดูไสวฉิดฉั่น รูปทรงองค์อันดูต่างกันเพริดพริ้ง  
พระน้ำดูไปตามชายหลัง พระบกเพริศพริ้งบนหลังแบริ้ว  
ผมว่ามานานเตียวรำคาญกันหนัก ให้ทุกคนประจักษ์อนุรักษ์ของเก่า

ที่มา: สนิท บุญฤทธิ์, 2532

### สู่การพัฒนาเพลงในกิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ

#### เพลงร้องคู่

เอ้อ เออ เอ็ง เอย ฮ้า ไ้ เจี้ยบ เจี้ยบ  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮ้า ไ้ เจี้ยบ เจี้ยบ

เมื่อถึงเดือนนํ้านอง เดือนนี้มาถึงแล้ว พายเรือพระมาเป็นแล้ว...( ฮ้า ไ้ ) ชุมนุมใหญ่  
ศรัทธาพระพุท ทำพวงมาลัยมา พายเรือออกพรรษา...( ฮ้า ไ้ ) เร่งถวาย  
นำพระมาสมโภช ร้องตะโกนโฆษณา ยกมือขึ้นวันทา...( ฮ้า ไ้ ) กันว่องไว  
ได้มาชมงานศิลป์ ต่างถิ่นต่างเชื้อ ช่างงดงามสวยเหลือ...( ฮ้า ไ้ ) เห็นชอบใจ  
ดูเพริดพริ้งสุดไสว ทั้งนมใหญ่นมเล็ก รูปทรงองค์เอก...( ฮ้า ไ้ ) ต่างกันไป  
ดูช่างพริ้งเพิด พระบกอยู่บนเรือ สวยสดงามเหลือเชื่อ...( ฮ้า ไ้ ) หน้าเลื่อมใส

(ลง) ผมว่ามาก็นาน กลัวรำคาญกันเสียก่อน

ประเพณีเก่าเจิงกลอน ของเรานั้นเอย

(ลูกคู่รับ) เอ้ย เอย นั้นเอย

ผมว่ามากินาน กลัวรำคาญกันเสียก่อน  
 ผมว่ามากินาน กลัวรำคาญกันเสียก่อน  
 ประเพณีเก่าเชิงกลอน ของเรานั้นเอย ฮ้า ไห้ เซี้ยบ เซี้ยบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ตัวอย่าง เนื้อเพลงลา

บทลาชาย

บทขึ้น

มองดูนาฬิกา หมดเวลาเสียแล้ว จำจากน้องแก้ว...จากไกล  
 เหมือนมีเวรมาซ้ำ เหมือนมีกรรมมาแทรก หญิงย้ายชายแยก...ห่างไกล  
 มันจนใจจนจิต ใครจะคิดมาช่วย เหมือนน้ำแห้งขาดห้วย...ขาลาไหล  
 พี่ต้องกลับแล้วหนา ขออำลาน้องก่อน ออกของพี่สะท้อน...ไม่หาย  
 (ลง) มันเป็นกรรมพี่ จากน้องนี้ไปไกล แม่กลืนรูปรูปสววย  
 พี่อยู่ด้วยไม่ได้ จะต้องจากน้องไปแล้วเอย

(ลูกคู่รับ)

เหลือเอยไบยอ หอมซ่อมมาลัย (ลูกคู่รับ)

น้องเหลียวหน้ามา น้ำตาพี่ไหล

พี่มาพบน้อง ห่วงคล่องหัวใจ

หอมซ่อมมาลัย เสียเมื่อยามเย็นเอย (ลูกคู่รับ)

เอ้า ฮ้า ไห้ เซี้ยบ เซี้ยบ

บทลาหญิง

บทขึ้น

ได้อินน้ำคำ พี่เอยพร้าอำลา เล่นเอาชลนา... น้องไหล  
 ยังไม่ทันมีทุกข์ กายของพี่มาจาก ยังไม่ทันมียาก... พี่จากไกล  
 ตะกื่บอกรว่ารัก เสียเป็นหนักเป็นหนา ทำไมพี่ด่วนลา... น้องไป  
 ก่อนที่พี่จะจากน้อง ขอฝากคำพร ให้สุขสโมสร... สดใส  
 ท่านจะหวังสิ่งใด ขอให้ได้ดังหวัง ลาภยศไหลหลัง... มากมาย  
 คิดถึงเงินให้มากอง คิดถึงทองขอให้มื อายุยืนหมื่นปี...สุขใจ  
 (ลง) อย่าลืมนะคนดี น้องนี้จะจำไว้ ปีหน้าพี่ชาย จงมาเอย

(ลูกคู่รับ)

เหลือเอยไบยอ หอมแต่ช่อทองอุไร (ลูกคู่รับ)

อย่าลืมคำพี่จำ ปีหน้าจงมาใหม่

หอมช่อทองอุไร เสียจริงจริงเอย (ลูกคู่รับ)

เอ้าฮั้ฮั้ เขี้ยว เขี้ยว นอย ๆ ๆ ๆ ๆ

เอ้า ฮั้ ฮั้ เขี้ยว เขี้ยว ๆ

ที่มา: บุญสมหญิง พลเมืองดี และกนกวัลย์ แจ่มจำรูญ, 2558

### สู่การพัฒนาเพลงในกิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา

#### เพลงร้องกลุ่มฝ่ายชาย

เอ้อ เออ เอ็ง เอย ฮั้ ฮั้ เขี้ยว เขี้ยว

หนอยนอยนอยนอย นอยนอยนอยนอย

หนอยนอยนอยนอย นอยนอยนอยนอย ฮั้ ฮั้ เขี้ยว เขี้ยว

อกเอยเจ้ากรรม จำต้องจำจาก ตัวเรานั้นต้องพราก...( ฮั้ ฮั้ )ห่างกันไกล

ดังเจ้ากรรมมาช้า เหมือนเวรกรรมมาแทรก ชายหญิงย้ายแยก...( ฮั้ ฮั้ )จำลาไป  
มันกุ่มใจกุ่มจิต เหมือนอาทิตย์หมดแสง เหมือนน้ำเหือดน้ำแห้ง...( ฮั้ ฮั้ )ไม่รินไหล

ขอกลับถิ่นพิจิตร บอกน้องนี้ไว้ก่อน ใจพี่สั่นคลอน...( ฮั้ ฮั้ )จิตอาลัย

(ลง) เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป

แม่หมั่นคนงาม พี่นั้นกอดเจ้าไม่ได้ ด่วนจำจากเจ้าไปแล้วเอย

(ลูกคู่รับ) เอ้ย เอย แล้วเอย

เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป

เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป

แม่หมั่นคนงาม พี่นั้นกอดเจ้าไม่ได้ ด่วนจำจากเจ้าไปแล้วเอย

เหลือเอยไบบอ หอมแต่ช่อมาลัย (ลูกคู่ซ้ำ)

เห็นหน้านวลน้อง น้ำตาพี่ไหล

หอมช่อมาลัย เมื่อยามเย็นเอย (ลูกคู่ซ้ำ)

ฮั้ ฮั้ เขี้ยว เขี้ยว

## เพลงร้องกลุ่มฝ่ายหญิง

เอ๋อ เออ เอ็ง เอย ฮ้า ไ้ เจ๊ียบ เจ๊ียบ  
 หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย  
 หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮ้า ไ้ เจ๊ียบ เจ๊ียบ

ได้ยินเสียงพี่ชาย อำลานวลน้อง น้ำตาไหลนอง...( ฮ้า ไ้ ) ร่วงรินไหล  
 ยังไม่ร่วมชีวิต ตัวพี่ก็หนีห่าง ปล่อยให้ห้องอ้างว้าง...( ฮ้า ไ้ ) ไม่เหลือใคร  
 พี่เคยบอกว่ารัก ผูกสมิ์ครศัญญาว่าจะไม่หนีหน้า...( ฮ้า ไ้ ) จากน้องไป  
 ก่อนพี่นั้นจากน้อง ส่งสำเนียงอวรพร ให้มีสุขถาวร...( ฮ้า ไ้ ) ทั้งกายใจ  
 สิ่งใดพี่คิดหวัง จงไหลหลังมาถึงพี่ ลากยมามากมี...( ฮ้า ไ้ ) ให้มากมาย  
 ทรัพย์สินมีมากก เงินทองมีมากอด ยังยืนอยู่ยอต...( ฮ้า ไ้ ) ตลอดไป

(ลง) ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้  
 หากมีโอกาสหน้า รีบมาหาน้องใหม่ น้องจะแต่งตัวไว้ รอใจพี่เอย  
 (ลูกคู่รับ) เอย เอย พี่เอย  
 ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้  
 ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้  
 หากมีโอกาสหน้า รีบมาหาน้องใหม่ น้องจะแต่งตัวไว้ รอใจพี่เอย

เหลือใจเอยบายอ หอมแต่ช่อจำปี (ลูกคู่ซ้ำ)  
 คำสัญญาให้ไว้ จำใส่ใจให้ดี  
 หอมช่อจำปี ทุกยามเช้าเอย (ลูกคู่ซ้ำ)  
 ฮ้า ไ้ เจ๊ียบ เจ๊ียบ

การประพันธ์คำร้องเพลงเรือในกิจกรรมครั้งนี้ ได้นำรูปแบบคำประพันธ์ดั้งเดิมที่นิยมใช้  
 ในเพลงเรือพื้นบ้านมาเป็นแนวทางหลักในการสร้างสรรค์บทเพลงใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างกลอนแปด  
 และกลอนห้าเดียว ซึ่งเป็นฉันทลักษณ์ที่พบได้บ่อยในเพลงเรือพื้นบ้านดั้งเดิม จากการศึกษาของ สนิท  
 บุญฤทธิ์ (2532) พบว่า เพลงเรือมีลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบง่ายแต่ลุ่มลึก สามารถถ่ายทอดอารมณ์  
 ความคิด และบริบททางสังคมได้อย่างมีศิลปะ อีกทั้งยังมีจังหวะที่เหมาะสมกับการขับร้องและการโต้ตอบ

ระหว่างพ่อเพลงแม่เพลง การนำรูปแบบคำประพันธ์นี้มาใช้ในการแต่งเพลงเรือใหม่จึงมีจุดประสงค์เพื่อรักษาเอกลักษณ์และความงามทางภาษาของเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึกคุ้นเคยและเข้าถึงบทเพลงได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความสุขและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยผ่านศิลปวัฒนธรรมที่ใกล้ตัว

2. ดำเนินการเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้แผนกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ทั้งหมด 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง และทำการเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังในแต่ละแผนกิจกรรม แล้วทำการตรวจให้คะแนนทั้งสองครั้ง แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุที่ทำได้

ก่อนเริ่มกิจกรรม ผู้จัดดำเนินการจะเข้าสู่ขั้นนำโดยการกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมอย่างเป็นทางการเอง เพื่อสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตร จากนั้นจึงแนะนำวัตถุประสงค์ของกิจกรรมในวันนี้ให้ชัดเจน เช่น วันนี้เราจะมาร่วมกันขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของบ้านเรา เพื่อให้ทุกท่านได้สนุก ได้ผ่อนคลาย และได้ช่วยกันสืบสานวัฒนธรรมของไทยไปพร้อม ๆ กัน นะครับ หลังจากนั้นจะเชิญอาสาสมัครร่วมทำกิจกรรมอุ่นเครื่อง เช่น การยืดเส้นยืดสายเบา ๆ เพื่อเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการขับร้องเพลงเรือ โดยใช้ภาษาที่เป็นกันเอง เช่น เราร้องทำนองเพลงให้อาสาสมัครได้ฟัง และให้อาสาสมัครได้ฝึกร้องเป็นบางส่วนของท่อนเพลง จะได้ร้องเพลงได้อย่างคล่องแคล่ว การเริ่มต้นในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกผ่อนคลาย มีความมั่นใจ และพร้อมสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรม

### ขั้นตอนแบบเดียว

ในช่วงเริ่มต้นของกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ผู้ดำเนินกิจกรรมจะทำการสอนแบบเดียวเพื่อปูพื้นฐานความเข้าใจให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเริ่มจากการแจกเนื้อเพลงให้ผู้เข้าร่วมได้ศึกษาพร้อมอธิบายที่มาและความหมายของเพลงเรือเพื่อเสริมสร้างบริบทและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น จากนั้นผู้ดำเนินกิจกรรมจะเปิดจังหวะทำนองเพลงต้นฉบับให้อาสาสมัครได้ฟังและเรียนรู้การตบมือประกอบจังหวะตาม จากนั้นทำการสาธิตการร้องเพลงในท่อนนำเพื่อให้ผู้สูงอายุได้สังเกตจังหวะ ทำนอง และการเปล่งเสียง ต่อมาให้อาสาสมัครร้องตามเฉพาะบางท่อน เมื่อเริ่มเกิดความเข้าใจจึงฝึกให้ร้องในส่วนของ ลูกคู่ ซึ่งเป็นจังหวะโต้ตอบที่พบในเพลงเรือพื้นบ้าน เมื่อผู้เรียนเริ่มสามารถประสานเสียงได้อย่างมั่นใจแล้ว จึงสอนการร้อง ทำนองหลัก โดยแบ่งออกเป็นท่อน ๆ และฝึกซ้ำในแต่ละท่อนจนคล่อง ก่อนจะรวมร้องยาวจนจบบทเพลง กระบวนการนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ทั้งบทบาทของลูกคู่และการขับร้องทำนองหลักอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน

### ขั้นตอนแบบคู่

หลังจากที่อาสาสมัครสามารถร้องทำนองพื้นฐานและเข้าใจบทบาทลูกคู่ในเพลงเรือได้ระดับหนึ่งแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดการสอนแบบคู่ โดยจับคู่อาสาสมัครให้ฝึกบทเพลงให้โต้ตอบกันตามลักษณะของเพลงเรือสลับกันร้องทำนองหลักและร้องลูกคู่ที่เน้นการขับร้องปฏิภาณระหว่างสองฝ่าย การแบ่งบทบาทออกเป็นพ่อเพลงและแม่เพลงในแต่ละคู่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความมีส่วนร่วมและความสนุกสนานในกลุ่ม การสลับบทบาทในคู่ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าใจโครงสร้างของการขับร้องมากขึ้น ทั้งยังส่งเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล การฝึกแบบคู่ในลักษณะนี้ยังช่วยลดความเขินอายและสร้างความมั่นใจในการร้องเพลงให้แก่ผู้เข้าร่วม เนื่องจากได้ฝึกฝนกับเพื่อนที่คุ้นเคยในกลุ่มเดียวกัน

### ขั้นตอนแบบกลุ่ม

ในขั้นตอนสุดท้ายของกิจกรรม ผู้ดำเนินกิจกรรมจะจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม โดยแบ่งอาสาสมัครออกเป็นกลุ่มชายและกลุ่มหญิงอย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะดั้งเดิมของเพลงเรือที่นิยมขับร้องแบบปฏิภาณระหว่างพ่อเพลงและแม่เพลง โดยในแต่ละกลุ่มจะมีบทบาททั้งการร้องทำนองหลักและการร้องลูกคู่ ฝ่ายชายจะเริ่มต้นขับร้องบทเพลงในฐานะผู้ขานนำหรือร้องทำนองหลัก ส่วนกลุ่มหญิงจะขับร้องในบทของลูกคู่หรือบทตอบโต้ และสลับบทร้องของเพลงจะให้กลุ่มหญิงเป็นฝ่ายนำร้อง และกลุ่มชายเป็นฝ่ายรับ การสลับบทบาทเช่นนี้ช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความเข้าใจทั้งโครงสร้างของเพลงเรือและความสัมพันธ์เชิงบทบาทของการขับร้อง อีกทั้งยังส่งเสริมความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก และความสนุกสนานในการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่มผู้เข้าร่วม

### ตาราง 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้

| ขั้นตอน          | รายละเอียด                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. ขั้นเตรียมการ | 1. สถานที่: ห้องโถงจัดกิจกรรม ณ โรงแรมมีพรสวรรค์ แกรนด์ โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร<br>2. อุปกรณ์: เครื่องเสียง, ไมโครโฟน, เนื้อเพลง, แก้วสำหรับนั่งทำกิจกรรม<br>3. ผู้ดูแล: บุคลากรด้านดูแลสุขภาพ อสม. คอยดูแลและสนับสนุนให้กับกลุ่มอาสาสมัคร |

| ขั้นตอน                                                        | รายละเอียด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. เข้าสู่กิจกรรม<br>(จัดระหว่างช่วงเวลา<br>09:00 น.-12:00 น.) | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม</li> <li>2. แนะนำกิจกรรมและวัตถุประสงค์</li> <li>3. ชวนผู้สูงอายุทำการอุ่นเครื่อง<br/>(เช่น ยืดเส้นยืดสายเบา ๆ)</li> </ol> <p><b>ช่วงที่ 1</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>4. แจกเนื้อร้องที่พัฒนาขึ้น</li> <li>5. สาธิตการร้องเพลงเรือพื้นบ้าน</li> <li>6. ใช้เพลงเรือพื้นบ้านที่ได้พัฒนาขึ้นมาให้ผู้สูงอายุได้ฟังคุ้นชินเกิดอารมณ์ร่วม</li> <li>7. ฝึกการร้องเพลงเรือพื้นบ้าน <ul style="list-style-type: none"> <li>- เริ่มร้องเพลงพร้อมกัน โดยมีผู้นำร้องสาธิตเพลงเรือ ใช้ไมโครโฟนและเครื่องเสียงช่วย</li> <li>- เชิญผู้สูงอายุแยกจับกลุ่ม 3 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้ผู้สูงอายุเตรียมแสดงการร้องแบบเดี่ยวแบบคู่หรือเป็นแบบกลุ่ม</li> <li>- แบ่งการร้องทำนองหลัก และร้องรับลูกคู่</li> <li>- โดย 2 กลุ่มแรก ฝึกร้องทำนองหลัก และอีก 2 กลุ่มฝึกร้องรับลูกคู่</li> </ul> </li> </ol> <p>พักรับประทานอาหารว่าง (30 นาที)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- หยุดพักกิจกรรมให้อาสาสมัครได้ผ่อนคลาย ได้ยืดเส้นยืดสาย</li> <li>- พักรับประทานอาหารว่าง</li> </ul> |

| ขั้นตอน             | รายละเอียด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | <p><b>ช่วงที่ 2</b></p> <p>8. ฝึกการร้องเพลงเรือพื้นบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เมื่อทั้ง 4 กลุ่มร้องคล่องแคล่วแล้ว ให้ 2 กลุ่มแรกฝึกร้องกับลูกคู่ และอีก 2 กลุ่มฝึกร้องทำนองหลัก</li> <li>- โดยมีผู้ช่วยคอยดูแลและคอยสอนให้กับผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด</li> <li>- ให้ทั้ง 4 กลุ่มได้แสดงการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ได้ฝึกมา ทั้งทำนองหลักและการรับร้องลูกคู่</li> </ul> <p><b>ช่วงที่ 3</b></p> <p>9. การสรุปและปิดกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สรุปกิจกรรมและเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็น</li> <li>- ประกาศกิจกรรมครั้งต่อไป</li> <li>- กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมกิจกรรม</li> </ul> |
| 3. ขั้นตอนประเมินผล | 10. เชิญอาสาสมัครทุกท่านให้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากอาสาสมัคร และนำมาปรับปรุงแผนกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

3. ดำเนินการความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ
4. ดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

### การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการนำรูปแบบกิจกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ที่ได้รับการเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ทั้งหมด 3 แผน โดยใช้การทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 บันทึกคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุก่อนและหลังในแต่ละแผนกิจกรรมเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 2 คำนวณค่าผลต่างของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังในแต่ละแผนกิจกรรมเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 ทดสอบความแตกต่างของ แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังโดยใช้การทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน โดยการคำนวณจากสูตรเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปิดตารางเปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจเป็นรายข้อ โดยนำค่าระดับที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย

3. หาคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังในแต่ละแผนกิจกรรม

4. นำผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ ดังนี้

#### เชิงปริมาณ

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังในแต่ละแผนกิจกรรมเป็นรายบุคคล และความพึงพอใจหลังเข้ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

#### เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบสัมภาษณ์) เน้นการบรรยายเป็นหลักและการสังเกตโดยตรง โดยเก็บข้อมูลจากบุคคลที่ได้คัดเลือกมาแล้ว และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อช่วยเสริมงานวิจัย เพราะเป็นคำตอบที่ค่อนข้างชัดเจนและหนักแน่น การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อตอบผลในเชิงคุณภาพร่วมในวัตถุประสงค์ที่ 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดแฟ้มแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูล
2. การนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ของข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามมาอ่านหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ
4. นำข้อมูลกลับมาทบทวนอีกครั้งโดยละเอียดและตีความพร้อมทำการนำข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการรับรู้เกี่ยวกับเกณฑ์และตัวชี้วัดความเหมาะสมของการ

พัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคตที่มีหลักการสำคัญที่ต้องพิจารณา

5. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันโดยควรกำหนดให้มีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความหรือทุกประโยคแล้วจึงตั้งชื่อคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อย ให้อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวคือ การสร้างหัวข้อสรุป และกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดในตัวข้อมูลโดยศึกษาทบทวนข้อมูลปฐมภูมิที่อยู่ในรูปข้อความทางภาษา ที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาจำแนกออกเป็นส่วนย่อย ตามหน่วยความหมาย หรือหน่วยวิเคราะห์ ในระดับเบื้องต้นจากนั้นทำการกำหนดข้อความสั้น ๆ เพื่อใช้เป็นหัวข้อสรุปแนวคิดที่สะท้อนความหมายสำคัญและแฝงอยู่ในข้อมูลส่วนย่อยนั้นแล้วจึงนำหัวข้อสรุปแนวคิดที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันมาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดต่าง ๆ กลายเป็นหน่วยความหมายของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีระดับความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

6. ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ได้ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจนพร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยเชิงผสม โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย 3 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

#### ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้ ดำเนินการตามแนวคิดหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning) ที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่สนุกและส่งเสริมศักยภาพของตนเอง (2) แนวคิดสุขภาวะสูงอายุ (Elderly Well-being) ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพทั้งกาย จิตใจ และสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และ (3) การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยการนำเพลงเรือพื้นบ้านมาเป็นเครื่องมือในกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรมได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ โดยเน้นการเคลื่อนไหวที่ไม่ซับซ้อน ใช้บทเพลงที่คุ้นเคยและมีจังหวะสนุกสนาน พร้อมทั้งมีสื่อและวัสดุช่วยเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกละเอียดอ่อนและมีความสุข การพัฒนารูปแบบนี้ยังรวมถึงการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในจังหวัดพิจิตร และประเมินผลด้วยเครื่องมือวิจัยที่เหมาะสม ทำให้สามารถวัดผลได้ทั้งในด้านพฤติกรรม อารมณ์ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบกิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และความสนุกสนาน มุ่งเน้นที่การสร้างกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุผ่านดนตรี โดยการจัดกิจกรรมเพลงเรือพื้นบ้านสามารถออกแบบเพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทั้งการร้อง การฟัง หรือการเล่าเรื่องเกี่ยวกับเพลงเรือ กิจกรรมนี้จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและคนใน

ชุมชน สร้างสังคมที่เต็มไปด้วยความรักและความเข้าใจ ซึ่งเป็นการสร้างความผาสุกทางใจให้กับผู้สูงอายุ

งานวิจัยเรื่อง ดนตรีและสุขภาวะทางใจของผู้สูงอายุ นำเสนอแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้ดนตรีเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางใจ โดยเฉพาะในผู้สูงอายุ การนำเพลงเรือพื้นบ้านมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมดนตรี จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถฟื้นฟูความทรงจำเชิงบวกจากอดีต ส่งเสริมให้มีการปรับตัวทางอารมณ์ ลดความเครียดและความเหงา นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมและตัวตนของผู้สูงอายุ จากการค้นคว้าจึงได้แนวคิดในงานวิจัยของผู้วิจัย โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรม คือ แนวคิดของการบำบัดด้วยดนตรี (Music Therapy) และแนวคิดของดนตรีแบบกลุ่ม (Community Music)

แนวคิดการบำบัดด้วยดนตรีถูกนำมาใช้เพื่อช่วยลดความเครียด ความวิตกกังวล และส่งเสริมความผ่อนคลาย การออกแบบกิจกรรมที่ใช้ดนตรีบำบัดจะเน้นการฟังดนตรีที่ช่วยผ่อนคลายหรือการร้องเพลงร่วมกัน ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกผ่อนคลายและเสริมสร้างสุขภาพจิต โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ การร้องเพลงหรือเล่นดนตรีอย่างง่าย ๆ ในบรรยากาศที่ไม่กดดัน ช่วยสร้างความสุขทางใจ ลดความเครียด และกระตุ้นสมองผ่านเสียงดนตรี ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าหรือภาวะสมองเสื่อม

แนวคิดดนตรีแบบกลุ่มเป็นวิธีการที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมการที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในดนตรีไม่ว่าจะเป็นการเล่นร้องเพลงประสานเสียงหรือเล่นดนตรีร่วมกัน จะสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ซึ่งช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี การใช้แนวคิดนี้ทำให้กิจกรรมดนตรีเป็นพื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวัฒนธรรม รวมถึงการสร้าง ความสามัคคีและความไว้วางใจกันในกลุ่ม การทำดนตรีในรูปแบบชุมชนยังสามารถใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาทักษะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นำกรอบแนวคิดที่ได้จากสิ่งเล่านี้นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบแผนกิจกรรม ขึ้นมาเป็นแผนการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แต่ละแผนมีระยะเวลาเรียนรู้ 2 ชั่วโมง รวมเป็นทั้งหมด 6 ชั่วโมง ได้แก่ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เพลงเกี่ยวพาราสิ แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เพลงความเชื่อ และแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เพลงอ้อลา โดยการศึกษาวัตถุประสงค์ของเนื้อหากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านและพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านขึ้นมา 3 กิจกรรมในช่วงวันที่ 6-8 เมษายน 2567 ดังนี้

1. กิจกรรมวันที่ 6 เมษายน 2567 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสิ เกี่ยวกับการร้องเพลงจิบกันของคนในสมัยก่อน ได้พัฒนาเนื้อร้องขึ้นมาใหม่ โดยอ้างอิงจากเนื้อหาจากเพลง (เพลงประพรา)

2. กิจกรรมวันที่ 7 เมษายน 2567 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เพลงความเชื่อ เกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาของคนในสมัยก่อน ได้พัฒนาเนื้อร้องขึ้นมาใหม่ โดยอ้างอิงจากเนื้อหาจากเพลง (เพลงเรือแหลมโพธิ์ ด้านประเพณี ชื่อ เพลงอนุรักษ์ของเก่า)

3. กิจกรรมวันที่ 8 เมษายน 2567 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เพลงอำลา เกี่ยวกับการร้องเพื่อแสดงให้รู้ว่าเพลงกำลังจะจบลงและกล่าวบอกลากันของคนในสมัยก่อน ได้พัฒนาเนื้อร้องขึ้นมาใหม่ โดยอ้างอิงจากเนื้อหาจากเพลง (เพลงลา)

### ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

หลังจากการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุตามแผนการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมงแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุจำนวน 12 คน แบ่งเป็นชาย 6 คน และหญิง 6 คน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการวัดระดับความเข้าใจ ความสนุกสนาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความกระตือรือร้นในการสื่อสาร และความสัมพันธ์ทางสังคม ในกลุ่มอาสาสมัครระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และได้นำผลการวัดมาทำการเปรียบเทียบดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี

| พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ก่อน         |           |      |         | หลัง         |           |      |         |
|-----------------------|--------------|-----------|------|---------|--------------|-----------|------|---------|
|                       | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย | S.D. | แปลผล   | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย | S.D. | แปลผล   |
| ความเข้าใจ            | 12           | 2.58      | 0.24 | ปานกลาง | 12           | 2.42      | 0.24 | ปานกลาง |
| ความสนุกสนาน          | 12           | 2.58      | 0.24 | ปานกลาง | 12           | 2.42      | 0.24 | ปานกลาง |
| การร่วมกิจกรรม        | 12           | 2.75      | 0.19 | ปานกลาง | 12           | 2.58      | 0.24 | ปานกลาง |
| การกระตือรือร้น       | 12           | 2.67      | 0.22 | ปานกลาง | 12           | 2.58      | 0.24 | ปานกลาง |
| มีสัมพันธ์ทางสังคม    | 12           | 2.58      | 0.24 | ปานกลาง | 12           | 2.42      | 0.24 | ปานกลาง |
| รวม                   | 12           | 2.63      | 0.23 | ปานกลาง | 12           | 2.48      | 0.24 | ปานกลาง |

ตาราง 2 พบว่าพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ในกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม พบว่า ก่อนการใช้รูปแบบกิจกรรม ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์สูงกว่าหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 2 เพลงเพลงความเชื่อ

| พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ก่อน         |           |      |         | หลัง         |           |      |         |
|-----------------------|--------------|-----------|------|---------|--------------|-----------|------|---------|
|                       | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย | S.D. | แปลผล   | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย | S.D. | แปลผล   |
| ความเข้าใจ            | 12           | 2.83      | 0.14 | ปานกลาง | 12           | 2.83      | 0.14 | ปานกลาง |
| ความสนุกสนาน          | 12           | 2.83      | 0.14 | ปานกลาง | 12           | 3         | 0.00 | ดี      |
| การร่วมกิจกรรม        | 12           | 3.00      | 0.00 | ดี      | 12           | 3         | 0.00 | ดี      |
| การกระตือรือร้น       | 12           | 2.75      | 0.19 | ปานกลาง | 12           | 2.67      | 0.22 | ปานกลาง |
| มีสัมพันธทางสังคม     | 12           | 2.75      | 0.19 | ปานกลาง | 12           | 2.67      | 0.22 | ปานกลาง |
| รวม                   | 12           | 2.83      | 0.13 | ปานกลาง | 12           | 2.83      | 0.12 | ปานกลาง |

ตาราง 3 พบว่าพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ในกิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมมีค่าเท่ากัน

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ของกิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา

| พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ก่อน         |             |             |           | หลัง         |             |             |           |
|-----------------------|--------------|-------------|-------------|-----------|--------------|-------------|-------------|-----------|
|                       | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย   | S.D.        | แปลผล     | จำนวน<br>(N) | ค่าเฉลี่ย   | S.D.        | แปลผล     |
| ความเข้าใจ            | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        |
| ความสนุกสนาน          | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        |
| การร่วมกิจกรรม        | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        | 12           | 3.00        | 0.00        | ดี        |
| การกระตือรือร้น       | 12           | 2.83        | 0.14        | ปานกลาง   | 12           | 2.83        | 0.14        | ปานกลาง   |
| มีสัมพันธทางสังคม     | 12           | 2.83        | 0.14        | ปานกลาง   | 12           | 2.92        | 0.08        | ปานกลาง   |
| <b>รวม</b>            | <b>12</b>    | <b>2.93</b> | <b>0.06</b> | <b>ดี</b> | <b>12</b>    | <b>2.95</b> | <b>0.04</b> | <b>ดี</b> |

ตาราง 4 พบว่าพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ในกิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และเมื่อทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม พบว่า หลังการใช้รูปแบบกิจกรรม ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบกิจกรรม

### ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือ พื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

เมื่อผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรม  
การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

| ความพึงพอใจ                                                                                                                   | กิจกรรมที่ 1 |      |       | กิจกรรมที่ 2 |      |       | กิจกรรมที่ 3 |      |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|------|-------|--------------|------|-------|--------------|------|-----------|
|                                                                                                                               | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล     |
| อาสาสมัครเข้าใจและ<br>รับรู้เรื่องราวที่ปรากฏใน<br>เพลง                                                                       | 3.92         | 0.64 | มาก   | 4.42         | 0.49 | มาก   | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| อาสาสมัครคิดว่า<br>กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้าน ได้<br>สร้างความสนุกสนานแก่<br>อาสาสมัคร                             | 4.25         | 0.80 | มาก   | 4.50         | 0.50 | มาก   | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| อาสาสมัครคิดว่า<br>กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยใน<br>การลดความเครียดและ<br>เสริมสุขภาพทางจิตของ<br>อาสาสมัครได้ | 4.17         | 0.80 | มาก   | 4.50         | 0.50 | มาก   | 4.50         | 0.65 | มากที่สุด |
| อาสาสมัครคิดว่า<br>กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้าน ช่วย<br>รักษาและสืบทอดภูมิ<br>ปัญญาท้องถิ่น                          | 4.25         | 0.83 | มาก   | 4.25         | 0.72 | มาก   | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |

| ความพึงพอใจ                                                                                                                   | กิจกรรมที่ 1 |      |       | กิจกรรมที่ 2 |      |           | กิจกรรมที่ 3 |      |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|------|-------|--------------|------|-----------|--------------|------|-----------|
|                                                                                                                               | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล     | ค่าเฉลี่ย    | S.D. | แปลผล     |
| อาสาสมัครได้รับ<br>ประสบการณ์ในการร่วม<br>กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่น<br>ในกลุ่ม                          | 3.92         | 0.64 | มาก   | 4.25         | 0.43 | มาก       | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้านช่วย<br>สร้างความเข้มแข็งใน<br>ชุมชน                                                     | 3.92         | 0.64 | มาก   | 4.25         | 0.60 | มาก       | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| อาสาสมัครคิดว่า<br>กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้าน<br>สามารถกระตุ้นความจำ<br>และความคิดสร้างสรรค์<br>ของอาสาสมัคร ได้ดี | 4.25         | 0.72 | มาก   | 4.33         | 0.62 | มาก       | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| กิจกรรมการขับร้อง<br>เพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้<br>ช่วยพัฒนาทักษะการ<br>สื่อสารของอาสาสมัคร<br>ให้ดีขึ้น                          | 3.92         | 0.64 | มาก   | 4.50         | 0.50 | มาก       | 4.58         | 0.49 | มากที่สุด |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้<br>อาสาสมัครได้แสดง<br>ความคิดเห็นเกี่ยวกับ<br>เนื้อหาเพลงเรือ                                             | 4.25         | 0.83 | มาก   | 4.42         | 0.49 | มาก       | 4.67         | 0.47 | มากที่สุด |
| อาสาสมัครมีความ<br>ประทับใจต่อกิจกรรม<br>การเรียนรู้                                                                          | 4.17         | 0.80 | มาก   | 4.58         | 0.49 | มากที่สุด | 4.58         | 0.49 | มากที่สุด |
| รวม                                                                                                                           | 4.09         | 0.73 | มาก   | 4.40         | 0.54 | มาก       | 4.63         | 0.49 | มากที่สุด |

จากตาราง 5 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึงพอใจใน กิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา อยู่ในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมา กิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ กิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อจำแนกแต่ละกิจกรรมเรียงลำดับจากมาก ไปน้อย พบว่า

กิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อจำแนกรายข้อ สามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถ กระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัคร ได้ดี และผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมา อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทาง จิตของอาสาสมัครได้ อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.17 และ อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการ สื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92

กิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 เมื่อจำแนกรายข้อ สามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมา อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือ พื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือ พื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และ อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง และผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

กิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 เมื่อจำแนกรายข้อ สามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่มกิจกรรม การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้อง เพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี ผู้สอนเปิดโอกาส

ให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมา กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และ อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสามกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่ 3 เพลงอ่ำลา มีระดับความพึงพอใจสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 ซึ่งมากกว่ากิจกรรมที่ 1 และ 2 อย่างชัดเจน สาเหตุที่กิจกรรมนี้ได้รับคะแนนความพึงพอใจสูงที่สุด อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุเริ่มมีความคุ้นชินกับรูปแบบกิจกรรม บทเพลง และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ทำให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาเพลงได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น อีกทั้งยังเกิดความผูกพันกับผู้สอนและเพื่อนร่วมกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีส่วนร่วมและสนุกสนานกับการขับร้องมากยิ่งขึ้น ประสพการณ์จากกิจกรรมก่อนหน้านี้ได้ช่วยพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการสื่อสารของผู้สูงอายุ ทำให้กิจกรรมที่ 3 มีความกลมกลืนทั้งด้านอารมณ์ การมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดความรู้ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมสามารถแสดงออกอย่างมั่นใจ และได้รับประโยชน์ทั้งในด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น จึงสะท้อนออกมาเป็นระดับความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญ

#### ข้อเสนอแนะ

กิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี พบว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์อย่างมากในการส่งเสริมทักษะการร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกสนุกสนาน ขจัดความเครียด และผ่อนคลายจิตใจ นอกจากนี้ยังได้รับประสบการณ์การร้องเพลงเรือร่วมกับบุคคลในชุมชน ส่งผลให้สมองพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมชื่นชอบกิจกรรมนี้เป็นอย่างมาก และมีความเห็นว่าอยากให้มีการจัดกิจกรรมเช่นนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุยังแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้ควรนำไปสอนเด็กๆ เพื่อการสืบทอดวัฒนธรรม โดยเฉพาะในโรงเรียน และควรมีการพัฒนากิจกรรมนี้ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อไม่ให้สูญหาย กิจกรรมนี้ได้รับการชื่นชมว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมาก ให้ความรู้หลายด้านและมีความสนุกสนานอย่างมาก

กิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ พบว่ากิจกรรมนี้ควรนำเสนอกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อเสนอให้จัดกิจกรรมนี้ในชุมชนต่อไป การจัดกิจกรรมแบบนี้ในชุมชนจะช่วยให้ผู้สูงอายุที่ติดบ้านหรือติดเตียงมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากขึ้น

กิจกรรมที่ 3 เพลงอ่ำลา พบว่ากิจกรรมนี้ควรจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในลักษณะการเล่นเกมนันทนาการภาคกลางต่อไป และขยายถึงการจัดกิจกรรมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อฟื้นฟูสมองและกระตุ้นความคิดของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม กิจกรรมแบบนี้มีประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพจิตและการฟื้นฟูความจำของผู้สูงอายุได้ดี นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการสอนและแบ่งปันความรู้ให้กับเด็กๆ เพื่อ

สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมให้นำไปสู่อนาคต ผู้สูงอายุสนุกสนานและพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม  
อีก

### สรุปผลการสัมภาษณ์

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต มีรายละเอียดดังนี้

### การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning)

กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก เรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สร้างสรรค์ ผู้เข้าร่วมหลายคนกล่าวว่าได้เรียนรู้วิธีการร้องเพลงพื้นบ้านจากที่ไม่เคยร้องมาก่อน ฝึกความกล้าแสดงออก และรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน เช่น อาสาสมัครรายหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า ได้ฝึกความกล้าแสดงออก จากที่ไม่เคยกล้ามาก่อน ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของกิจกรรมในการสร้างการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรง

### สุขภาวะสูงอายุ (Elderly Well-being)

กิจกรรมมีบทบาทชัดเจนในการช่วยบรรเทาความเครียด เพิ่มความสุข และส่งเสริมสุขภาพกายและใจ อาสาสมัครหลายคนกล่าวว่า ช่วยให้จิตใจแจ่มใส เคลื่อนไหวร่างกาย มีความกระตือรือร้น และบางคนให้ความเห็นว่า ได้พบเพื่อนใหม่ ไม่เหงา ลดความเครียด สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่ากิจกรรมมีผลดีต่อภาวะทางจิตใจ สังคม และสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุอย่างชัดเจน

### รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม

อาสาสมัครเห็นว่ารูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมมากในหลายด้าน ทั้งในด้านเนื้อหา ระยะเวลา ความเข้าใจง่าย และความสนุกสนาน โดยเฉพาะกิจกรรมครั้งที่ 3 ได้รับความชื่นชอบมาก เช่น กิจกรรมครั้งนี้ได้รับความบันเทิงมากกว่ากิจกรรมที่ผ่านมา และ เนื้อเพลงเหมาะสม จังหวะสนุกสนาน บางคนยังกล่าวว่าเริ่มเข้าใจเนื้อเพลงมากขึ้นเมื่อทำซ้ำหลายครั้ง ซึ่งแสดงถึงการออกแบบกิจกรรมที่ค่อย ๆ พัฒนาทักษะและความมั่นใจของผู้เข้าร่วม

### บทบาททางสังคมและการสืบสานวัฒนธรรม

หลายคำให้สัมภาษณ์สะท้อนถึงความรู้สึกของการมีคุณค่าในสังคม เช่น ได้สืบสานวัฒนธรรมไปสู่ลูกหลาน , รู้สึกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน และ สามารถนำเรื่องที่ได้เรียนรู้ไปเล่าต่อในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นในชุมชน เช่น ได้รู้จักเพื่อนใหม่ รู้สึกไม่โดดเดี่ยว ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแง่ของความสัมพันธ์และบทบาทในชุมชน

### ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา

แม้กิจกรรมจะได้รับผลตอบรับที่ดี แต่อาสาสมัครมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อไป เช่น อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรี เช่น กลอง เพิ่มความหลากหลายของแนวเพลง เช่น ลำตัด เพิ่มท่าทางประกอบเพลงเพื่อเสริมการเคลื่อนไหว และมีการแจกเนื้อเพลงอย่างชัดเจน รวมถึงข้อเสนอให้ จัดกิจกรรมต่อเนื่อง เดือนละครั้ง หรือ มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้ชัดเจน

### อ้างอิงข้อมูลจากความคิดเห็นของอาสาสมัคร

กิจกรรมที่ 1 วันที่ 6 เมษายน 2567

#### 1. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

อาสาสมัครส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุช่วยให้ผ่อนคลายความเครียด ทางด้านจิตใจ ช่วยให้จิตใจแจ่มใส ได้เป็นตัวของตัวเอง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...มีประโยชน์ทางด้านจิตใจ ช่วยให้แจ่มใส คลายเครียด มีความกระตือรือร้น ได้เคลื่อนไหวร่างกายและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

และในด้านร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ได้เคลื่อนไหวออกกำลังกายตามจังหวะเพลง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...กิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ทำให้ระบบหายใจดีขึ้น รู้สึกกระฉับกระเฉง สนุก รู้สึกได้ย่อนวัย ด้านสังคมทำให้ได้พบเจอคนวัยเดียวกัน ได้พูดคุยทำความรู้จักกัน ผู้นำทำกิจกรรมก็มีความรู้แจ้งทำให้ความวิตกกังวลเบาลง

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

นอกจากนี้ อาสาสมัครส่วนใหญ่ยังให้สัมภาษณ์ว่า กิจกรรมนี้ช่วยให้ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้าน ได้ทักษะในการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยให้มีความสามัคคีในชุมชน ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ได้มาพบปะเพื่อน พูดคุย ได้ผ่อนคลายความเครียด ได้เป็นส่วนหนึ่งในการ  
อนุรักษ์การขับร้องเพลงพื้นบ้าน ได้ทักษะในการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...ทำให้มีความสุข สนุกสนาน ได้คลายเครียดนำไปสอนลูกหลานได้ และเล่าสู่ญาติพี่น้อง  
ต่อไปได้

(อาสาสมัคร 09, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

## 2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเพลง เรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค กิจกรรมดำเนิน  
ไปได้ด้วยดี ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ไม่มีปัญหา มีความพร้อม ราบรื่นดี

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...ไม่มี สถานที่จัดกิจกรรมดีเยี่ยม

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

แต่มีอาสาสมัครบางส่วน ที่ปัญหาในเรื่องความยากง่ายของเนื้อเพลง ตัวอย่างการให้  
สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...มีติดขัดเรื่องเนื้อเพลงบ้าง เพราะไม่เคยร้องเพลงเรือมาก่อน

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

ปัญหาในเรื่องความพร้อมของร่างกายในขณะที่ทำกิจกรรม ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มี  
รายละเอียดดังนี้

...ขามีความอ่อนแรง แต่มองว่าไม่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

### 3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความ ต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ แต่ควรมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการทำกิจกรรม และเพิ่มความหลากหลายของเพลงและจำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้ช่วยกันอนุรักษ์เพลงเรือพื้นบ้าน ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรีอย่างพวงกลอง เพิ่มความสนุกสนาน

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...อยากให้มีกิจกรรมลักษณะนี้อีก และอยากให้เด็กรุ่นใหม่มีส่วนร่วมด้วย ส่วนเนื้อเพลงอยากให้มีความหลากหลาย เช่น เพิ่มราตรี

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

### 4. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

อาสาสมัครมีความเห็นว่า เป็นการได้พบปะ ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้สูงอายุ สร้างความสามัคคี ส่งผลให้กล้าแสดงออกมากขึ้น ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...สร้างความร่วมมือได้ดี ช่วยในการจัดกิจกรรมในชุมชน ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมการแสดง ได้สืบสานอนุรักษ์การขับร้องเพลงพื้นบ้าน

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...การได้มาพบปะผู้อื่นทำให้ไม่รู้สึกละโดดเดี่ยว

(อาสาสมัคร 02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...ได้ใช้เวลากับเพื่อนที่ไม่ได้พบกันมานาน และได้นำช่วงเวลาในการร่วมกิจกรรมไปเล่าให้ครอบครัวฟัง

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...ช่วยให้ได้พบเจอเพื่อนเก่าและได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ได้ความรู้จากเพื่อน ๆ และวิทยากร

(อาสาสมัคร 09, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

## 5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

อาสาสมัครส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสม เวลาและสถานที่มีความเหมาะสมแต่อยากให้กิจกรรมที่เพิ่มความสนุกสนาน เพิ่มท่าทางเข้าไปในบทเพลง เพื่อให้ผ่อนคลายมากขึ้น และลดความซับซ้อนของเนื้อเพลง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...เพิ่มเติมความสนุกสนาน อย่างการเต้น เคลื่อนไหวร่างกายประกอบกับเพลง และในส่วนของเนื้อเพลงควรเพิ่มความเป็นมา และความหมายของแต่ละเพลง

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...อยากให้เพลงง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน

(อาสาสมัคร 03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...อยากให้กิจกรรมลักษณะนี้ต่อไป และอยากให้มีการแจกเนื้อเพลง จะคิดเงินก็ได้

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

โดยรวมอาสาสมัครมีความเห็นว่าอยากให้กิจกรรมนี้ควรมีการจัดขึ้นต่อไป ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างน้อยปีละครั้ง

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

...อยากให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้บ่อย ๆ

(อาสาสมัคร 07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2567)

## กิจกรรมที่ 2 วันที่ 7 เมษายน 2567

### 1. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

อาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมนี้ได้ความสนุกสนานและเป็นกันเอง รู้จักกันมากขึ้นลดความเครียด ช่วยให้มีเวลามากำแสดงออก มากกว่ากิจกรรมแรก และมีความสุขกับการร่วมกิจกรรม ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...สนุกสนานและเป็นกันเองมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีมากขึ้น รู้สึกชื่นใจ ชื่นชมเป็นโครงการที่ทำให้มีความสุขที่สุด รู้สึกโล่งสบายมากขึ้น และรู้สึกเพิ่มคุณค่าในชีวิต  
(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...ทำให้ไม่เหงา ลดความเครียด มีความเพลิดเพลิน ได้สืบสานวัฒนธรรมโดยนำไปเล่าต่อให้ลูกหลานฟัง และทำให้คนในชุมชนได้ร่วมสนุกไปด้วยกัน  
(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

อาสาสมัครมีความรู้ ความเข้าใจในการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน รวมถึงได้ความรู้ด้านทักษะการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านมากขึ้นกว่ากิจกรรมแรก และได้สืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมให้แก่ลูกหลาน ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ได้เรียนรู้วิธีการขับร้อง ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของคนสมัยก่อน และได้ฝึกออกเสียงร้องเพลง จากที่ไม่เคยฝึกร้องเพลงมาก่อน  
(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...ได้ความรู้เรื่องเพลงเรือ สนุกสนานมากกว่ากิจกรรมแรก

(อาสาสมัคร 10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

## 2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

อาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมไม่มีปัญหา ดำเนินการไปได้ด้วยดี ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ไม่มีปัญหา เพราะกิจกรรมนี้มีการปรับปรุงวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ดีขึ้นมาก

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

## 3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร

ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุอาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุแล้ว และแนะนำเพิ่มเติมว่า อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรีประกอบจังหวะและท่าทางประกอบเพื่อความสนุกสนาน และอยากให้กิจกรรมลักษณะนี้เกิดขึ้นอีก ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ ยากให้มีหน่วยงานมาสนับสนุนการจัดกิจกรรม

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...อยากให้นำกิจกรรมนี้เข้าสู่ชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นที่ไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรม

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...มีเครื่องดนตรีประกอบ เช่น กลองยาว และอยากให้มีการสืบทอดกิจกรรมนี้ต่อไป

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...อยากให้เพิ่มท่าทางประกอบเพลง เพื่อออกกำลังกายมากขึ้น

(อาสาสมัคร 11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

#### 4. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

เป็นกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุมีความสามัคคีกันมากขึ้น ได้พบปะกับผู้อื่น ส่งเสริมความกล้าแสดงออกให้ผู้สูงอายุ ช่วยให้ได้พูดคุย สื่อสารกันในกลุ่มผู้สูงอายุ และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวได้นำประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมไปเล่าสู่ลูกหลานและคนในครอบครัวฟัง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ช่วยให้คนที่ไม่รู้จักก็ได้มารู้จักกัน ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้สร้างความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้สูงอายุ

(อาสาสมัคร 03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...ส่งเสริมให้มีความกล้าแสดงออกในกลุ่มผู้สูงอายุ และเพื่อนในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...มีความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ได้นำกิจกรรมไปเล่าให้ลูกหลานฟัง เป็นการส่งต่อเรื่องราวดี ๆ

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

#### 5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

อาสาสมัครให้ความเห็นว่า โดยรวมกิจกรรมออกมาดี ยากให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้อีก แนะนำให้มีการขยายเวลาในการจัดกิจกรรมและนำกิจกรรมนี้เข้าสู่ชุมชนเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้จัดกิจกรรมนี้บ่อย ๆ ถ้าในช่วงเทศกาล อาจมีการรวมกลุ่มเพื่อทำการแสดงร่วมกันในกลุ่มผู้สูงอายุ ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมากขึ้น เป็น: วันสัปดาห์ อยากให้นำโครงการนี้ไปนำเสนอกับหน่วยงานภาครัฐ และเพิ่มท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...อยากให้จัดกิจกรรมลักษณะนี้อีก และนำโครงการนี้เข้าสู่ชุมชน

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

และมีคำแนะนำเพิ่มเติม ในเรื่องของอุปกรณ์ที่ใช้และสถานที่ในการจัดกิจกรรมตัวอย่าง การให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้เพิ่มเครื่องขยายเสียง ให้เสียงดังฟังชัด เพราะได้ยินไม่ชัด

(อาสาสมัคร 02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

...อยากให้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม เปลี่ยนบรรยากาศไปสถานที่ต่าง ๆ สะดวกสบายดีมากไม่ต้องเพิ่มเติมอะไร

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2567)

**กิจกรรมที่ 3 วันที่ 8 เมษายน 2567**

**1. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร**

อาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ในกิจกรรมนี้ได้พบปะกับกลุ่มคนวัยเดียวกัน ได้รับความสนุกสนาน ลดความเครียด ได้รับความบันเทิงมากกว่ากิจกรรมที่ผ่านมา ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ได้ออกเสียงขับร้องร่วมกัน ได้พูดคุยกับผู้สูงอายุด้วยกัน จากที่ไม่ค่อยได้พบปะ ได้รับความสนุกสนานเป็นความทรงจำที่ดีที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

กิจกรรมนี้ได้ฝึกความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจมากขึ้น ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ได้ฝึกความกล้าแสดงออก จากที่ไม่เคยกล้ามาก่อน ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในเรื่องการขับร้องเพลงเรือ ได้ผ่อนคลาย ลดความเครียด

(อาสาสมัคร 03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

และเป็นกิจกรรมที่ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการขับร้องเพลงเรือมากขึ้น ช่วยในเรื่องของความจำทั้งเนื้อเพลงและทำนองเพลงเรือพื้นบ้าน และได้สืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านให้คงอยู่ต่อไป ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ได้รับความบันเทิง ความรื่นเริง มากกว่ากิจกรรมครั้งก่อน ได้ทักษะการร้องเพลงเรือมากขึ้น ได้รับความรู้เรื่องความสละสลวยของภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...ได้อนุรักษ์การขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สืบทอดให้ลูกหลาน ช่วยกระตุ้นความจำเนื้อเพลงและช่วยให้สภาพจิตใจดีขึ้นกว่าปกติที่อยู่แต่ที่บ้าน

(อาสาสมัคร 08, สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

## 2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

โดยรวมอาสาสมัครให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมไม่มีปัญหา ร่าเริงดี เนื้อเพลงมีความเหมาะสม จังหวะสนุกสนาน และมีอาสาสมัครบางคนได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ไม่มีปัญหา เนื้อเพลงมีความเหมาะสม จังหวะสนุกสนาน

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...ยังไม่คล่องเรื่องเนื้อเพลง และจังหวะ ต้องฝึกฝนให้ชำนาญกว่านี้

(อาสาสมัคร 10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

## 3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

อาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมดีมาก อยากให้มีกิจกรรมลักษณะนี้อีก ควรขยายเวลาจัดกิจกรรม และเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...เหมาะสมแล้ว ทั้งเรื่องเนื้อหา ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

(อาสาสมัคร 12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...อยากให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้อีก และอยากให้กิจกรรมเข้าสู่ชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุท่านอื่นได้เข้าร่วม อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

มีคำแนะนำว่า ควรเพิ่มเครื่องดนตรีประกอบจังหวะเพื่อความสนุกสนาน และเพิ่มกิจกรรมเพลงให้หลากหลายแนวเพลง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...อยากให้เพิ่มวงดนตรีประกอบ เพื่อเพิ่มความสนุกสนาน

(อาสาสมัคร 02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...อยากให้เพิ่มกิจกรรมเพลงแนวอื่น เช่น แยกเป็นภูมิภาค ดึงจุดเด่นของแต่ละพื้นที่มาผสมในบทเพลงถ้าเป็นไปได้อยากให้มีลำดับมาผสมด้วย

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...อยากได้เพลงใหม่ ๆ จำนวนมาก และอยากได้เพลงที่หลากหลาย

(อาสาสมัคร 11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

#### 4. อาสาสมัครคิดเห็นว่า กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

อาสาสมัครให้ความเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความกล้าแสดงออก ช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ได้มารู้จัก พบปะ พูดคุยกับเพื่อนเก่า และได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ทุกคนกล้าแสดงออก ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ช่วยให้ได้พบปะผู้คนได้ แลกเปลี่ยนความคิด

(อาสาสมัคร 01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...ได้ร่วมกันร้องเพลง ร่วมกันทำกิจกรรม รู้จักผู้คนที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ ได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต

(อาสาสมัคร 05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้พูดคุยกัน จากปกติอยู่บ้านไม่ค่อยได้คุยกับใคร เกิดความสนุกสนานในกลุ่มผู้สูงอายุ

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...ได้มาพบคนรู้จักอีกครั้ง บางคนไม่เคยรู้จักก็ได้มาทำความรู้จักกัน

(อาสาสมัคร 10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

#### 5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

อาสาสมัครให้ความคิดเห็นว่าโดยรวมกิจกรรมมีความเหมาะสมมาก ทั้งเรื่องสถานที่ อาหาร การดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...เหมาะสมแล้ว ครั้งหน้าถ้ามีกิจกรรมแบบนี้ก็จะเข้าร่วมอีก

(อาสาสมัคร 03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

และอาสาสมัครมีคำแนะนำเพิ่มเติมเรื่องการประชาสัมพันธ์โครงการ เรื่องป้ายบอกเวลา และสถานที่การจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...สถานที่ อาหาร การดูแลผู้สูงอายุขณะทำกิจกรรมมีความเหมาะสม แต่เรื่อง กำหนดการ ควรมีการแจ้งสถานที่ให้ชัดเจน เช่น มีป้ายบอกหน้าห้อง หรือหน้าอาคารมีป้าย โครงการ ระยะเวลาคร่าว ๆ ติดไว้ เพราะใช้เวลานานในการหาสถานที่มาเข้าร่วมกิจกรรม

(อาสาสมัคร 04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

และให้คำแนะนำให้เพิ่มเครื่องดนตรีประกอบการขับร้องเพลงเพื่อสร้างความสนุกสนาน และนำแนวเพลงอื่น ๆ มาผสมผสานให้เกิดความแปลกใหม่ ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

...ควรเพิ่มเครื่องดนตรีประกอบระหว่างการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

(อาสาสมัคร 06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)

...ควรเพิ่มแนวเพลงอื่น ๆ ด้วย

(อาสาสมัคร 08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2567)



## บทที่ 5

### บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุเป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีผลการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

1. **ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ** พบว่า ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุขึ้นตามแนวคิดงานวิจัย เรื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้าน: การพัฒนากิจกรรมดนตรีรองรับสังคมสูงวัยในจังหวัดบุรีรัมย์ เรื่องรูปแบบกิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และความสนุกสนาน และเรื่องดนตรีและสุขภาวะทางใจของผู้สูงอายุ นำกรอบแนวคิดของการบำบัดด้วยดนตรี และแนวคิดของดนตรีแบบกลุ่ม หลังจากนั้นได้มาเป็นแผนการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เพลงเกี้ยวพาราสี แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เพลงความเชื่อ และแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เพลงอำลา ซึ่งแต่ละแผนมีระยะเวลาเรียนรู้ 2 ชั่วโมง รวมเป็นทั้งหมด 6 ชั่วโมง และให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงวันที่ 6-8 เมษายน 2567

2. **ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ** พบว่าพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ในกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี้ยวพาราสี ก่อนการใช้รูปแบบกิจกรรม ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์สูงกว่าหลังการใช้รูปแบบกิจกรรม ในกิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ พบว่า พฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมมีค่าเท่ากัน และในกิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา พบว่า หลังการใช้รูปแบบกิจกรรม ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบกิจกรรม

3. **ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ** พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึงพอใจใน กิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา อยู่ในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมา กิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ กิจกรรมที่ 1 เพลงเกี้ยวพาราสี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อจำแนกแต่ละกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า

กิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 เมื่อจำแนกรายข้อสามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่มกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัคร ได้ดีผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมา กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และ อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

กิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 เมื่อจำแนกรายข้อสามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมา อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และ อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง และผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

กิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อจำแนกรายข้อสามลำดับแรกผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในเรื่อง อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัคร ได้ดี และผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมา อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม กิจกรรมการขับร้อง

เพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92

**4. ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน** เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต พบว่า

**กิจกรรมที่ 1 วันที่ 6 เมษายน 2567** อาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นด้วยกันว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุเป็นที่ชื่นชอบ เนื่องจากช่วยให้ผู้เข้าร่วมผ่อนคลายความเครียดทางจิตใจ และเพิ่มความจิตใจแจ่มใส ในด้านร่างกายเป็นการออกกำลังกายตามจังหวะเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านและเพิ่มความสามัคคีในชุมชนได้อีกด้วย อาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมนี้ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ และเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ แต่เสนอความคิดเห็นในเรื่องของการเพิ่มเครื่องดนตรี ประกอบเพื่อเพิ่มความสนุกสนาน และควรเพิ่มความหลากหลายของเพลงและจำนวนผู้เข้าร่วมเพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์เพลงเรือพื้นบ้านได้มากขึ้น นอกจากนี้ อาสาสมัครยังเห็นด้วยว่ากิจกรรมนี้ช่วยให้เกิดโอกาสในการพบปะกับผู้อื่นและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้สูงอายุ และช่วยในเรื่องของการกล้าแสดงออก สร้างความสามัคคีและความสุขในการร่วมกิจกรรมด้วย

**กิจกรรมที่ 2 วันที่ 7 เมษายน 2567** อาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ากิจกรรมนี้เป็นที่สนุกสนานและเป็นกันเอง ทำให้เกิดการรู้จักกันมากขึ้นและช่วยลดความเครียดได้ มีผลต่อความกล้าแสดงออกของผู้สูงอายุมากกว่ากิจกรรมครั้งแรก ทั้งยังได้รับความสุขจากการร่วมกิจกรรมด้วย นอกจากนี้ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับทักษะการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านมากขึ้นจากกิจกรรมครั้งก่อนหน้าด้วย และได้สืบสานวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลานอีกด้วย ทั้งนี้ กิจกรรมดำเนินไปได้ด้วยดีโดยไม่มีปัญหาใด ๆ และสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุแล้ว นอกจากนี้ยังมีคำแนะนำที่เสนอให้เพิ่มเครื่องดนตรีประกอบเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในกิจกรรม และหวังว่าจะมีโอกาสในการจัดกิจกรรมแบบนี้อีกในอนาคตเพื่อส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่มของผู้สูงอายุอีกด้วยอาสาสมัครต่าง ๆ ต่างเห็นด้วยว่ากิจกรรมนี้มีผลต่อการส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่ม ช่วยเพิ่มความกล้าแสดงออกและการสื่อสารในกลุ่มผู้สูงอายุ และยังช่วยในเรื่องของความสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย นอกจากนี้ยังมีการนำประสบการณ์ที่ได้มาเล่าต่อให้กับลูกหลานและคนในครอบครัวฟังอีกด้วย

**กิจกรรมที่ 3 วันที่ 8 เมษายน 2567** อาสาสมัครส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ามีประสบการณ์ที่ดีและเป็นประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่เข้าร่วม โดยเฉพาะเรื่องของการพบปะกับกลุ่มคนที่มีวัยเป็นเดียวกัน ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์และเสริมความสนุกสนาน ทำให้ลดความเครียดและได้รับความบันเทิงอย่างมากกว่ากิจกรรมที่ผ่านมา นอกจากนี้

กิจกรรมนี้ยังเป็นโอกาสที่ดีในการฝึกความกล้าแสดงออกและเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยการฝึกทักษะการขับร้องเพลงเรือที่เป็นลักษณะพื้นบ้านทำให้เพิ่มความเข้าใจและความรู้ในเรื่องของเนื้อเพลงและทำนองเพลงเรือพื้นบ้านอีกด้วย ซึ่งเป็นการสืบสานวัฒนธรรมและการขับร้องเพลงที่มีความหมายสำคัญในชุมชน อาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมนี้ไม่มีปัญหาและดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น นอกจากนี้ยังมีคำแนะนำที่เสนอให้เพิ่มเครื่องดนตรีประกอบเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในกิจกรรม และเสนอให้มีการเพิ่มเพลงในแนวที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น

## อภิปรายผล

1. จากการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าจากการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ พบว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม โดยกิจกรรมถูกแบ่งออกเป็น 3 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เพลงเกี่ยวพาราสิ ที่เน้นความสนุกสนานและการสื่อสารแบบล้อเลียนอย่างสร้างสรรค์ แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เพลงความเชื่อที่มุ่งส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมพื้นถิ่นผ่านคติความเชื่อ และแผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เพลงอาลาที่เชื่อมโยงความรู้สึกของการมีส่วนร่วมกับการยุติกิจกรรมอย่างมีความหมาย ทั้งสามแผนล้วนมีบทบาทในการพัฒนาสุขภาวะโดยรวมของผู้สูงอายุ

กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงแต่สร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังสามารถกระตุ้นพฤติกรรมเชิงบวกและพัฒนาอารมณ์ของผู้สูงอายุให้ดีขึ้นได้อย่างเห็นผลชัดเจน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้สึกมั่นใจในตนเอง และสามารถแสดงอารมณ์ทางบวกผ่านเสียงเพลงได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ยังสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้เข้าร่วมและอาสาสมัคร ส่งผลให้เกิดความรู้สึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง

ผลจากกิจกรรมยังส่งผลให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขกับชีวิตประจำวันมากขึ้น การได้พบปะกับผู้อื่นและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างสม่ำเสมอช่วยลดภาวะโดดเดี่ยว และลดโอกาสเกิดอาการซึมเศร้าที่พบได้บ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุ การร้องเพลงยังช่วยกระตุ้นความจำ การทำงานของสมอง และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกกระฉับกระเฉงและมีพลังในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมในระยะยาว

นอกจากนี้ กิจกรรมยังเอื้อต่อการออกกำลังกายเบา ๆ ผ่านการขับร่างกายขณะร้องเพลงหรือทำท่าทางประกอบ ซึ่งส่งเสริมการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ลดอาการข้อยึด ปวดเมื่อย และช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตทำงานดีขึ้น ส่งผลให้สุขภาพกายของผู้สูงอายุดีขึ้นควบคู่ไปกับสุขภาพจิต กิจกรรมในลักษณะนี้จึงเป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการด้านศิลปะ ดนตรี และสุขภาพเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม

ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย สภา และคณะ (2563) ที่เน้นว่า รูปแบบกิจกรรมนันทนาการควรมีองค์ประกอบที่ครอบคลุม ตั้งแต่วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา แผนกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ ไปจนถึงระบบการประเมินที่เหมาะสม การยืดหยุ่นเวลาและการคำนึงถึงข้อจำกัดของผู้สูงอายุในแต่ละรายถือเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งกิจกรรมเพลงเรือพื้นบ้านก็ได้สะท้อนหลักการเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปรับให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจเฉพาะบุคคล

ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของกัตติกา ธนะขำ และคณะ (2555) ที่พัฒนาโปรแกรมออกกำลังกายจากฟ้อนรำพื้นบ้าน พบว่ากิจกรรมที่มีฐานจากวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถกระตุ้นทั้งร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุได้ดี และมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ กิจกรรมขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านจึงไม่เพียงตอบสนองต่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็น "เครื่องมือส่งเสริมสุขภาพ" ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดในบริบทชุมชนอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืน

ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ เป็นแนวทางที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตในหลายมิติ ทั้งในด้านอารมณ์ พฤติกรรม การเข้าสังคม การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเรียนรู้วัฒนธรรม กิจกรรมลักษณะนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชุมชนหรือศูนย์ผู้สูงอายุทั่วประเทศ และสามารถพัฒนาเป็นโมเดลเชิงนโยบายที่บูรณาการสุขภาพ วัฒนธรรม และการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

**2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ** พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนในแต่ละกิจกรรม โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี พบว่าผู้สูงอายุมีระดับพฤติกรรมและอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมสูงกว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรม สะท้อนว่าความตื่นเต้นและความสนุกที่เกิดขึ้นในช่วงแรกอาจลดลงเมื่อกิจกรรมดำเนินไปสักระยะ ซึ่งเป็นธรรมชาติของกิจกรรมที่เน้นความร่าเริงและการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเข้มข้น แต่หากไม่ปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมรูปแบบกิจกรรม อาจส่งผลให้เกิดความอึดอัดหรือเหนื่อยล้าได้ในระยะยาว

ในส่วนของกิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของเพลงที่มีเนื้อหาหลักซึ่ง และเรียบง่ายในท่วงทำนอง ทำให้เกิดบรรยากาศที่นึ่งสงบ และเอื้อต่อการไตร่ตรองมากกว่าการแสดงออก ผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มตอบสนองต่อกิจกรรมนี้ในเชิงจิตใจมากกว่าทางพฤติกรรม เช่น การซาบซึ้ง เข้าใจ หรือจดจำคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยไม่ได้แสดงออกผ่านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงชัดเจน ซึ่งยังถือเป็นผลเชิงบวกต่อภาวะอารมณ์โดยรวม

กิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา กลับให้ผลลัพธ์ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและอารมณ์ที่เพิ่มสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อเทียบกับก่อนเริ่มกิจกรรม เนื่องจากบทเพลงนี้มีความหมายเชิงสัญลักษณ์เกี่ยวกับการลาจาก ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของเวลาร่วมกัน การยุติกิจกรรมอย่างมีความหมายสร้างความรู้สึกลึกซึ้ง เข้มแข็ง และเกิดความซาบซึ้งในช่วงท้าย ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกประทับใจ และแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่กระตือรือร้นมากขึ้น เช่น การขอร้องซ้ำ การเสนอแนะกิจกรรมเพิ่มเติม หรือการแสดงความรักต่อผู้จัดกิจกรรม

จากผลการเปรียบเทียบทั้งสามกิจกรรมสามารถตีความได้ว่า พฤติกรรมและอารมณ์ของผู้สูงอายุได้รับผลกระทบในลักษณะที่แตกต่างกันตามลักษณะของบทเพลงและรูปแบบการจัดกิจกรรม บทเพลงที่มีเนื้อหาอ่อนคลาญและสื่อสารอย่างมีความหมาย เช่น เพลงอำลา สามารถปลุกเร้าอารมณ์ทางบวกได้อย่างลึกซึ้ง ขณะที่เพลงที่มีเนื้อหาตลกคักและทำทนายอารมณ์ อย่างเพลงเกี่ยวพาราสี ก็สามารถสร้างความสนุกได้ดีในช่วงแรก แต่จำเป็นต้องมีการจัดการด้านพลังงานและความยาวกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อคงความสนใจไว้ ขณะที่เพลงเชิงความเชื่อสะท้อนผลในระดับจิตใจและความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่า

ผลลัพธ์เหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ บุญรอด (2564) ที่ระบุว่า กิจกรรมดนตรีสามารถเปลี่ยนแปลงสุขภาพจิตและอารมณ์ของผู้สูงอายุในทิศทางบวกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ผู้สูงอายุได้มีโอกาสสื่อสาร แสดงออก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีร่วมกับผู้อื่นในชุมชน นอกจากจะส่งผลต่อสุขภาวะทางใจแล้ว ยังส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมรอบตัวผู้สูงอายุอีกด้วย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาว

นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงผลการศึกษานี้ก็กับงานวิจัยของ จิรวรรณ บุญมี และธวัชชัย บุญมี (2560) ที่ศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมกิจกรรมของเล่นพื้นบ้าน พบว่าผู้เข้าร่วมแสดงพฤติกรรมกระตือรือร้น สนุกสนาน ตั้งใจเรียนรู้ และมีความพยายามอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ในเชิงพฤติกรรมดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมเพลงเรือพื้นบ้าน โดยเฉพาะในส่วนของความสนใจ มีส่วนร่วม และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนรู้ในวัยสูงอายุ ที่ต้องอาศัยความยืดหยุ่นทางอารมณ์และพื้นที่ให้แสดงออก

โดยสรุป กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรม และอารมณ์ของผู้สูงอายุ หากได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะเพลงและจังหวะชีวิตของผู้เข้าร่วมอย่างเหมาะสม กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสร้างความสุข แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม การสร้างความผูกพันในชุมชน และการส่งต่อคุณค่าท้องถิ่นไปยังรุ่นต่อไปได้อย่างยั่งยืน ถือเป็นต้นแบบกิจกรรมที่ควรส่งเสริมในระดับชุมชนและนโยบายสาธารณะต่อไป

**3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ** พบว่า จากผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน พบว่ากิจกรรมที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด คือกิจกรรมที่ 3 เพลงอามลา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อันแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของผู้สูงอายุ กิจกรรมนี้ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิง หากแต่ยังช่วยส่งเสริมสุขภาพจิต กระตุ้นความทรงจำ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้อาสาสมัครแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุได้อย่างดีเยี่ยม

กิจกรรม เพลงอามลา ยังมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้สูงอายุกับบริบทวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ผ่านการใช้เนื้อเพลงที่มีความหมายลึกซึ้ง และการขับร้องที่สะท้อนถึงความรู้สึกผูกพันและความเข้าใจในช่วงวัยของตนเอง ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกมีส่วนร่วมและตระหนักถึงคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นกันเอง องค์ประกอบดังกล่าวทำให้กิจกรรมนี้มีความสมบูรณ์ทั้งในเชิงวัฒนธรรมและสุขภาวะ ส่งผลให้เกิดการยอมรับและพึงพอใจในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มเชิงบวกต่อการพัฒนากิจกรรมลักษณะนี้ในชุมชนอื่น ๆ

กิจกรรมในลำดับรองลงมา คือ เพลงความเชื่อ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.40 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวก็มีความเหมาะสมในด้านการให้ความรู้ ความบันเทิง และการส่งเสริมสุขภาพจิตให้ผู้สูงอายุไม่แพ้กิจกรรมอื่น ๆ เพลงความเชื่อมีเนื้อหาเกี่ยวกับคติความเชื่อและประเพณีท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุได้รำลึกถึงอดีตและเข้าใจในวิถีชีวิตของตนเองในอดีตมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดกิจกรรมดังกล่าวยังมีการออกแบบให้เกิดความสนุกสนานผ่านรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมกิจกรรม

นอกจากนี้ กิจกรรม เพลงความเชื่อ ยังมีจุดเด่นในเรื่องของการลดความเครียดและเพิ่มความสุขผ่านการร้องเพลงร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นมิตรและเปิดกว้างต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกได้รับการยอมรับและได้รับความเคารพในฐานะผู้มีประสบการณ์ชีวิตอย่างยาวนาน ปัจจุบัน

เหล่านี้ส่งผลให้กิจกรรมดังกล่าวได้รับความนิยมและมีคุณค่าในการต่อยอดเป็นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนต่อไปในอนาคต

สำหรับกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี่ยวพาราสี แม้จะอยู่ในลำดับท้าย แต่ก็ได้รับความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 จุดเด่นของกิจกรรมนี้คือความสนุกสนาน ร่าเริง และการกระตุ้นอารมณ์เชิงบวกผ่านบทเพลงที่มีลักษณะเกี่ยวพาราสีในเชิงวรรณศิลป์พื้นบ้าน ซึ่งสามารถสร้างเสียงหัวเราะและบรรยากาศแห่งความสุขให้แก่ผู้สูงอายุ ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมการแสดงออกในอดีต ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้รูปแบบการสื่อสารในอดีตและสามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

อีกทั้ง เพลงเกี่ยวพาราสี ยังช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสารผ่านการฝึกการออกเสียง การจดจำเนื้อร้อง และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในกิจกรรม แม้ว่าอาจมีความท้าทายในด้านการสื่อความหมายหรือความเข้าใจเนื้อหาในบางช่วงสำหรับผู้สูงอายุบางราย แต่การออกแบบกิจกรรมให้สามารถปรับตามบริบทเฉพาะบุคคล และการให้การสนับสนุนจากอาสาสมัครหรือครูผู้สอน ส่งผลให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและได้รับการตอบรับที่ดี

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ จำเนียร และคณะ (2566) ที่แสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อพื้นบ้าน เช่น การรำไทพาทย์ สามารถสร้างการเรียนรู้และความผูกพันของคนในชุมชนกับวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิชญ์บุญรอด และศิวดล มาตราข (2565) ที่ชี้ให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมกิจกรรมพื้นบ้านในลักษณะการแสดงและการขับร้องที่เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลวิจัยเหล่านี้จึงสนับสนุนแนวคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ศิลปะพื้นบ้านเป็นฐาน มีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างแท้จริง

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ชุมชนควรนำกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านไปจัดในพื้นที่หรือชุมชนอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม
2. ควรเพิ่มเติมเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น กลอง ฉิ่ง หรือเครื่องดนตรีพื้นบ้านอื่น ๆ เข้าร่วมในกิจกรรม เพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานและสร้างบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและจิตใจของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และพัฒนาเนื้อหาเพลงให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเกิดความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้เชิงลึก และมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

#### **ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป**

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในบริบทของชุมชนที่แตกต่างกัน เพื่อประเมินผลกระทบของกิจกรรมขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทต่าง ๆ

2. ควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุในด้านการเรียนรู้และเพิ่มระดับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมในระยะยาว เช่น การจัดกิจกรรมแบบต่อเนื่องหรือรายเดือน เพื่อประเมินผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ความมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระยะยาว

#### **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**

1. หน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากร และการอบรมบุคลากรในระดับชุมชน

2. เสนอให้มีการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์เรียนรู้ในระดับชุมชน ที่ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข

3. ภาครัฐควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงเรือพื้นบ้าน การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรมกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน



บรรณานุกรม

## บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2566). รายงานข้อมูลจังหวัดพิจิตร. สืบค้น 4 ธันวาคม 2566, จาก [https://3doctor.hss.moph.go.th/main/rp\\_ampur?region=รายงานข้อมูลจังหวัดพิจิตร](https://3doctor.hss.moph.go.th/main/rp_ampur?region=รายงานข้อมูลจังหวัดพิจิตร).
- กฤต พิรัตน์สกุล. (2564). การพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมโดยใช้แบบ K6 และการใช้ดนตรีท้องถิ่นผสมผสานกับดนตรีสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มวิชาเรียนศิลปะ (วิชาดนตรี) โรงเรียนกัลยาณวัฒน์. วารสารพุทธศึกษาและวิจัย, 7(2), 276-287.
- กัตติกา ธนะขำ, ผ่องใส กันทเสน, และรัตนกร ยศอินทร์. (2555). การพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมการออกกำลังกาย ด้วยการรำไม้พลองประยุกต์กับการฟ้อนมอญเชิงเมื่อน่าน ต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ. วารสารสภาการพยาบาล, 27(2), 81-93.
- จิรวรรณ บุญมี, และธวัชชัย บุญมี. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชลาลัย วงศ์อารีย์. (2561). แนวทางการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. วารสารชุมชนวิจัย, 12(1), 169-183.
- ชำนาญ แก้วสว่าง, บำรุง พาทยกุล, และสุพรรณิ เหลือบุญชู. (2566). ภูมิศิลป์เพลงพื้นบ้านภาคกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 15(2), 18-33.
- นิชาภัทร มณีพันธ์, ศรินรัตน์ จันทพิมพ์, และณรงค์กร ชัยวงศ์. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านต่อการป้องกันภาวะสมองเสื่อม ของผู้สูงอายุในชุมชน. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 15(3), 85-98.
- ธนธณ์ แจ่มไม้. (2564). การใช้ประโยชน์จากเกมพื้นบ้านเชิงนันทกรรมสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธิตี ปัญญาอินทร์, และเอกชัย ชีรภักศิริ. (2566). ดนตรีและเพลงพื้นบ้าน: การพัฒนากิจกรรมดนตรีรองรับสังคมสูงวัยในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 15(1), 69-84.
- นภาพร เนตรประดิษฐ์, และบุญทาวรรณ วิงวอน. (2564). รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมประเพณีของชุมชนลำปางเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: บ้านสบเลื่อน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 7(2), 47-63.

- บริษัท วี อาร์ เวิลด์ ทัวร์ จำกัด. (2566). *ประเพณีการแข่งขันเรือยาวในจังหวัดพิจิตร*. สืบค้น 4 ธันวาคม 2566, จาก <https://we-rworldtour.com/ประเพณีการแข่งขันเรือยาว>.
- บุญรอง ชาวบ้านกร่าง. (2556). *แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษาเพลงพื้นบ้านชุมชนหนองผักนาก ตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญสมหญิง พลเมืองดี, และกนกวลีย์ แจ่มจำรูญ. (2558). *การศึกษามรดกวัฒนธรรมเพลงเรือสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปณิชา พรประสิทธิ์, จุฑาทิพย์ วิวัฒนาพันธุ์วงศ์, และอรรณญา ดุ้ยคำภีร์. (2564). ดนตรีและสุขภาวะทางใจของผู้สูงอายุ. *วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 91-103.
- ปานใจ จันทร์สีดา. (2558). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทัพไทย อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภาณุรุจ เดชวาริ. (2555). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เมธาวี จำเนียร, กรกฎ จำเนียร, และเมธิ แก้วสนิท. (2564). การใช้สื่อการแสดงพื้นบ้านเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 22(2), 1-8.
- เมธาวี จำเนียร, กรกฎ จำเนียร, ศศิพัชร บุญขวัญ, ทองพูล มุขรักษ์, ประภาศรี เพชรมนต์, และสุรศักดิ์ แก้วอ่อน. (2566). *การพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีไทบนกพิพิค: การละเล่นพื้นบ้านสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ของตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 14(1), 331-348.
- รัชยา เชื้อกลาง, สุทธิพรรณ ธีรพงศ์, และฉลาพิชญ์ บุญจิตสิทธิ์ศักดิ์. (2563). *การสร้างนิทานเพลงพื้นบ้านมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านภาคกลางสำหรับเด็กอนุบาล*. *วารสารครุศาสตร์*, 48(3), 316-331.
- ลัดดา บุญเกิด. (2557). *ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษณุ บุญรอด, และศิวดล มาตรา. (2565). องค์ความรู้และการสร้างสรรค์การละเล่นเพลงเรือโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลท่าโพธิ์อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 12(2), 71-88.
- วิษณุ บุญรอด. (2564). *กิจกรรมดนตรีเพื่อผู้สูงอายุเสริมสร้างสุขภาพจิต*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิษณุ บุญรอด. (2565). *รูปแบบกิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างความผาสุกทางใจ*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 28(2), 31-45.

- ศุภโชคชัย นันทศรี. (2564). การสร้างฐานข้อมูล นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์จากเกมพื้นบ้าน  
สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ, รัฐวรรณ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ราไฟ ประสานอารังศิริ, และกอบกุล  
วิศิษฐ์สรศักดิ์. (2564). รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการตนเองแบบกลุ่ม  
เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่ชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ,  
6(8), 254-272.
- สนิท บุญฤทธิ์. (2532). เพลงเรือแหลมโพธิ์ จังหวัดสงขลา. สงขลา: เมืองสงขลา.
- สมชาย สภา, สาริพันธุ์ ศุภวรรณ, และชนกนารถ บุญวัฒน์กุล (2563) รูปแบบการจัดกิจกรรม  
นันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด  
อุดรธานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 13(2), 145-156.
- สมชาย สภา, สาริพันธุ์ ศุภวรรณ, และชนกนารถ บุญวัฒน์กุล. (2563). รูปแบบการจัดกิจกรรม  
นันทนาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด  
อุดรธานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 13(2), 145-156.
- สันติพันธ์ พุฒฤทธิ์, ประชัน คะเนวัน, และสถาพร วิชัยรัมย์. (2562). ความต้องการสวัสดิการสังคม  
ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์.  
วารสารสหวิทยาการจัดการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,  
3(1), 81-88.
- หมัดเฟาซี รูบามา, และกฤษดา มงคลศรี. (2562). ความต้องการสวัสดิการสังคมของ ผู้สูงอายุในเขต  
เทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา. วารสารการประชุมหาดใหญ่วิชาการ  
ระดับชาติและนานาชาติ, 10(1), 906-920.
- อรรถพล รอดแก้ว. (2564). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้นาฏศิลป์  
พื้นบ้าน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 49-67.
- อัมมิชา นาไวย์, อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, ไพรัชโกศลย์พิพัฒน์, ศรีจันทร์ พูใจ, และสุทธิดา  
พงษ์พันธ์งาม. (2563). การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายแบบพออนเจิงเพื่อส่งเสริม  
สมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอาคารปวดข้อเช่า.  
วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(10), 266-285.
- อาทิตยา ธานีรัตน์, มนัส วัฒนไชยยศ, และบรรจง ชลวิโรจน์. (2559). การพัฒนาเอกสารประกอบ  
การสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องสายสากล 1 (ไวโอลิน) โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น  
เพลงรำวงย้อนยุค ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.  
ลักทอง:วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22(3),1-11.

- Baird, A. & Thompson, W. F. (2018). The Impact of music on the self in dementia. *J. Alzheimers Dis*, 61, 827-841.
- Birren, J. E., & Renner, V. J. (1977). Research on the psychology of aging: Principles and experimentation. *Handbook of the psychology of aging*, 1.
- Chan, M. F., Chan, E. A., & Mok, E. (2010). Effects of music on depression and sleep quality in elderly people: A randomised controlled trial. *Complementary therapies in medicine*, 18(3), 150-159.
- Chang, P. J., Wray, L., & Lin, Y. (2014). Social relationships, leisure activity, and health in older adults. *Health psychology: official journal of the Division of Health Psychology, American Psychological Association*, 33(6), 516-523.
- Cohen, A., Bailey, B., & Nilsson, T. (2002). The importance of music to seniors. *Psychomusicology*, 18(1-2), 89-102.
- Gallego, M. G., & Garcia, J.G. (2017) Music therapy and Alzheimer's disease: Cognitive, Psychological and Behavioural Effects. *Neurogia (English Edition)*, 21(5), 300-308.
- Kaufmann, C., Montross-Thomas, L. & Griser, S. (2018). Increased Engagement with Life: Differences in the Cognitive, Physical, Social, and Spiritual Activities of Older Adult Music Listeners. *The Gerontologist*, 58, 10.1093/geront/gnw192.
- Khemthong, S, Pejarasangharn, U, Uptampohtiwat T., & Khamya, A. (2012). Effect of Musical Training on Reaction Time: A Randomized Control Trial in Thai Elderly Individuals. *Music and Medicine*, 4(1), 16-21.
- Stratton, V.N., & Zalanowski, A. The Effect of Background Music on Verbal Interaction in Groups. *Journal of Music Therapy*, 21(1), 16-26.
- Wall, M. & Duffy, A. (2010). The effects of music therapy for older people with dementia. *British Journal of Nursing (Mark Allen Publishing)*, 19, 108-13.



ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

## แบบสอบถามกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

รหัสอาสามัคร NO. 06

**แบบสอบถามความพึงพอใจ**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

คำชี้แจง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จึงแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสาสมัคร

1. เพศ

( ) ชาย

(☒) หญิง

2. อายุ

( ) 60-69

(☒) 70-79

( ) 80 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

(☒) ประถมการศึกษา น. 2

( ) มัธยมศึกษา

( )ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

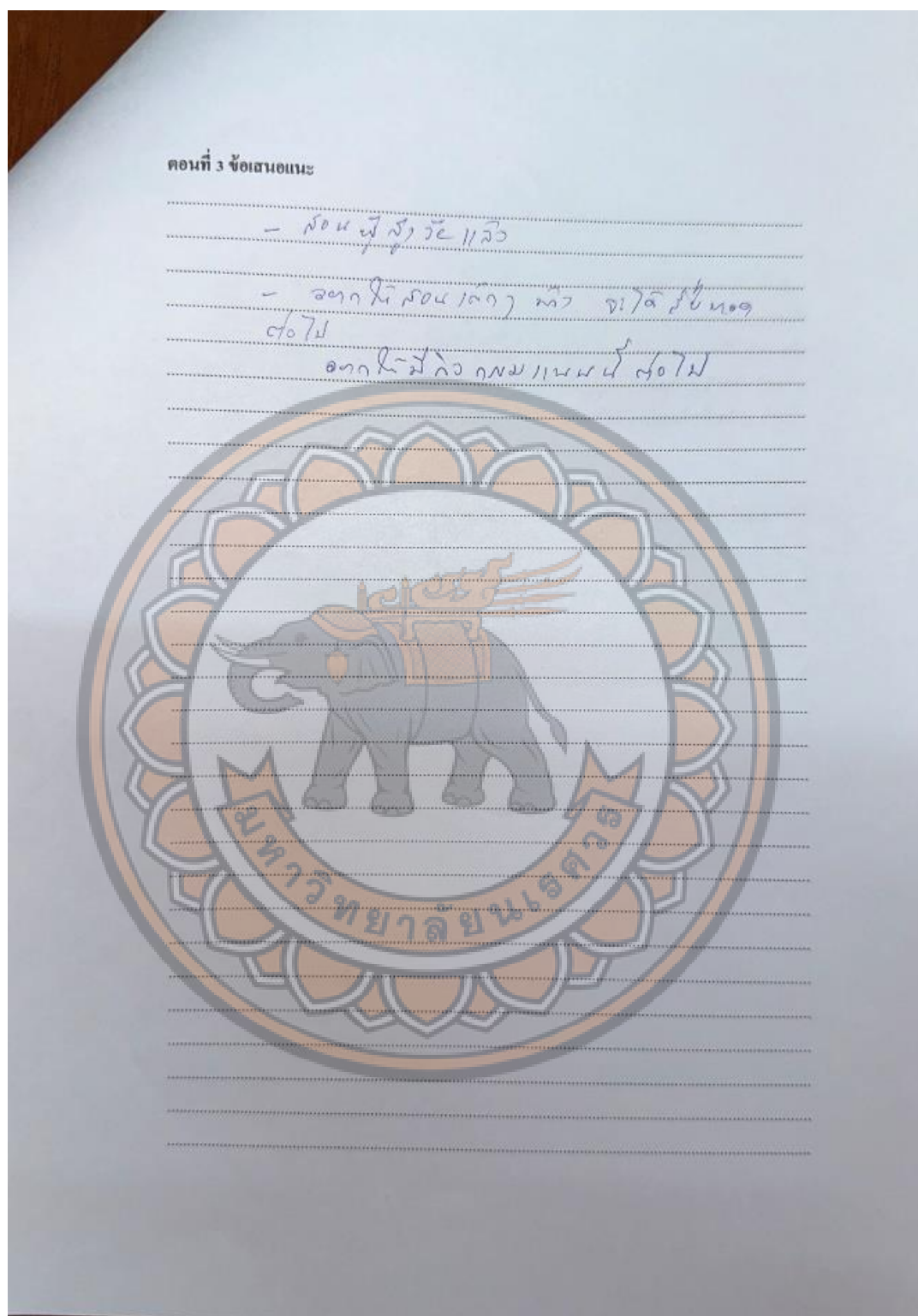
4. โรคประจำตัว

(☒) มี *ความดันโลหิตสูง*

( ) ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
กำลังแรง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           |                  | /   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น                      | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่น ในกลุ่ม                     |                  | /   |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             |                  | /   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี  |                  | /   |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น                     |                  | /   |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                     |                  | /   |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการขับร้อง                                                               | /                |     |         |      |            |



ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 1 จากระหัสศาสตร 06

รหัสอาสามัคร NO. 12.....

## แบบสอบถามความพึงพอใจ

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

คำชี้แจง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จึงแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสามัคร

1. เพศ

- ☒ ชาย  
☐ หญิง

2. อายุ

- ☒ 60-69  
☐ 70-79  
☐ 80 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

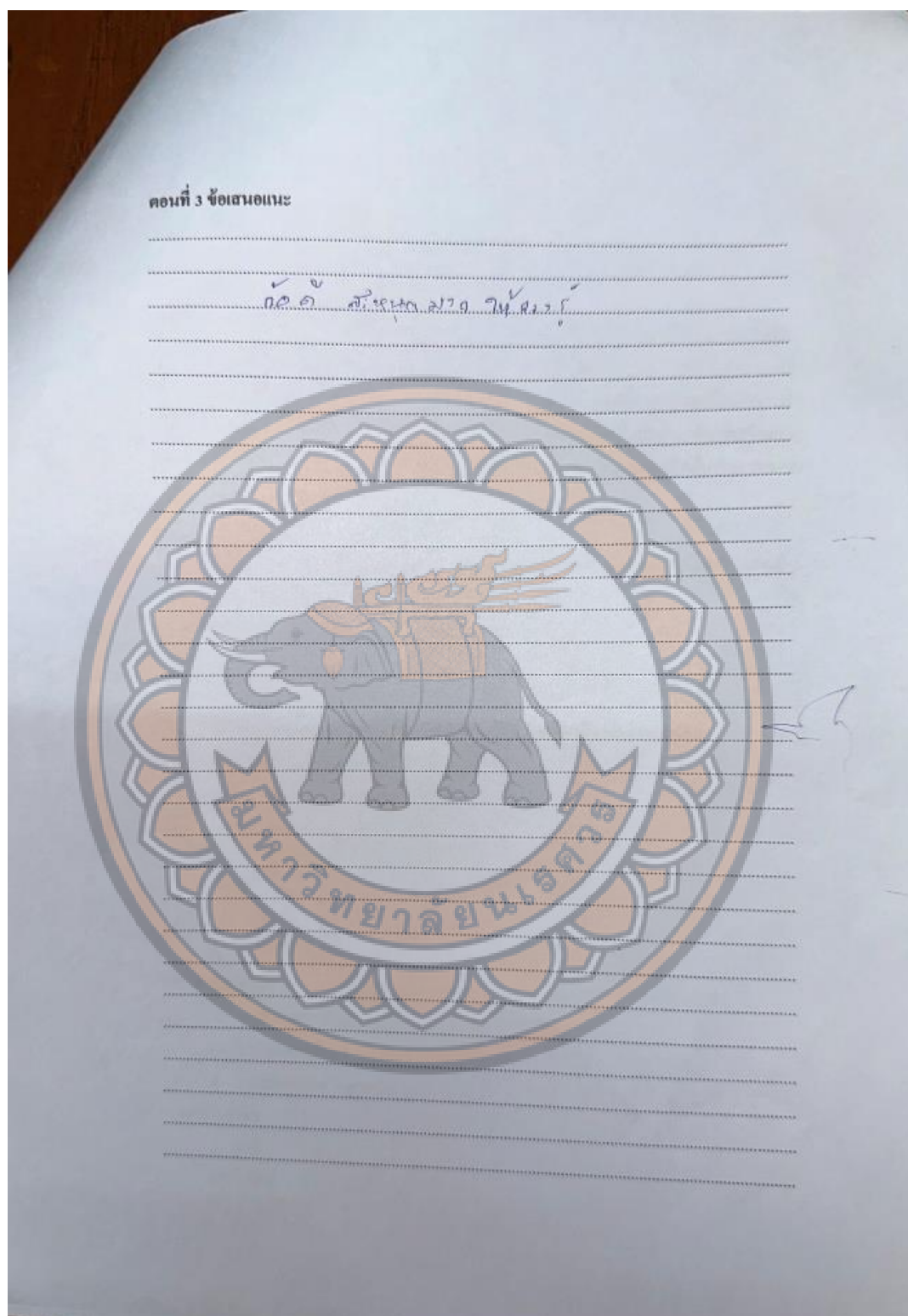
- ☒ ประถมการศึกษา  
☐ มัธยมศึกษา  
☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. โรคประจำตัว

- ☐ มี  
☒ ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น                      |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม                      |                  | ✓   |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี  |                  | ✓   |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น                     |                  | ✓   |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                     |                  | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้                                                              | ✓                |     |         |      |            |



ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 1 จากรหัสอาสาสมัคร 12

รหัสอาสามัคร NO. 05.....

## แบบสอบถามความพึงพอใจ

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ข้าพเจ้า การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จึงแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

ข้าพเจ้า กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสามัคร

1. เพศ

☐ ชาย☒ หญิง

2. อายุ

☒ 60-69☐ 70-79☐ 80 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

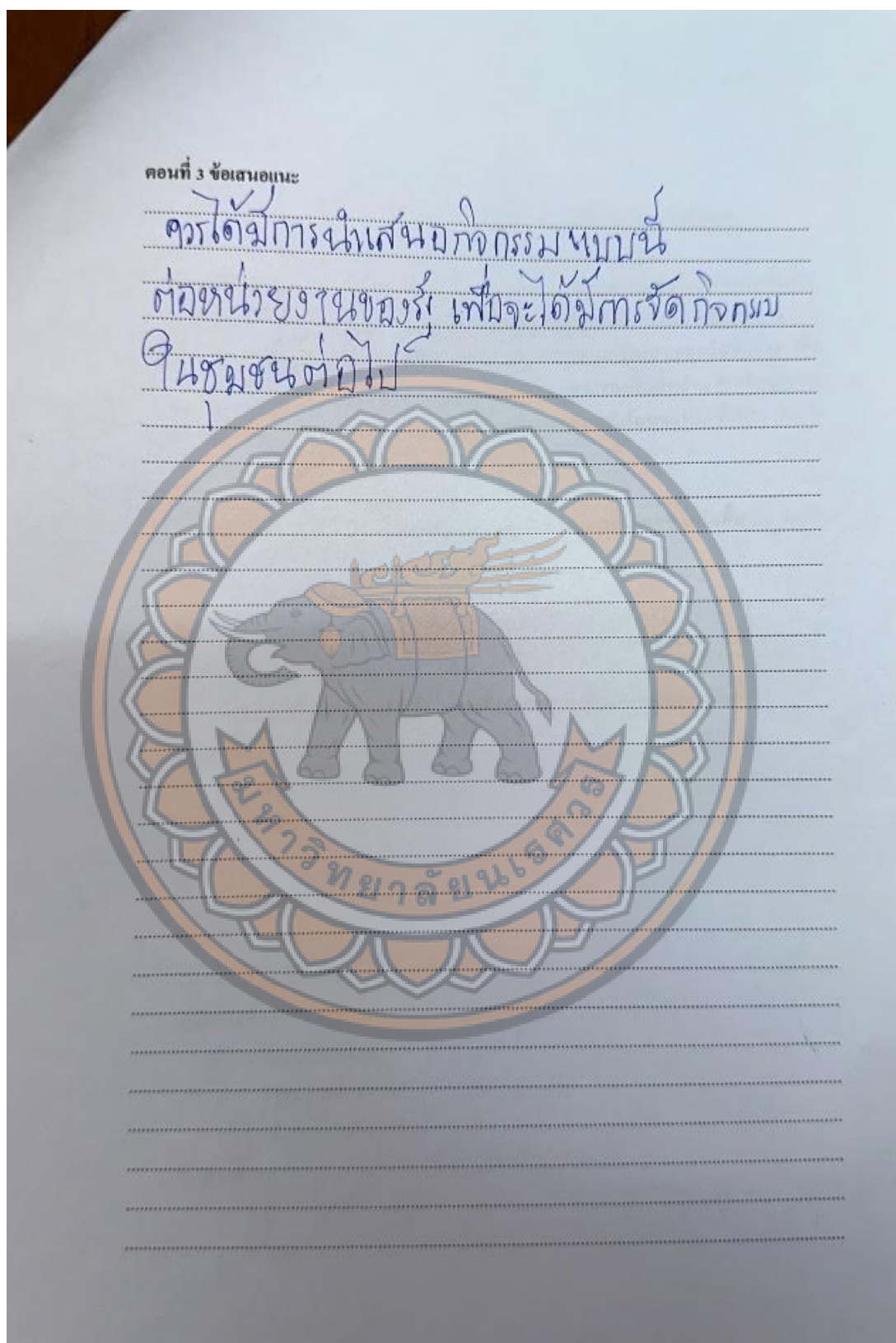
☐ ประถมการศึกษา☐ มัธยมศึกษา☒ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. โรคประจำตัว

☐ มี☒ ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น                      | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม                      | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี  | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น                      | ✓                |     |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัคร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                    | ✓                | ✓   |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้                                                              | ✓                |     |         |      |            |



ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 2 จาการหัสศาสสมัคร 05

รหัสอาสาสมัคร NO...06...

## แบบสอบถามความพึงพอใจ

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

**คำชี้แจง** การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสาสมัคร

1. เพศ

☐ ชาย☒ หญิง

2. อายุ

☒ 60-69☐ 70-79☐ 80 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☒ ประถมการศึกษา☐ มัธยมศึกษา☐ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. โรคประจำตัว

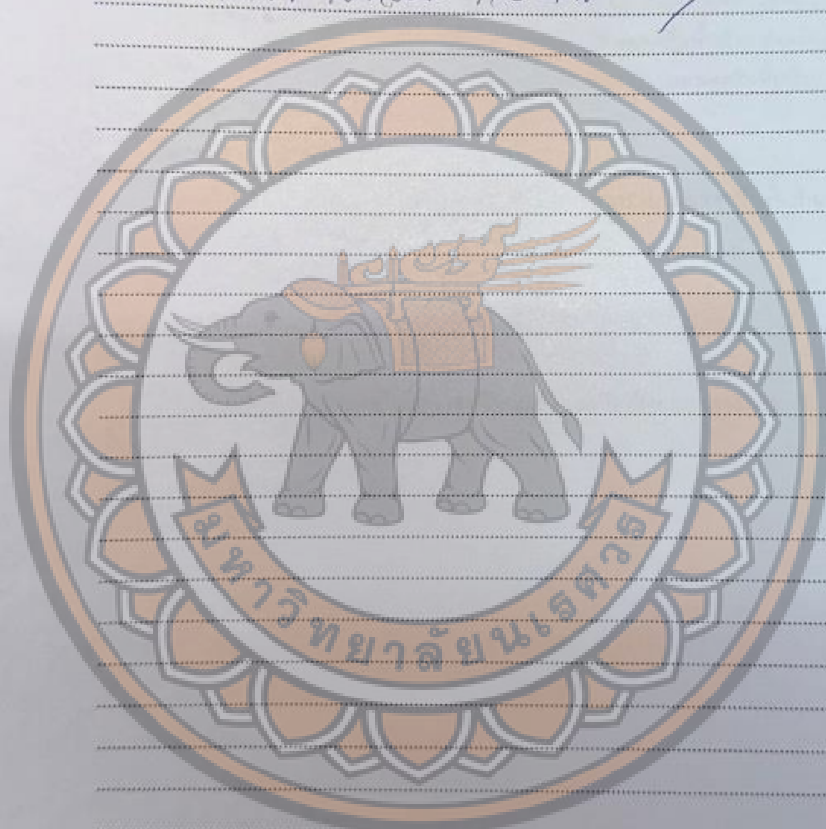
☒ มี *dm dv*☐ ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
ถ้ำช้างงา กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น                      | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม                      |                  | /   |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             |                  | /   |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี  | /                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านได้ช่วยพัฒนานักยะการสื่อสารของอาสาสมัครให้ดีขึ้น                         | /                |     |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                     | /                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้                                                              | /                |     |         |      |            |

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

อยากให้ องค์กร หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน  
เพื่อ ให้ อบ/เทศบาล อบจ. อบก. อบค. อบผ. อบช. อบต.  
ได้ทราบ เพื่อจะได้ ให้ความช่วยเหลือ



ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 2 จากระหัสศาสตร 06

รหัสอาสามัคร NO. ๐๙

## แบบสอบถามความพึงพอใจ

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ข้าพเจ้า การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของกรพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสามัคร

ข้าพเจ้า กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสามัคร

## 1. เพศ

- ( ) ชาย  
(✓) หญิง

## 2. อายุ

- (✓) 60-69  
( ) 70-79  
( ) 80 ปีขึ้นไป

## 3. ระดับการศึกษา

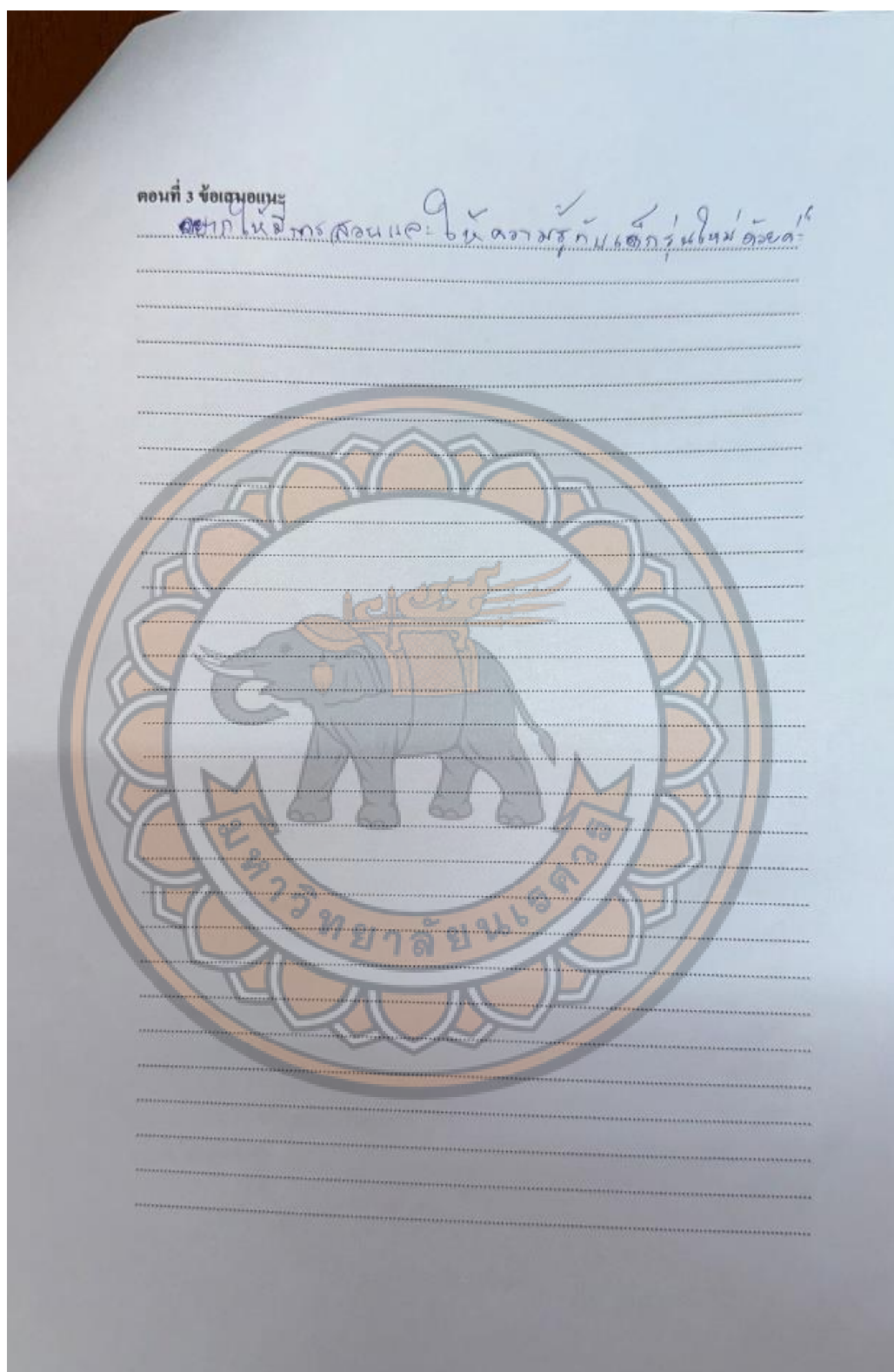
- ( ) ประถมการศึกษา  
( ) มัธยมศึกษา  
(✓) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

## 4. โรคประจำตัว

- ( ) มี  
(✓) ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น                      | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม                      | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัคร ได้ดี | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัคร ให้ดีขึ้น                    | ✓                |     |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                     | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้                                                              | ✓                |     |         |      |            |



ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 3 จากรหัสอาสาสมัคร 09

รหัสอาสามัคร NO.....05

## แบบสอบถามความพึงพอใจ

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

คำชี้แจง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จึงแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลอาสาสมัคร

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของอาสาสมัคร

## 1. เพศ

- ( ) ชาย  
( / ) หญิง

## 2. อายุ

- ( / ) 60-69  
( ) 70-79  
( ) 80 ปีขึ้นไป

## 3. ระดับการศึกษา

- ( ) ประถมการศึกษา  
( ) มัธยมศึกษา  
( / ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

## 4. โรคประจำตัว

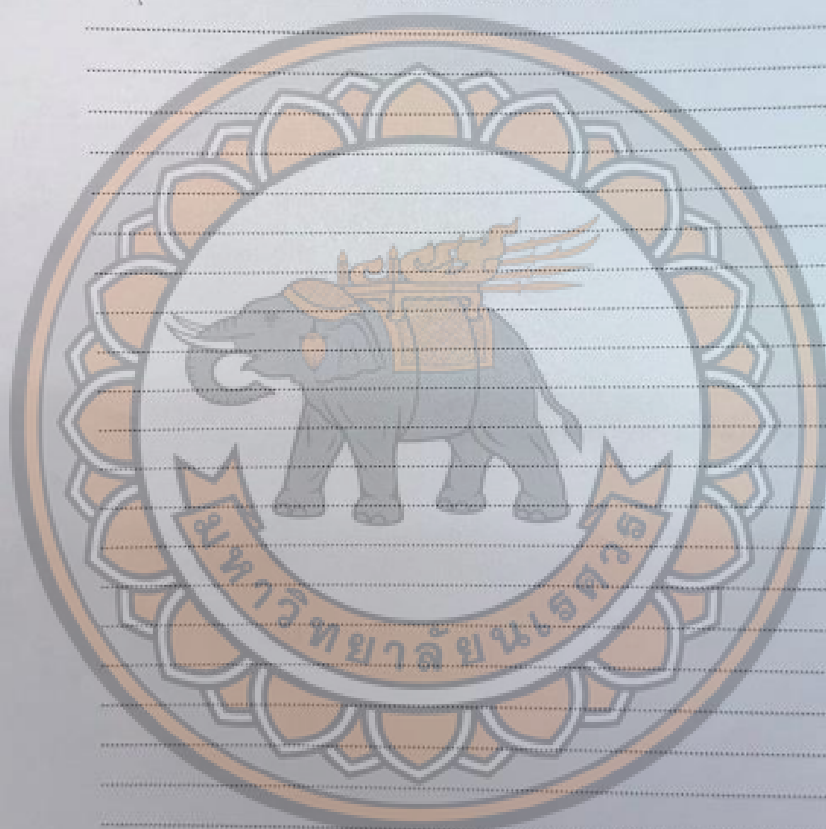
- ( ) มี  
( / ) ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ  
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของอาสาสมัคร

| รายการ                                                                                                    | ระดับความพึงพอใจ |     |         |      |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-----|---------|------|------------|
|                                                                                                           | มากที่สุด        | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| อาสาสมัครเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ปรากฏในเพลง                                                           | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ได้สร้างความสนุกสนานแก่อาสาสมัคร                         | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยในการลดความเครียดและเสริมสุขภาพทางจิตของอาสาสมัครได้ | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วยรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น                      | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครได้รับประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านกับผู้อื่นในกลุ่ม                      | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชน                                             | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครคิดว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความจำและความคิดสร้างสรรค์ของอาสาสมัครได้ดี  | ✓                |     |         |      |            |
| กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านนี้ ได้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของอาสาสมัคร ให้ดีขึ้น                    | ✓                |     |         |      |            |
| ผู้สอนเปิดโอกาสให้อาสาสมัคร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาเพลงเรือ                                    | ✓                |     |         |      |            |
| อาสาสมัครมีความประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้                                                              | ✓                |     |         |      |            |

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ควรได้มีการจัดกิจกรรม ค่ายแม่ ค่ายพ่อ ค่ายยาย ในลักษณะการสลับ  
กันสัปดาห์ ไป เจริญสมาธิร่วมกันทุกวัน



## แบบสังเกตกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่           | พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ความ<br>เข้าใจ |   |   | ความ<br>สนุกสนาน |   |   | การร่วม<br>กิจกรรม |   |   | กระตือรือ<br>ร้นในการ<br>สื่อสาร |   |   | มีส่วนร่วม<br>ทางสังคม<br>ในกลุ่ม |   |   | รวม<br>คะแนน |
|---------------|-----------------------|----------------|---|---|------------------|---|---|--------------------|---|---|----------------------------------|---|---|-----------------------------------|---|---|--------------|
|               |                       | 3              | 2 | 1 | 3                | 2 | 1 | 3                  | 2 | 1 | 3                                | 2 | 1 | 3                                 | 2 | 1 |              |
| รหัสอาสาสมัคร |                       |                |   |   |                  |   |   |                    |   |   |                                  |   |   |                                   |   |   |              |
| 1             | 001                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 2             | 002                   |                | / |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |
| 3             | 003                   |                | / |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |
| 4             | 004                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 5             | 005                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 6             | 006                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 7             | 007                   |                | / |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 8             | 008                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 9             | 009                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 10            | 010                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 11            | 011                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 12            | 012                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |

**เกณฑ์การให้คะแนน**

3 คะแนน = ดี

2 คะแนน = ปานกลาง

1 คะแนน = ปรับปรุง

๐๖ / ๐๔ / ๖๕

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 1 กิจกรรมที่ 1

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่ | พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ความ<br>เข้าใจ |   |   | ความ<br>สนุกสนาน |   |   | การร่วม<br>กิจกรรม |   |   | กระตือรือ<br>ร้นในการ<br>สื่อสาร |   |   | มีส่วนร่วม<br>ทางสังคม<br>ในกลุ่ม |   |   | รวม<br>คะแนน |
|-----|-----------------------|----------------|---|---|------------------|---|---|--------------------|---|---|----------------------------------|---|---|-----------------------------------|---|---|--------------|
|     |                       | 3              | 2 | 1 | 3                | 2 | 1 | 3                  | 2 | 1 | 3                                | 2 | 1 | 3                                 | 2 | 1 |              |
| 1   | 001                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 2   | 002                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 11           |
| 3   | 003                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |
| 4   | 004                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 5   | 005                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 6   | 006                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 7   | 007                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 8   | 008                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 9   | 009                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |
| 10  | 010                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 11           |
| 11  | 011                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 12  | 012                   | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 10           |

เกณฑ์การให้คะแนน

3 คะแนน = ดี

2 คะแนน = ปานกลาง

1 คะแนน = ปรับปรุง

04/04/67

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 2 กิจกรรมที่ 1

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่ | รหัสอาสาสมัคร | พฤติกรรม<br>และอารมณ์ | ความ<br>เข้าใจ |   |   | ความ<br>สนุกสนาน |   |   | การร่วม<br>กิจกรรม |   |   | กระตือรือ<br>ร้นในการ<br>สื่อสาร |   |   | มีสัมพันธ<br>ทางสังคม<br>ในกลุ่ม |   |   | รวม<br>คะแนน |
|-----|---------------|-----------------------|----------------|---|---|------------------|---|---|--------------------|---|---|----------------------------------|---|---|----------------------------------|---|---|--------------|
|     |               |                       | 3              | 2 | 1 | 3                | 2 | 1 | 3                  | 2 | 1 | 3                                | 2 | 1 | 3                                | 2 | 1 |              |
|     |               |                       |                |   |   |                  |   |   |                    |   |   |                                  |   |   |                                  |   |   |              |
| 1   | 001           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 2   | 002           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 13           |
| 3   | 003           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 11           |
| 4   | 004           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 5   | 005           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 6   | 006           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 7   | 007           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 8   | 008           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 9   | 009           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 13           |
| 10  | 010           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 13           |
| 11  | 011           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |
| 12  | 012           |                       | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                |   |   | 15           |

**เกณฑ์การให้คะแนน**

- 3 คะแนน = ดี
- 2 คะแนน = ปานกลาง
- 1 คะแนน = ปรับปรุง

๐๗ / ๐๔ / ๖๗

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 1 กิจกรรมที่ 2

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่ | พฤติกรรม<br>และอารมณ์<br>รหัสอาสาสมัคร | ความ<br>เข้าใจ |   |   | ความ<br>สนุกสนาน |   |   | การร่วม<br>กิจกรรม |   |   | กระตือรือ<br>ร้นในการ<br>สื่อสาร |   |   | มีส่วนร่วม<br>ทางสังคม<br>ในกลุ่ม |   |   | รวม<br>คะแนน |
|-----|----------------------------------------|----------------|---|---|------------------|---|---|--------------------|---|---|----------------------------------|---|---|-----------------------------------|---|---|--------------|
|     |                                        | 3              | 2 | 1 | 3                | 2 | 1 | 3                  | 2 | 1 | 3                                | 2 | 1 | 3                                 | 2 | 1 |              |
| 1   | 001                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 2   | 002                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 3   | 003                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 19           |
| 4   | 004                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 5   | 005                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 6   | 006                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 7   | 007                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 8   | 008                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 9   | 009                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |
| 10  | 010                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 14           |
| 11  | 011                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 15           |
| 12  | 012                                    | /              |   |   | /                |   |   | /                  |   |   | /                                |   |   | /                                 |   |   | 13           |

เกณฑ์การให้คะแนน

3 คะแนน = ดี

2 คะแนน = ปานกลาง

1 คะแนน = ปรับปรุง

02/04/67

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 2 กิจกรรมที่ 2

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

คำชี้แจง แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่ | พฤติกรรมและอารมณ์ | ความเข้าใจ |   |   | ความสนุกสนาน |   |   | การร่วมกิจกรรม |   |   | กระตือรือร้นในการสื่อสาร |   |   | มีสัมพันธทางสังคมในกลุ่ม |   |   | รวมคะแนน |
|-----|-------------------|------------|---|---|--------------|---|---|----------------|---|---|--------------------------|---|---|--------------------------|---|---|----------|
|     |                   | 3          | 2 | 1 | 3            | 2 | 1 | 3              | 2 | 1 | 3                        | 2 | 1 | 3                        | 2 | 1 |          |
| 1   | 001               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 2   | 002               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 13       |
| 3   | 003               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 16       |
| 4   | 004               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 5   | 005               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 6   | 006               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 7   | 007               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 8   | 008               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 9   | 009               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 10  | 010               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 11  | 011               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 15       |
| 12  | 012               | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                        |   |   | 13       |

เกณฑ์การให้คะแนน

3 คะแนน = ดี

2 คะแนน = ปานกลาง

1 คะแนน = ปรับปรุง

09 / 04 / 67

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 1 กิจกรรมที่ 3

**แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัคร**  
**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

คำชี้แจง แบบสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตพฤติกรรมและอารมณ์ของอาสาสมัครระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

| ที่ | รหัสอาสาสมัคร | พฤติกรรมและอารมณ์ | ความเข้าใจ |   |   | ความสนุกสนาน |   |   | การร่วมกิจกรรม |   |   | กระตือรือร้นในการสื่อสาร |   |   | มีส่วนร่วมทางสังคมในกลุ่ม |   |   | รวมคะแนน |
|-----|---------------|-------------------|------------|---|---|--------------|---|---|----------------|---|---|--------------------------|---|---|---------------------------|---|---|----------|
|     |               |                   | 3          | 2 | 1 | 3            | 2 | 1 | 3              | 2 | 1 | 3                        | 2 | 1 | 3                         | 2 | 1 |          |
| 1   | 001           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 2   | 002           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 13       |
| 3   | 003           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 4   | 004           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 5   | 005           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 6   | 006           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 7   | 007           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 8   | 008           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 9   | 009           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 10  | 010           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 11  | 011           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 15       |
| 12  | 012           |                   | /          |   |   | /            |   |   | /              |   |   | /                        |   |   | /                         |   |   | 14       |

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน = ดี  
 2 คะแนน = ปานกลาง  
 1 คะแนน = ปรับปรุง

08/04/65

ตัวอย่างข้อมูลของผู้สังเกตที่ 2 กิจกรรมที่ 3

## แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

รหัสอาสาสมัคร NO. 08

### แบบสัมภาษณ์

#### เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ในกรณีครั้งนี้เป็นการสอบถามความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

- ทำให้สุขภาพแข็งแรง จิตใจแจ่มใส
- ได้พบเจอเพื่อนฝูง ได้รู้จักเพื่อนใหม่

2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

- ดิ้นไหวมาก จากอาการป่วยเรื้อรัง
- ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

- เพิ่มเครื่องเล่น อ่างว กองว เพลงพื้นบ้าน

05  
รหัสอาสาสมัคร NO.....

**แบบสัมภาษณ์**

**เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ**

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

- ช่วยผู้สูงอายุได้เรียนรู้และจำเนื้อเพลงได้มากขึ้น  
ทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้และจำเนื้อเพลงได้มากขึ้น  
- ได้ผ่อนคลาย  
- ได้สนุกสนาน ได้เรียนรู้และจำเนื้อเพลงได้มากขึ้น  
- ได้รู้จักกิจกรรมใหม่ๆ ทำให้ได้เรียนรู้และจำเนื้อเพลงได้มากขึ้น

2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

ไม่มี  
สถานที่จัดกิจกรรม สบาย

3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

อยากให้มีความคิดเห็น  
อยากให้มีความคิดเห็น

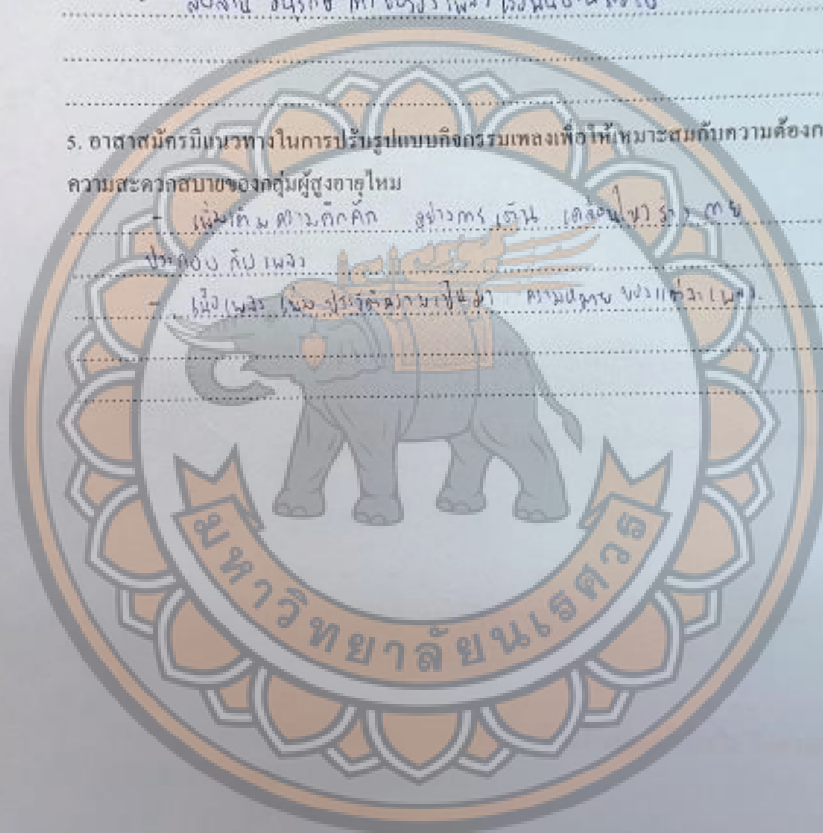
ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์หลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 1 จากรหัสอาสาสมัคร 05

4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้าง  
ความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

- เป็นไปได้ดี ช่วงในเทศกาลกิจกรรมในช่วงเช้า มีคนสนใจได้ไปเข้าร่วม
- สว. กนกศักดิ์ ช่วงเทศกาล ชว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์
- สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและ  
ความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

- ไม่ค่อยมี สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์
- ไม่ค่อยมี สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์ สว. กนกศักดิ์



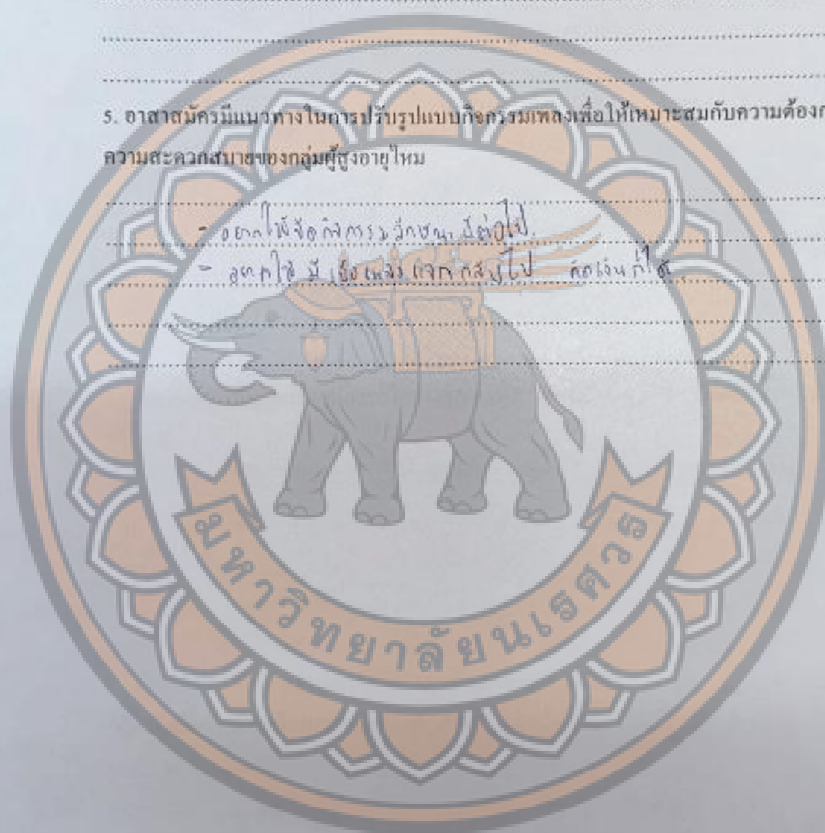
4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

- ได้ความดีใจ

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

- ออกไปจัดกิจกรรมที่ชุมชนได้

- สดุดใจ มี เนื้อเพลง เดิมๆ กลุ่มไป คัดลอกก็ได้



ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์หลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 1 จากรหัสอาสาสมัคร 08

รหัสอาศรมิคร NO. ....

## แบบสัมภาษณ์

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ข้าพเจ้า แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

- มีความสนุกสนาน ( รสชาติดี มีชีวิต )

- มีการเรียนรู้ในหลายๆเรื่อง ( ได้รู้ ได้เข้าใจ )

- มีความสุข

- มีความสุข

2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

- ไม่มีปัญหา

3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของกลุ่มผู้สูงอายุ

- ไม่ทราบ

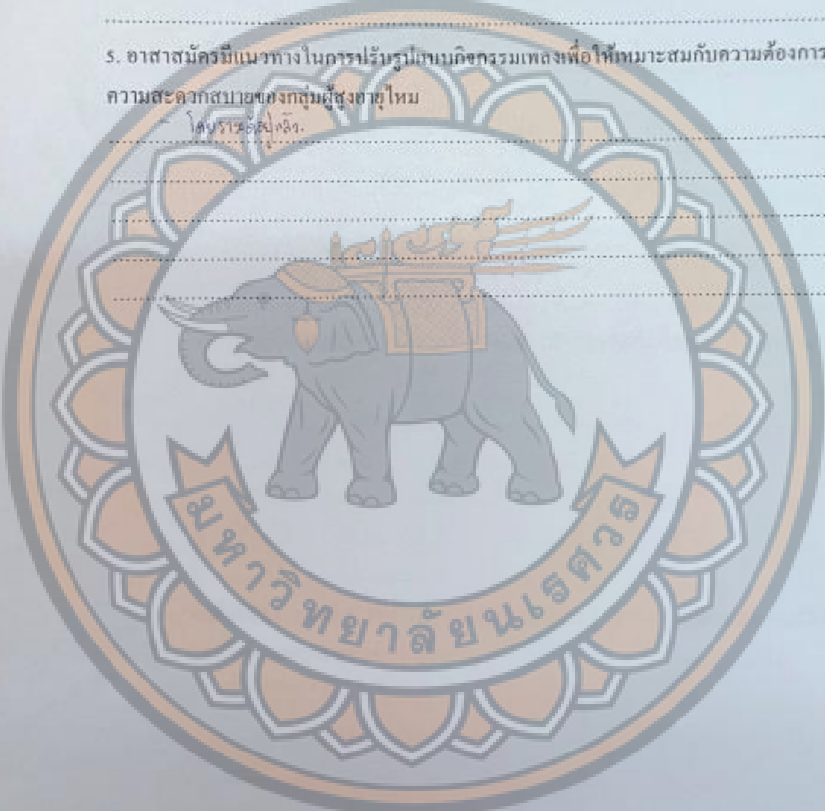
4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้าง  
ความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

- ทำให้ในกลุ่มผู้สูงอายุเกิดความสามัคคีกันมากขึ้น

- ทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของบรรพบุรุษ

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและ  
ความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

- ได้ปรับรูปแบบกิจกรรม



ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์หลังเข้าร่วมกิจกรรมที่ 2 จาการหัสอาสาสมัคร 01

รหัสอาสาสมัคร NO. ๐5.....

## แบบสัมภาษณ์

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1. อาสาสมัครคิดเห็นว่าการกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

- ช่วยคลายความเครียดได้บ้าง เมื่อทำเพลงแล้วรู้สึกไม่เครียด จิตใจสงบ
- เป็นได้ทั้งทำเพื่อใช้ฝึกสมาธิและที่สังคมได้ ได้ทั้งใจ ได้ทั้งกาย
- เพิ่มคุณค่าในชีวิต

2. อาสาสมัครมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ไม่มี

3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

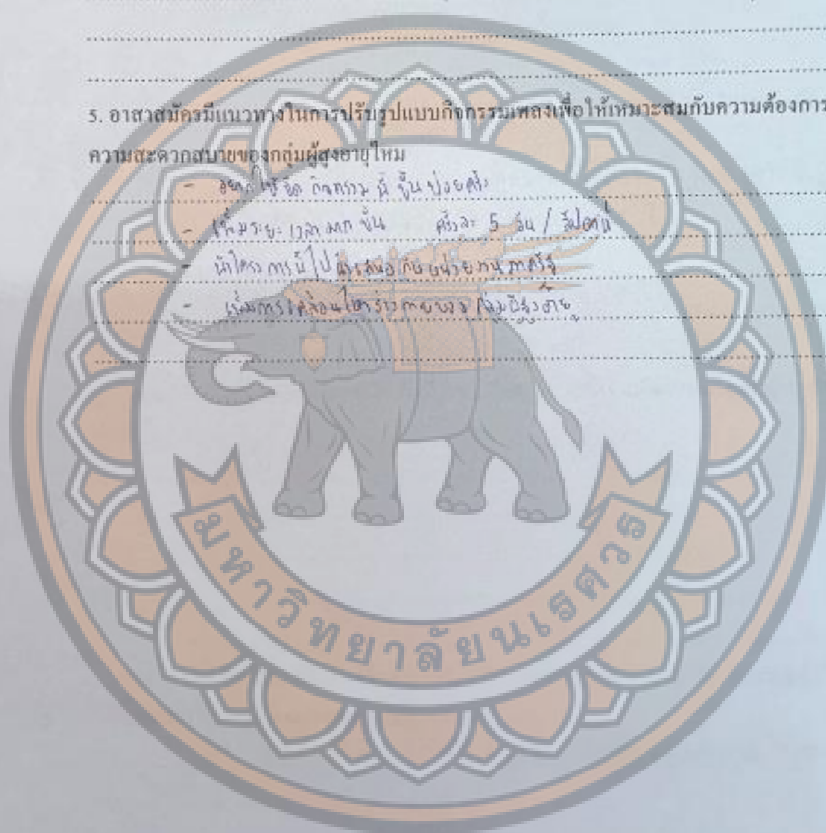
- อาจใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแบบบ้าน อาจใช้ดนตรีจาก ร็อค ป๊อป

4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้าง  
ความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

- มีความสนใจ ทำดี ในชุมชน
- ได้ มี กิจกรรม ที่ ไป ร่วม ใน กลุ่ม บางครั้ง เป็น การขับเรือ รวบรวม
- ขับร้อง เพลงกล่อมเด็ก ร่วมกัน ในใจ ร่วมกัน ขวักขมิ้นให้รัก

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและ  
ความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

- ออกไป ขับ เพลง ใน บ้าน
- ให้มี ระยะ เวลา ออก ข้าง 5 วัน / สัปดาห์
- นำไป ใช้ ในการ ไป สอน ให้กับ เด็ก ใน โรงเรียน
- เล่น เพลง ใน กลุ่ม ใน โรงเรียน และ ใน บ้าน



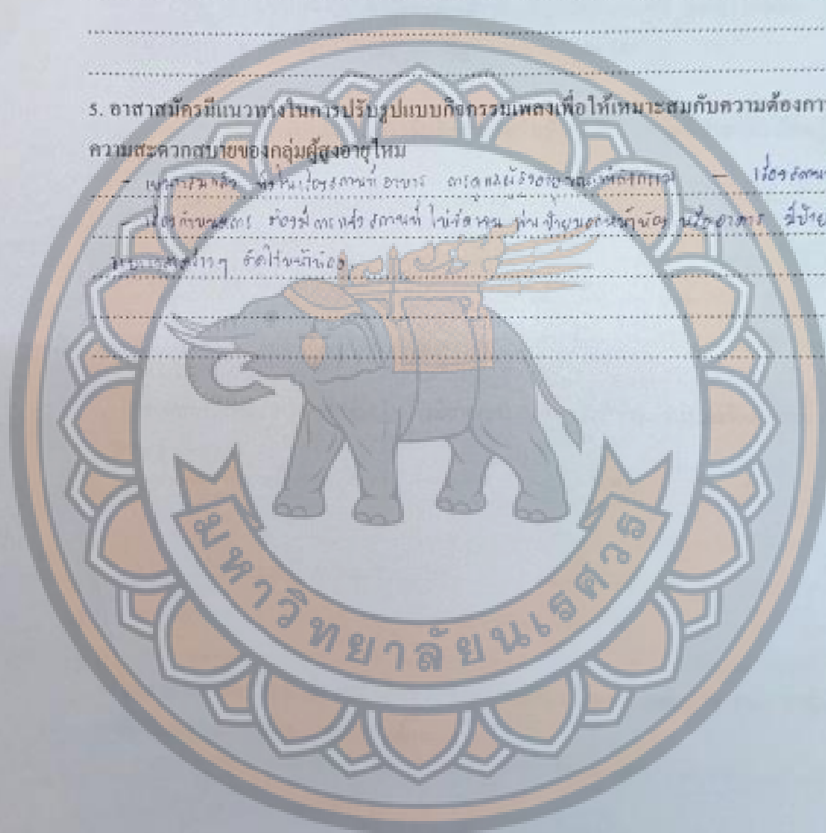


4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

- ชื่นชม ในเรือ ขวอคนลาคัดดี ขับร้อง 10 เพลง ทำหน้าที่ 100 คน ที่เล่นไว้มากับดนตรี

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

- เพลงเรือพื้นบ้าน ที่เล่นไว้มากับดนตรี ทำหน้าที่ 100 คน ที่เล่นไว้มากับดนตรี - 100 คนที่  
- ไม่รู้ภาษาอะไร ต้องมีคนที่รู้ภาษาที่ ไม่รู้คน ที่เล่นไว้มากับดนตรี ในเรือ ขวอคนลาคัดดี ขับร้อง 10 เพลง ทำหน้าที่ 100 คน ที่เล่นไว้มากับดนตรี



รหัสอาสาสมัคร NO.....06

## แบบสัมภาษณ์

## เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างไร

- ได้สองสิ่ง ขันเรือลวกดิน  
- ได้พูดคุย กับผู้สูงอายุด้วยกัน จากที่ไม่ค่อยได้พบปะ  
- สันทัดกัน  
- เป็นความทรงจำที่ดีที่ได้ไปชมกิจกรรม

2. อาสาสมัครมีข้อเสนอหรืออุปสรรคใดบ้างที่อาจจะขัดต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรือพื้นบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ

ไม่มี

3. อาสาสมัครคิดว่าควรมีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างไร ในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงในความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

- อยากให้มีการจัดลงตามสถานที่ต่าง ๆ  
- จัดที่ในบริเวณชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้ผู้สูงอายุท่านอื่นเข้าร่วม  
(เรื่องเดิม 1 ครั้ง)

4. อาสาสมัครคิดเห็นว่ากิจกรรมการจับร้องเพลงเรือพื้นบ้านสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างไร

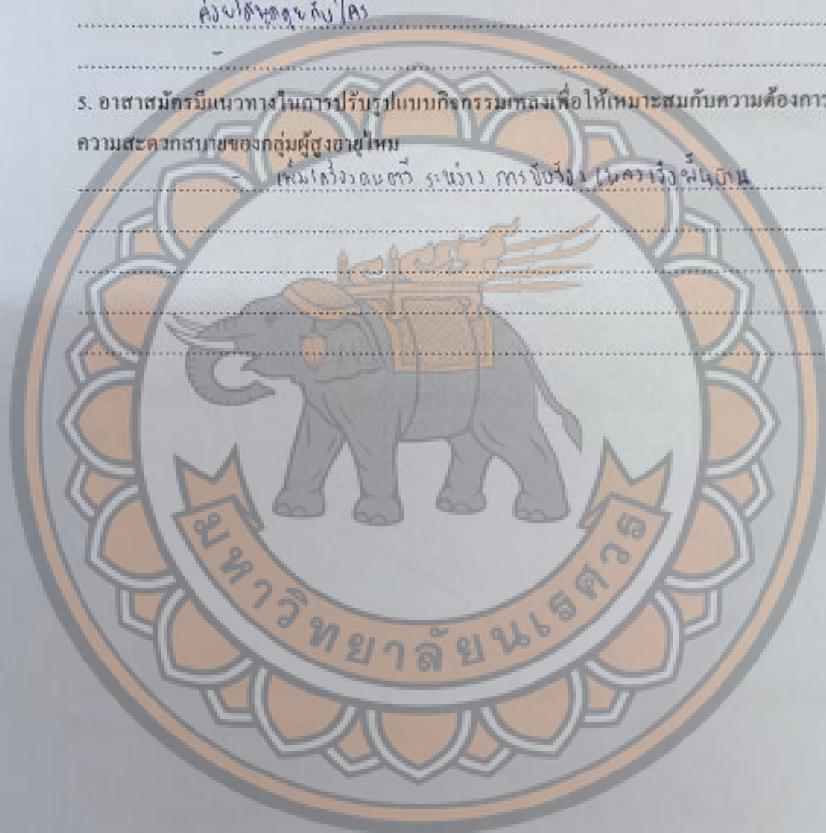
- การจับร้องเพลงพื้นบ้าน ด้าน ความจำ เนื้อเพลง ทำนอง

- สันถัมภ์กัน ตัวกันในกลุ่มผู้สูงอายุ

- เป็นกิจกรรมที่ทำให้น่าสนใจ กับผู้สูงอายุ ตัวกัน จากปกติ อยู่บ้าน ไม่ค่อยได้ออกมา

5. อาสาสมัครมีแนวทางในการปรับรูปแบบกิจกรรมเพลงเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกสบายของกลุ่มผู้สูงอายุไหม

เพิ่มเสียงดนตรี ทำนอง การร้อง ในวงร้องพื้นบ้าน



COA No. 062/2024  
IRB No. P2-0023/2567

AF 11/6.0



คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร  
99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000 หมายเลขโทรศัพท์ 055968721

#### หนังสือรับรองโครงการวิจัยครั้งแรก

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ชื่อโครงการ : การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการขับร้องเพลงเพื่อฟื้นฟูจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ  
ผู้วิจัยหลัก : นายคืบบุญ เปรมศรี  
สังกัดหน่วยงาน : คณะมนุษยศาสตร์  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วิบูลย์ บุญรอด  
วิธีทบทวน : แบบเร่งรัด  
รายงานความก้าวหน้า : ส่งรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี

#### เอกสารรับรอง

1. IF-01 Research Ethical Application for Intervention Study เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
2. IF-02 Conflict of Interest and Funding Form เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 22 มกราคม 2567
3. IF-03 สำหรับอาสาสมัครอายุ 20 ปี ขึ้นไป เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
4. IF-04 สำหรับอาสาสมัครอายุ 20 ปี ขึ้นไป เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 22 มกราคม 2567
5. IF-05 CV เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 22 มกราคม 2567 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566
6. IF-06 Budget เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 22 มกราคม 2567
7. Full Protocol เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 22 มกราคม 2567
8. แบบสัมภาษณ์ เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
9. แบบสอบถามเวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
10. แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เพลงประเพณีเกี้ยว เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
11. แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เพลงเรือแหลมโพธิ์ เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567
12. แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เพลงลา เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2567

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนวิทย์ ดาดี)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์  
มหาวิทยาลัยนเรศวร

วันที่รับรอง : 1 มีนาคม 2567

วันหมดอายุ : 1 มีนาคม 2568

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

ใบรับรองจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์

ภาคผนวก ข โฉัฒบทยเพลงในกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

ประมวลาภาพบรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการลงพื้นที่

โฉัฒบทยเพลงในกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน

เพลงในกิจกรรมที่ 1 เพลงเกี้ยวพาราสี

เพลงร้องเดี่ยว

เอ้อ เออ เอ็ง เอย ฮ้า ไ้ เอ้ยบ เอ้ยบ  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย  
หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮ้า ไ้ เอ้ยบ เอ้ยบ

ยินสำเนียงเสียงชาย แฉวเรือเข้ามาทัก ทำหยอกมาบอกรัก...( ฮ้า ไ้ )บ่นอะไร  
ดูท่าทางเจ้าชู้ เห็นหูกี่ไม่คุ่น เหมือนนอยากอมกระสุน...( ฮ้า ไ้ )หรือยังไ้  
ได้พบประสบแล้ว ต้องการแฉวเรือหนี ว่านี่คนไ้ใหม่...( ฮ้า ไ้ )ตะกวดไ้  
ขึ้นบกพีกี่ชอบ ลงน้ำพื้ไม่เกียง ดูคำพูดเพราะเพียง...( ฮ้า ไ้ )อำพรางไ้  
พื้เองผ่านมานัก บอกรักแต่ตัวน้อง พื้เองไม่ต้อง...( ฮ้า ไ้ )มาอยู่ใกล้  
ถ้าพื้้นเป็นคู้ หนูไม่ขออยู่ด้วย อย่าทำพูดรูปสวย...( ฮ้า ไ้ )เชื่อไม่ได้

(ลง) ไ้ ยอดชายหน้าดำ อย่ามัว คิดออกอ้อน

น้องคงไม่เอนอ่อน เชื่อใจเอย

(ลูกคู่รับ) เอ้ย เอย ใจเอย

ไ้ ยอดชายหน้าดำ อย่ามัว คิดออกอ้อน

ไ้ ยอดชายหน้าดำ อย่ามัว คิดออกอ้อน

น้องคงไม่เอนอ่อน เชื่อใจเอย ฮ้า ไ้ เอ้ยบ เอ้ยบ

## เพลงในกิจกรรมที่ 2 เพลงความเชื่อ

## เพลงร้องคู่

เอ๋ เออ เอ็ง เอย ฮั้ ไฮ้ เจี้ยบ เจี้ยบ

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮั้ ไฮ้ เจี้ยบ เจี้ยบ

เมื่อถึงเดือนนํ้านอง เดือนนี้มาถึงแล้ว พายเรือพระมาเป็นแถว...( ฮั้ ไฮ้ ) ชุ่มชุมใหญ่

ศรัทธาพระพุทฺธ ทำพวงมาลัยมา พายเรือออกพรรษา...( ฮั้ ไฮ้ ) เร่งถวาย

นำพระมาสมโภช ร้องตะโกนโหมฆณา ยกมือขึ้นวันทา...( ฮั้ ไฮ้ ) กันว่องไว

ได้มาชมงานศิลป์ ต่างถิ่นต่างเชื้อ ช่างงดงามสวยเหลือ...( ฮั้ ไฮ้ ) เห็นชอบใจ

ดูเพริดพรั่งสุดไสว ทั้งนมใหญ่ นมเล็ก รูปทรงองค์เอก...( ฮั้ ไฮ้ ) ต่างกันไป

ดูช่างพรั่งเพิด พระบออยู่บนเรือ สวยสดงามเหลือเชื่อ...( ฮั้ ไฮ้ ) หน้าเลื่อมใส

(ลง) ผมว่ามาากัันน กัั้วร้าคาญกันเสียก่อน

ประเพณีเก่าเชิงกลอน ของเรานั้นเอย

(ลูกคู่รับ) เอย เอย นั้นเอย

ผมว่ามาากัันน กัั้วร้าคาญกันเสียก่อน

ผมว่ามาากัันน กัั้วร้าคาญกันเสียก่อน

ประเพณีเก่าเชิงกลอน ของเรานั้นเอย ฮั้ ไฮ้ เจี้ยบ เจี้ยบ

## เพลงในกิจกรรมที่ 3 เพลงอำลา

เพลงร้องกลุ่มฝ่ายชาย

เอ๋อ เออ เอ็ง เอย ฮ้า ไ้ เซียบ เซียบ

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮ้า ไ้ เซียบ เซียบ

อกเอ๋ยเจ้ากรรม จำต้องจำจาก ตัวเรานั้นต้องพราก...( ฮ้า ไ้ )ห่างกันไกล  
 ดังเจ้ากรรมมาซ้ำ เหมือนเวรกรรมมาแทรก ชายหญิงย้ายแยก...( ฮ้า ไ้ )จำลาไป  
 มันกุ่มใจกุ่มจิต เหมือนอาทิตย์หมดแสง เหมือนน้ำเหือดน้ำแห้ง...( ฮ้า ไ้ )ไม่รินไหล  
 ขอกลับถิ่นพิจิตร บอกน้องนี้ไว้ก่อน ใจพี่สั่นคลอน...( ฮ้า ไ้ )จิตอาลัย

(ลง) เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป  
 แม่หมั่นมนคนงาม พี่นั้นกอดเจ้าไม่ได้ ตัวนจำจากเจ้าไปแล้วเอย

(ลูกคู่รับ) เอย เอย แล้วเอย

เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป  
 เป็นเวรกรรมของพี่ ขอลาคนดีนี้ไป  
 แม่หมั่นมนคนงาม พี่นั้นกอดเจ้าไม่ได้ ตัวนจำจากเจ้าไปแล้วเอย

เหลือเอยไบยอ หอมแต่ช่อมาลัย (ลูกคู่ซ้ำ)

เห็นหน้านวลน้อง น้ำตาพี่ไหล

หอมช่อมาลัย เมื่อยามเย็นเอย (ลูกคู่ซ้ำ)

ฮ้า ไ้ เซียบ เซียบ

## เพลงร้องกลุ่มฝ่ายหญิง

เอ๋ เออ เอ็ง เอย ฮั้ ฮั้ เจ๊บบ เจ๊บบ

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย

หน้อยนอยน้อยนอย น้อยนอยน้อยนอย ฮั้ ฮั้ เจ๊บบ เจ๊บบ

ได้ยินเสียงพี่ชาย อำลานวลน้อง น้ำตาไหลนอง...( ฮั้ ฮั้ ) ร่วงรินไหล  
ยังไม่ร่วมชีวิต ตัวพี่ก็หนีห่าง ปล่อยให้น้องอ้างว้าง...( ฮั้ ฮั้ ) ไม่เหลือใคร  
พี่เคยบอกว่ารัก ผูกสมิ์ครศัญญาว่าจะไม่หนีหน้า...( ฮั้ ฮั้ ) จากนั้นไป  
ก่อนพี่นั้นจากน้อง ส่งสำเนียงอวรพร ให้มีสุขถาวร...( ฮั้ ฮั้ ) ทั้งกายใจ  
สิ่งใดที่คิดหวัง จงไหลหลั่งมาถึงพี่ ลากยศมากมี...( ฮั้ ฮั้ ) ให้มากมาย  
ทรัพย์สินมีมาก เงินทองมีมากอด ยังยืนอยู่ยอต...( ฮั้ ฮั้ ) ตลอดไป

(ลง) ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้

หากมีโอกาสน้ำ ริมมาหาน้องใหม่ น้องจะแต่งตัวไว้ รอใจพี่เอย

(ลูกคู่รับ) เอย เอย พี่เอย

ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้

ส่งน้ำเสียงเป็นคำร้อง อย่าลืมน้องพี่จำไว้

หากมีโอกาสน้ำ ริมมาหาน้องใหม่ น้องจะแต่งตัวไว้ รอใจพี่เอย

เหลือใจเอยไปยอ หอมแต่ช่อจำปี (ลูกคู่ซ้ำ)

คำสัญญาให้ไว้ จำใส่ใจให้ดี

หอมช่อจำปี ทุกยามเช้าเอย (ลูกคู่ซ้ำ)

ฮั้ ฮั้ เจ๊บบ เจ๊บบ

ประมวลภาพบรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการลงพื้นที่  
ประมวลภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 1



แจ้งข้อมูลของงานวิจัยและกิจกรรม



เรียนรู้บทเพลงและวิธีการขับร้องเดี่ยวเบื้องต้น



เรียนรู้และฝึกซ้อมเรื่องพื้นบ้าน



ดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรมที่ 1



ขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน





ขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน ช่วงท้ายของกิจกรรมที่ 1



## ประมวลภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 2





เรียนรู้บทเพลงและวิธีการขับร้องคู่



ฝึกฝนการขับร้องกันเป็นคู่กิจกรรมที่ 2



กิจกรรมที่ 2 ชับร้องเพลงเรือพื้นบ้านเป็นคู่

### ประมวลภาพบรรยากาศกิจกรรมที่ 3



เรียนรู้บทบาทและวิธีการขับร้องกลุ่ม



กิจกรรมที่ 3 ขับร้องเพลงเรือพื้นบ้านฝ่ายหญิง



กิจกรรมที่ 3 ชับร้องเพลงเรือพื้นบ้านฝ่ายชาย



ช่วงสุดท้ายของกิจกรรมการขับร้องเพลงเรือพื้นบ้าน